

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

■ KLUB

10-11 říjen – listopad 2011 31. ročník

- Klub představuje: **Eva Vonešová**
- Rozhovor: **S básníkem a mystifikátorem Eugenem Brykciusem**
- Fejeton Pavla Kohouta

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

SOUČASNÝ ČESKÝ FILM

pondělí 14. 11. 2011 v 19:30

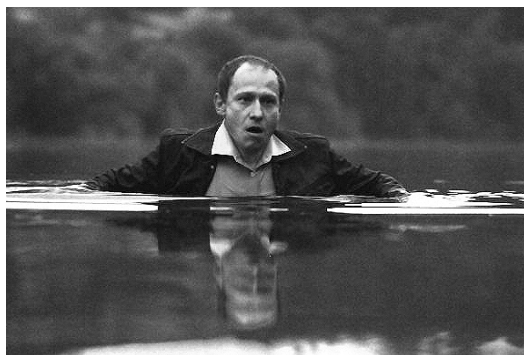
Pouta (ČR/SR, 2010, 140 min.)

Režie: Radim ŠPAČEK; kamera: Jaromír KAČER; scénář: Ondřej ŠTINDL

Hrají: Ondřej Malý, Kristína Farkašová, Luboš Veselý, Lukáš Latinák, Oldřich Kaiser, Ivana Uhlířová, Martin Finger, Roman Zach, Iva Pazderková, Barbora Milotová

Film *Pouta* sklízí úspěch u diváků i odborných porot na filmových festivalech. Byl nominován na Českého lva ve třinácti kategoriích, z toho v pěti úspěšně – nejlepší film, režie, scénář, kamera, herec v hlavní roli.

V tomto filmu, odehrávajícím se v Československu v roce 1982, jde o popis osobní a zběsilé vzpoury proti československému totalitnímu režimu, která ovšem není projevem politické uvědomělosti či občanské statečnosti. Antonín, příslušník tajné policie, je vnitřně neklidný, možná až psychopatický násilník, plný neartikulovaného vzteku a zoufalství. Znuděn vším okolo sebe nasměruje své demony ke zdánlivě čistému, spíše ale neuchopitelnému bodu – k mladé ženě Kláře. Není to láska ani jiný druh čisté vášně – pouze spalující touha po iluzi útěku z šedivé klece a nudy.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2011:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 14. 11. a 12. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

srdečně Vás zveme v pondělí 14. listopadu 2011 na Klubové pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem. Připravili jsme pro Vás současný český film režiséra Radima Špačka »Pouta«. Snímek »Pouta« sklízí úspěch u diváků i odborných porot. Byl nominován na Českého lva ve třinácti kategoriích, z toho v pěti úspěšně – získal cenu za nejlepší film, režii, scénář, kameru a herce v hlavní roli.

Hezké posezení na stránkách Klubu Vám přeje

výbor Kulturního klubu a redakce

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	2
Obsah	2
Impressum	3
Kalendář: říjen – prosinec 2011	3
Církevní kalendář: listopad – prosinec 2011	5
Klub představuje... ..	6
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	26
Fejeton	29
Zajímavosti	30
Ekonomika	34
Správy zo Slovenska	43
Sokol & sport	46
Úvahy & postřehy	50
Z české a slovenské Vídně a okolí	53
Oznámení	55
Informace & inzerce	56

VÝSTAVY A FESTIVALY:

26. 10. – 08. 12. 2 Ateliery / 2 Země; mnoho projektů / některé realizované

25. 10. 18:00-20:00 vernisáž

Dva vídeňské ateliéry **CPP Architektur** a **Fellerer Vendl Architekten** se vztahem k ČR (Jiří Vendl z Fellerer Vendl Architekten se narodil a vyrostl v ČR a Eva Česká z CPP Architektur pochází z české menšiny ve Vídni, žije střídavě ve Vídni a v Praze) prezentují výběr ze své dosavadní činnosti.

Mezi projekty, které byly určeny pro Českou republiku, patří např. Hlavní nádraží Brno, za který získali první cenu, dále Národní knihovna v Praze či knihovna v Havlíčkově Brodě. Dále realizovali dva společné projekty v Rakousku, a to: bytová zástavba Lavaterstraße, Wien 22, a Dům E-K Rohrbach Niederösterreich. Oba ateliéry se zabývají českým funkcionalismem v meziválečném období. Současně osvětlují okolnosti, proč žádný z jejich projektů pro ČR nebyl realizován a jejich práce našly uplatnění pouze v Rakousku.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 10. 2011 – 12. 02. 2012 Figurálna keramika zo Slovenska. Národný hrdina Ignác BIZMAYER

26. 10. 11:00 vernisáž

Výstava prací Ignáce Bizmayera zo Slovenského národného múzea – Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre a zo Slovenského národného múzea – Historického múzea Bratislava. Záštitu prebral J. E. Peter Lizák, veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku.

Österreichisches Museum für Volkskunde, Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien, www.volkskundemuseum.at

Otváracie hodiny: ut-ne 10:00-17:00, po zatvorené

do 28. 10. Maria HUERNER-MALASCHOFSKY: Farbenwerke – bunt wie ein Blumenstrauß (Aquarellbilder)

Mo – Fr 15:30-18:30

Atelier A, Zum Blauen Pfau am Spittelberg, Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien, www.ateliera.jimdo.com

07. 11. – 23. 12. Renata KLOGNER-ŠTOLBOVÁ: Madonna und Pilger (Bilder)

Atelier A, Zum Blauen Pfau am Spittelberg, Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien, www.ateliera.jimdo.com

12. 11. – 23. 12. 14:00-18:30 Krippen verschiedener Art

Spittelberger Weihnachtsmarkt

Atelier A, Zum Blauen Pfau am Spittelberg, Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien, www.ateliera.jimdo.com

do 15. 11. Jaroslav NOSEK: Nemilá krajina

Fotograf na volné noze Jaroslav Nosek (*1950) dokumentuje lidmi opuštěné krajiny, vesnice i průmyslové areály České republiky. Výstava představuje jeho černobílé snímky z let 2009-2011.

Galerie auf der Pawlatsche, AAKH, Spitalgasse 2-4/Hof 3, c/o Institut f. Slawistik, 1090 Wien

Další informace na: www.univie.ac.at/pawlatsche

do 29. 04. 2012 Hubert Gessner. Architekt dělnického hnutí

Hubert Gessner (1871-1943), rodák z Moravy a žák Otto Wagnera, je považován za jednoho z hlavních architektů „Červené Vídně“. Jeho dílo zahrnuje např. pekárenský velkoobchod, tovární budovy, ale i soukromé vily a okresní zdravotní pojišťovny, velké bytové komplexy a bytové zařízení.

Speciální výstava probíhá v rámci trvalé výstavy *Rudá Vídeň* ve Waschsalonu Karl-Marx-Hof, která se soustřeďuje na architektury dělnického hnutí. Výstava bude zahájena Dr. Michaelem Ludwigem. Současně bude Dr. Markus Kristan prezentovat svoji knihu, vydanou nakladatelstvím Passage, jenž nese název *Hubert Gessner. Architekt zwischen Kaiserreich und Sozialdemokratie 1871-1943*. Tato výstava může být realizována díky velkorysému podpoře Wiener Städtischen Versicherung a Wien Kultur.

Waschsalon Nr. 2, Karl-Marx-Hof, Halteraugasse 7, 1190 Wien

Další informace: www.dasrotewien-waschsalon.at

Vstupné: 3 € (dospělí)

NIEDERÖSTERREICHISCHE LANDESAUSSTELLUNG

do 15. 11. CARNUNTUM: Erobern, Entdecken, Erleben im Römerland

denně 9:00-18:00, www.noelandesausstellung.at

LEOPOLD MUSEUM

po, stř – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00

MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

14. 10. – 30. 01. 2012 The Excitement Continues

Zeitgenössische Kunst aus der Sammlung Leopold II.

do 30. 01. 2012 Melancholie und Provokation

Das Egon Schiele-Projekt

JEDNOTLIVÉ AKCE:

27. 10. 18:00 Marta MARKOVÁ: Rodinné album – příběhy z Čech a Moravy (Braumüller Literatura Publishing, 2011)

Prezentace knihy české autorky Marty Markové, která žije ve Vídni, za přítomnosti germanisty a autora doslovu Petera Demetze Wendelina.

Čechy a Morava, to není jen zlatá, stověžatá Praha a Brno. Historie České republiky není jen „pražské jaro“ a „sametová revoluce“. Je to také doba kolektivizace, studentský život, osudy uprchlíků. Na pozadí osobních příběhů se seznamujeme s historickými událostmi střední Evropy. Bez jakékoli sebelibosti nebo sentimentu se z úst vypravěče dozvídáme o událostech běžného života i o největších otřesech minulého století. Marta Marková klade ve své knize otázky, kterými se zabývá snad každý z nás: „Co je to vlast a domov?“

Marta Marková se narodila v České republice, kde je známá především jako publicistka. Mezinárodní pozornosti dosáhla autobiograficky inspiro-

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,

Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavin, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion,

Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,

Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,

Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

vanými příběhy z Moravy a Čech, které zahrnují události z předválečného období až po současnost.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

30. 10. 2011 Künstlergespräch: KS Peter DVORSKY

Gustav Mahler-Saal

04. 11. 20:00 film Šťěstí (CZ, 2005, 100 min., německé znění)

Jedna z nejuspěšnějších českých tragikomedií s hvězdným obsazením (Tatiana Vilhelmová, Pavel Liška, Ana Geislerová) bude uvedena v rámci nezávislé filmové iniciativy EU XXL, které podporuje zprostředkování a distribuci evropských filmů.

Režie: Bohdan SLÁMA; kamera: Diviš MAREK

Die Quelle, Schulstrasse 14, 7202 Bad Sauerbrunn

Další informace: www.eu-xxl.at

09. 11. 19:30 Liederabend: Magdalena KOŽENÁ

Mozart-Saal/Wiener Konzerthaus

11. 11. 19:00 Das Gute und das Boese in uns (Tagesbuchlesung)

Atelier A, Zum Blauen Pfau am Spittelberg, Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien, www.ateliera.jimdo.com

12. 11. 17:00 divadelní představení Brouk v hlavě

Vlastenecká omladina

Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 11. 17:00-21:00 Čaj o páté

Vlastenecká omladina

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

14. 11. 19:30 současný český film: Pouta (CZ/SK, 2010, 140 min.)

ZÚ + ČC + KK

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 11. 18:00 Radovan DRŠATA: Modré patky (prezentace knihy)

V rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“ představí Radovan Dršata svou druhou knihu humorných příběhů *Modré patky*. Čte pražský herec Jiří BROŽ.

KK + ČC

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 11. 18:00 Katarínská zábava

Večer so slovenskou ľudovou cimbálovou kapelou.

RSKS

Kolariks Luftburg, vstupné 7 EUR.

26. 11. 19:00 Freude-Adventkonzert

Účinkují: Herbert Lippert (tenor), Meagan Miller (soprán), Sunny Melles (recitace), Tibor Kováč (house) ad.

Brahms-Saal/Musikverein

Tibor Kováč

01. 12. 19:00 Tradičné slovenské Vianoce

SLUK – v programe zaznie vianočná hudba Slovákov a národnostných menšín žijúcich na Slovensku.

RSKS, vstupné 15 EUR, predpredaj lístkov: v spolku RSKS, nebo na tel. 5961315

Hofburgkapelle, Hofburg, Swiezerhof, 1010 Wien

11. 12. 17:00-21:00 Čaj o páté

Vlastenecká omladina

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

07. 12. 19:00 Sterne der Unendlichkeit (Adventlesung)

Atelier A, Zum Blauen Pfau am Spittelberg, Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien, www.ateliera.jimdo.com

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídne a okolí a Oznámení.*

Další důležité adresy a kontakty viz též oddíl *Inzerce*.

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsk@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@gmx.at

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 0043/6767345566

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredú: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanec, spev, hra na píšťalkách, fujare, cim-bale.

Komenského škola, Velká klubovna

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:30**

KALENDÁŘ AKCÍ

- St 02. 11.** Vzpomínka na všechny věrné zemřelé – SALESIANUM:
15:00 zasedání Klubu přátel českého hřbitova – 17:00 mše svatá za zemřelé.
- Ne 13. 11.** SALESIANUM: Svátek svaté ANEŽKY ČESKÉ v 11:00 hod., Hagenmüllergasse 31, Wien 3.
- So 19. 11.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:30 hodin v St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Program od 16:00 do 21:00 hodin – ŠKOLENÍ pro klub Dona Bosca.
- Čt 24. 11.** DON BOSCO-HAUS: „Maria-Hilf-Abend“ v 19:00 hodin v St. Veit-Gasse 25, Wien 13.
- So 26. 11.** SALESIANUM: Dětská mše svatá v kapli v 17:00 hodin, Hagenmüllergasse 31, Wien 3. – Vyrábíme adventní věnce od 15:00 hodin. – Zkoušíme vánoční koledy.
- Ne 11. 12.** SALESIANUM: 3. neděle adventní – svátek svatého MIKULÁŠE: Dětská mše svatá v kapli v 11:00 hodin, Hagenmüllergasse 31, Wien 3. – Mikulášská nadílka pro děti.
- So 17. 12.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:30 hodin v St. Veit-Gasse 25, Wien 13.
- So 24. 12.** Vánoční mše svatá pro děti a rodiče v 16:00 hodin v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3. – Půlnoční mše svatá ve 22:00 hodin v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Wien 3. Chrámový sbor zpívá vánoční mši *Hej, mistře* od J. J. Ryby.
- Ne 25. 12.** Slavnost NAROZENÍ PÁNĚ – Mše svatá v 10:00 hodin v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Wien 3. – Zpíváme tradiční vánoční koledy.

Erstkommunion – 28. 05. 2011 – První svatě přijímání

Firmung – 04. 06. 2011 – Biřmování

Foto: Gero Fischer

Eva VONEŠOVÁ

1954, 29. 9. narozena v Brně, ČSSR
 1969-1973 Škola uměleckých řemesel v Brně
 1973-1979 Akademie výtvarných umění v Praze (prof. Karel Souček)
 1981 emigrace do Vídně

VÝSTAVY:

2009

Galerie Time, Wien, A
 Rathausgalerie, Mürrzuslag, A

2008

Velvyslanectví České republiky, Berlin, D

2007

Tschechisches Zentrum, Herrengasse, Wien,
 Galerie Millennium, Praha, CZ
 Nová síň, Praha, CZ
 Gut Gasteil, Prigglitz, A
 Ausstellungsbrücke, St. Pölten, A

2006

Schlosshotel, Gabelhofen, A

2005

Investkredit, Wien, A
 Radniční galerie, České Budějovice, CZ
 EU Parlament, Brusel, B

2004

Blaugelbe Galerie, Zwettl, A

2003

P.S.K., Wien, A
 Centre Tcheque, Brusel, B

2002

Galerie Gambit, Praha, CZ

2000

Galerie Nový Svět, Praha, CZ
 Galerie Malostranská beseda, Praha, CZ
 Galerie 21, Plzeň, CZ

1999

Ruprechtskirche, Wien, A
 Kratzer, Hamburg, D
 Galerie bratří Čapků, Praha, CZ

1998

t'klein Raamteater, Antwerpen, B

1997

Galerie sv. Marka, Soběslav, CZ

1996

Deutscher Herold, Bonn, D
 DT Galleries, Antwerpen, B
 Raum Helmer, Wien, A

1995

Vojenské muzeum, Praha, CZ

1994

Graf von Westphalen, Hamburg, D

1990

Xtra Galerie, Zürich, CH
 Albanese Arte, Vicenza, I

1989

Galerie von Below, Meckenheim, D

1988

IHA, Hergiswil, CH
 Galerie De Magiers, Antwerpen, B
 Management Club, Wien, A

1987

CA Bank, Wien, A

1986

Dehoniana Galeria, Napoli, I

1985

Galerie Kratzer, Hamburg, D
Wallgrabentheater, Freiburg, D

CA Bank, Linz, A

TZ Galerie, Wien, A

t'klein Raamteater, Antwerpen, B

Atelier II., Villach, A

1984

Amtsgericht, Bad Vilbel, D

Alte Schmiede, Wien, A

1983

Raiffeisen Bank, Zell/See, A

Atelier II., Villach, A

SPOLEČNÉ VÝSTAVY:

2010

natur. Pur. Künstlerhaus, Klagenfurt, A

České umění v exilu, Galerie G, Olomouc, CZ

Symposium EgonSchieleArtCentrum, Český Krumlov, CZ

2008

Integration in Emigration, Galerie Time, Wien, A

2007

Ecoart-flora, fauna, Wien, A

Art Prague, Art Fair, Praha, CZ

Symposium „Kulturfabrik Helfenberg“, A

2006

„Grenzenfresser“, Kulturfabrik, Helfenberg, A

2005

Transfer, Galerie Prisma, I

2004

Dům umění, Hommage à Janáček, Brno, CZ

2002

CZ/A Sexalog, Koninlijke Academie, Antwerpen, B

CZ/A Sexalog, Ministerstvo zahraničí, Praha, CZ

2001

Sexalog, Parlament Wien, A

1999

Fremde Heimat?, Shedhalle, St. Pölten, A

1998

Horní konírna, Valtice, CZ

1997

City Center, Praha, CZ

Dílňa 97, Mikulov, CZ

Pražský hrad, Praha, CZ

1996

MAK Kunstmesse, Wien, A

Czech Culture, Sydney, AUS

Barry Stern Gallery, Sydney, AUS

1992

Kunstmuseum, Bochum, D

Florart, Liberec, CZ

1991

Dům umění, Znojmo, CZ

Muzeum, Nové Město na Moravě, CZ

1990

Dorotheum-Auktion, Wien, A

1989

Kunstmuseum, Bochum, D

1984

Künstlerhaus, Graz, A

1983

Galerie Eylau 5, Berlin, D

Modena Art Galerie, Wien, A

1982

KNS Teater, Antwerpen, B

KONTAKT:

Ungargasse 27/1/23, A-1030 Wien

Tel./fax: 0043/1/713 57 18

E-mail: eva.vones@gmail.com

1) *Proč jste se rozhodla pro emigraci? Jaké pohnutky Vás k tomu vedly? Kolik Vám bylo let?*

Následovala jsem svého muže Ondřeje Kohouta, signatáře Charty 77. Do emigrace v roce 1981 s námi odešel i syn Mikuláš. Bylo mi 27 let.

2) *Vaše umělecké šance v ČSSR?*

Po studiu na Akademii výtvarných umění v roce 1979 mě živilo krátce stipendium na téma mateřství, jeden ministerský nákup a prodej jednoho díla v umělecké galerii Dílo. Sáhla jsem po jistější obživě a pracovala jako uklízečka, a to až do vystěhování.

3) *Proč jste si zvolila Rakousko jako zemi pro emigraci? Chtěla jste jít jinam?*

V Rakousku byl chartistům a jejich rodinám nabídnut politický azyl, moje sestra zde byla provdaná a ve Vídni už byl Ondřejův otec.

4) *S jakými představami jste do emigrace odcházela?*

S představou – hlavně, když budeme mít střechu nad hlavou.

5) *Jak jste hledala první cesty k zapojení do umělecké práce v nové zemi?*

Pokračovala jsem v úklidu na různých místech, na některých jsem dostala šanci vystavovat, pomáhali rakouští přátelé, majitelé hospod, odtud se díla časem přesunula do bank, galerií, muzeí atd.

6) *V čem se lišily Vaše práce od prací rakouských výtvarníků?*

Nelišily se, zabývala jsem se mně blízkými tématy – matkou a dítětem, ženským portrétem a zátiším, práce neměly žádný politický podtext, jen možná tmavost a ponurost obrazů si někteří vysvětlovali jako reflexi doby, zobrazení nálady v totalitním režimu.

7) *Jak jste byla přijímána rakouskou společností jako cizinec?*

Byli jsme přijati s otevřenou náručí, ti, co nám podali pomocnou ruku, jsou našimi přáteli dodnes. V každé společnosti se najdou i omezenci, ale kontakt s nimi byl minimální.

8) *Co jste se emigrací – životem v jiné zemi – naučila?*

Vážit si všeho, věcí samozřejmých.

9) *Měla jste a máte kontakty s rakouskými umělci? Navázala jste s nimi i přátelství?*

Kontakty mám a navázala jsem jenom přátelství.

10) *Měla jste kontakty s československými umělci v zahraničí v době emigrace?*

Od začátku emigrace se stýkám s určitým okruhem umělců, spojuje nás nejenom umění.

11) *Kde se cítíte být doma?*

Tam, kde mám od něho klíč.

Na přední straně obálky:

Eva VONEŠOVÁ, Wallungen, olej, 2007

Eugen BRIKCIUS vydal v nakladatelství Gallery před několika dny básnickou sbírku. To byl důvod k rozhovoru sám o sobě dostatečný, ale není jediný. Další spočívá v nemalé přitažlivosti této originální postavy.

Vyložený Mystifikátor

Eugen Brikcius je postava těžko definovatelná, v čemž spočívá i značná část jeho zajímavosti. Píše se o něm, že je básník a mystifikátor. Těž je považován za průkopníka happeningu, což je slovo, které nemá rád.

Studoval na dvakrát v Praze na Univerzitě Karlově (v letech 1969-1970 a pak v letech 1981-1982) a na University College London, přičemž, jak říká, ve své disertaci Ontologický argument provedl důkaz Boží existence.

Za slavný hospodský sborový zpěv písně *Zahnat Rusy vrahy do pekla, kam patří* byl v roce 1973 spolu s přáteli Daníčkem, Jirousem a Kořánem souzen a odsouzen k osmi měsícům vězení, jež si odseděl. Rehabilitováni byli letos. Tři roky po podpisu Charty 77 se Brikcius odstěhoval do Vídně, kde žije střídavě dosud. V době exilu

navštěvoval fotbalová utkání Rapidu Vídeň, za něž hrál v té době Antonín Panenka. Vydal řadu básnických sbírek, knihu menších próz, eseje a podobné texty.

Se svou ženou Zuzanou pořádá různé pouliční akce, tzv. literární výlety, při nichž pražská společnost navštěvuje ozvláštňenou formou různá známá i méně známá místa.

Např. v den 110. výročí narození Jaroslava Seiferta slavnostně vylepil na sloupech na rohu Havlíčkovy ulice na pražské Florenci pět velkoplošných plakátů na motiv básnickova díla.

Redakční poznámka: Ne všichni mají možnost sledovat český tisk, a proto jsme zajímavý rozhovor s básníkem Eugenem Brikciusem v plné délce převzali.

LN Slyšel jsem, že to s vámi minulé rok pěkně zamávalo.

Myslíte zdravotně? To ano, první srdeční příhodu jsme měl před jedenácti lety. Mimochodem nechápu, proč se tomu říká „příhoda“, když je to něco tak strašného. Já bych to nepoužil ani jako básnickou metaforu. A loni jsem měl infarkt. Údajně těžký. Naštěstí jsem se z toho vylízal, takže bych mohl i trochu vína, ale ze strachu před svou ženou se ho odřeknu. I kávu piju bez kofeinu a sladím sacharidem. (Což E. B. vzápětí objednávkou demonstruje.)

LN To vás chytlo z ničeho nic?

Moje žena Zuzana tvrdí, že na vině je můj nezřízený život. Ale já myslím, že tak nezřízený život jsem zase nevedl, aby to se mnou muselo tak seknout.

LN A seklo to s vámi ve Vídni, nebo v Praze?

Naštěstí ve Vídni, kde jsem pojištěný. Tady by to bylo nákladnější, proto se nesmím v Praze rozčilovat. Léčil jsem se pak v sanatoriu v Gross Gerungs v Dolních Rakousích.

LN Aha, odtamtud je báseň Bílý kraj z té nové sbírky. Čistá přírodní lyrika...

Zuzana říká, že tak bych měl psát všechny básně. Tam není žádná ironie, žádný spodní smysl, žádný dvojsmysl, jen čistá lyrika.

LN A končí to smrtí...

Smrt jsem dosud v básních nepovažoval za nutné zpřítomňovat, přestože jsou názory, že v každé dobré básni má být smrt nějak přítomná. Já to ale za kritériorní nepovažuji. Stejně jako za nezbytnost nepovažuji ironii, i když ta se v mé poezii vyskytuje soustavně. Nemám především rád, když je věc lineární. Ale připouštím, že v poslední knize se mi motiv smrti a její přítomnosti skutečně objevuje. Možná že až moc. V té souvislosti si vzpomínám na debaty, zda je marxismus komplexní filozofie, když se v ní neobjevuje téma smrti. Každá filozofie se vyrovnává se smrtí, jenom marxismus ji opomíjí. Ale s jednou výjimkou: Smrt kapitalistického řádu. Tahle smrt mi ale mohla být vždycky zcela ukradená.

LN Na smrt je možné také pohlížet ironicky. Obvykle to není ale nic platné.

My nežijeme ve světě ironickém, ale brutálním. A obranou proti této brutalitě je ironie a vtip. Já jako dávný příslušník Křížovnické školy čistého humoru bez vtipu jsem vlastně ironii povinen provozovat, aniž bych chtěl. Freud ve svém slavném spise *O vtipu* píše o vtipu jako o šestém chybném výkonu, jako čím se bezděky bráníme před normalitou čili brutalitou světa.

LN Ano, ale vtipu a ironii nemusí každý rozumět. To je jak s básní. Ostatně proč by měl?

Já bych uvedl jako příklad třeba svou báseň *Indiánské léto ve Vino Dejavu* z poslední sbírky *Spouštění s milou*, kvůli níž podnikáme tento rozhovor. Tam není čemu zvláště rozumět či nerozumět a též není třeba hledat pointu. Skutečně jsem ji napsal ve stejnojmenné hospodě na Malé Straně. Stavil jsem se tam a za dvě hodiny ji měl hotovou. To je báseň, proti které nemůže mít nic skoro nikdo.

LN Ano, to je báseň lyrická, navozující jaksi snovou atmosféru, v níž se rozpívá čas i kontury věcí. Řekl bych: báseň goetheovská.

Ano, a pak je tam ještě Dovětek. Tam je zaznamenána odpověď číšníce na to, když jsem jí báseň přečetl. Byl jsem pochválen. A pak tam seděl také básník Karel Šiktanc, kterého jsem naučil do té vinárny chodit. Tak jsem za ním šel a přečetl jsem mu jako knížeti básníků tu báseň též, schválně, co na ni řekne. A sklídl jsem aplaus.

LN Také by bylo nezdvořilé, aby se básníci nepodporovali. To snad jen Ivan Jirous je schopen říci, že je příslušná báseň srač... Ale zajímavý je výskyt ženského prvku v té sbírce. Ostatně možná že je to sbírka milostná či přímo erotická.

Můj věk je docela zábavný: 69. Tak proč toho nevyužít? Když jste zmínil toho Goetha, tak v jeho slavné básni *Král duchů* je verš, který byl prý v jeho době považován za takřka závaznou výzvu k milostnému spojení. Ženy, které ten verš zaslechly, musely podlehnout ze dvou důvodů. Za prvé proto, že musely dát najevo, že jsou sečtělé a tedy poznaly, o co jde. A za druhé, protože to tak mocně působilo. V překladu Otokara Fischera zní takto: „Můj miláčku, vznícen jsem půvabem tvým / Buď po dobrém půjdeš, buď násilím.“ Já, aniž bych chtěl o sobě rozšiřovat mínění, které mi je nelibé, vím, že několik mých básní má takový účinek.

LN Co na to vaše žena Zuzana?

Zuzana je velmi pozorná čtenářka. Když moji poslední knihu četla vcelku, jako román, tak říkala, že ta kniha má děj a že je jak román.

LN Ano, vyskytují se tam postavy, zvláště ženy, i když není vyloučeno, že to může být stále vaše manželka Zuzana.

Řekněme, že je to nezvalovská žena v množném čísle.

LN Řada, možná většina básní je dedikována vašim četným přátelům. Dedikovat báseň má tu výhodu, že aspoň jeden čtenář si ji skutečně přečte. A bude pozorně hledat, co je na ní jemu podobného.

To je fakt, ale já je většinou dedikuji až později, až když jsou hotové, takže nemusí mít zjevnou souvislost s obdaranými.

LN Vašemu příteli, básníkovi a publicistovi Viktorovi Šlajchrtovi je věnována báseň voltairovská... To k němu docela sedí.

Viktor je racionalista a osvícenec, byť říká, že věří v Boha, což v případě Voltaira jaksi nesedí. Ale i Voltaire na smrtelné loži zvolal „Více světla!“ Nebo snad „Roztáhněte záclony“? (E. B. dobře ví, že příslušné zvolání je připisováno umírajícímu Goethovi.)

LN Mám pocit, že vy jste opakem básníka intuitivního a spontánně imaginativního. Vaše básně mi naopak připadají velmi promyšlené a racionálně stavěné, ba až efektní. To není kritika, neboť to je jejich záměr a cíl. Že ano...

Sám znáte E. A. Poea, byť ne osobně, ale jeho *Filosofii básnické skladby* jistě. A tam popisuje, jak udělal *Havrana*, báseň, kterou si musel zkusit přeložit každý významný básník. No a já, který mám skoro všechny druhy tvorby, jsem si de facto podle Poea kdysi zkonstruoval i svůj první happening – tedy já to slovo nemám rád, ale tehdy se tomu tak říkalo.

LN To byl ten happening s chlebem, že?

Přesně tak. V roce 1967. To jsme chodili ráno balit do zahrad pod Pražským hradem holky. Taky ten happening vstoupil do dějin jako happening v Ledeburských zahradách. A tam si holky četly Saganovou, my je tam balili a pak s nimi šli do hospody a tak dál. A mě napadlo, že je to tam tak krásné, že by se tam mělo něco krásného a vznešeného udělat. A co je nejkrásnější a nevznešenější? Bohyně! Tak jsem tam postavil na podstavec jednu krásnou holku. A čím by se jí mělo holdovat? No chlebem. Tak jí celá Praha holdovala chlebem. Ale málokdo věděl, že se za tím skrývá E. A. Poe.

LN Též je v té sbírce méně latiny. Vy jste přitom pro některé čtenáře, včetně mne, spojen s latinskou renesancí. Mám pocit, že vaše a Šrutova kniha *Cadus rotundus – Sud kulatý* (vyšla v roce 1993) bude dosud vaší knihou nejpobulárnější – tedy v rámci svého publika.

S latinou je to známá historie, kterou tu tedy zopakují. Vzniklo to tak, že můj zesnulý přítel, kulturolog Vladimír Borecký, známý svým obdivem k dílu inzitního básníka Václava Svo-

body Plumlovského (1872-1956), mě požádal, abych do latiny převedl Svobodovu báseň *Chudobín – Pauperidum*. Já jsem byl sám překvapen, jak lehce se mi v latině veršuje. Tím jsem přišel na to, že latinské básně mohou skládat rovnou. Pavel Šrut je pak kongeniálně – nebo eugeniálně – přeložil do češtiny a obojí pak vzbudilo jistý ohlas. Když jsem pak dokončil latinské dílo, tak jsem latinu opět pohřbil, čímž se z ní stala dokonalá mrtvola. V Rakousku jsem pak skládal německé básně. Jednou, to bylo v Tunisu, jsem takhle plaval v moři a vymýšlel německou básničku. A jak jsem ji skládal, už jsem ji zároveň překládal do češtiny. To se náramně povedlo a já si řekl, proč já ji skládám nejdříve německy? Tak jsem přeskočil tu německou fázi, ten německý originál a rovnou ho přeložil do češtiny. Tak jsem se stal českým básníkem. A u rodného jazyka jsem už zůstal.

LN Ale fyzicky stále oscilujete mezi Prahou a Vídní. Jak to máte rozdělené?

Tak napůl. Tady v Praze víc pracuju a tam... já nevím, co dělám, odpočívám. Ale ne úplně. Nedávno jsem vystupoval ve vídeňské akademii věd, kde se uváděla kniha Christy Rothmeierové, známé to rakouské bohemistky, literární antologie z textů českých Vídeňáků. Taky pár mých věcí je tam zastoupeno. No a já tam zpíval rakouskou hymnu, které jsem napsal nový text. Oni mají novou hymnu, to víte, že.

LN No ano, tu Haydnovu používají Němci. Rakušané mají ale pěknou, od Mozarta.

To je ale prý původně zednářská hymna. Mozart přišel už k hotovému. Já jsem si sám složil nový text v němčině, když jsem se připravoval na pohovor o rakouském občanství. Oni z toho prý občas zkoušejí. Nakonec jsem ho nepoužil. Ale mohu vám ho předvést. Chcete si je poslechnout?

LN Když to musí být...

(E. B. zpívá jen mírně tlumeným hlasem německý text na melodii rakouské státní hymny.)

Kreslený humor se vytratil z novin, lidé za ním mohou do Písku

V Písku začala výstava nejlepších prací devátého ročníku Mezinárodního bienále kresleného humoru. Do soutěže, jejímž tématem letos bylo Překvapení, zaslali autoři z šestapadesáti zemí pěti kontinentů 942 prací. Ani jeden z renomovaných českých autorů se ale neprobojoval do finálové dvacítky. Humor se podle šéfa poroty Břetislava Kovaříka jakoby vytrácel z českých novin a tím pádem i z autorského nadšení. „Jsou jen některé české deníky, které dávají prostor kreslenému humoru, ale mají tam většinou svého kmenového autora – *Lidové noviny* třeba Jiráňka, *Právo* Renčina. Noviny a časopisy jakoby dostaly jednotný evropský stříh, dirigovaný německým či jiným vlastníkem. Protože se šetří, tak se na stránky cpe inzerce. Možná šéfredaktory nenapadlo vložit tam stránku humoru a zvednout tak náklad, řekl Kovařík ČTK. Dřív měl podle něj humoristický časopis *Dikobraz* náklad půl milionu, což je dnes naprosto nepředstavitelné číslo.

Úspěch českého malíře v Londýně

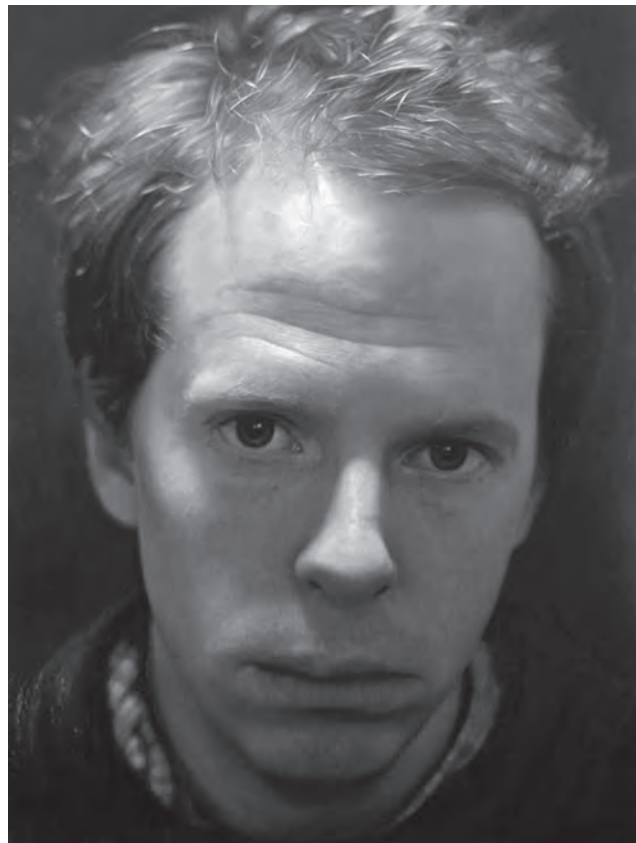
Národní portrétní galerie v Londýně pořádá každý rok jednu z nejprestižnějších soutěží na světě, která je zaměřena na portréty – jmenuje se *BP Portrait Award*. V letošním roce porota vybírala z rekordního počtu 2 372 přihlášených portrétů, z nichž 728 pocházelo ze zahraničí. Na výstavu pak bylo vybráno pětadesát obrazů, mezi nimiž byl zařazen i obraz českého malíře Jana Mikulky. A byl to právě jeho obraz nazvaný *Jakub*, který získal nejvíce hlasů – hlasování se zúčastnilo zatím nejvíc návštěvníků za dvaatřicet let historie soutěže – 28 980 lidí. Mikulkův obraz se nejvíce líbil 2 280 lidem.

Jan Mikulka si jako model pro svůj portrét vybral svého přítele, dokumentaristu Jakuba Wagnera, který je napří-

klad autorem dokumentu o známém českém architektovi *Profil – Jan Kaplický*.

Jan Mikulka tak zopakoval loňský úspěch dalšího českého malíře Michala Oždibka, který při stejném hlasování vyhrál při loňské výstavě.

(mk)

Jan Mikulka: *Jakub*

JUBILEUM

Výtvarník Jiří Anderle

se narodil 14. září 1936 v Pavlíkově u Rakovníka. Studoval na Vyšší škole uměleckého průmyslu a na Akademii výtvarných umění v Praze (obor malířství a grafika). Umělec patří ke generaci vyrůstající v době, kdy česká společnost zažívala traumata druhé světové války a komunistického převratu v roce 1948. Tyto ochromující rány osudu se na něm nutně hluboce podepsaly, protože byl svědkem postupného rozkladu společenských a osobních hodnot. Od dětství byl všímavým a analytickým pozorovatelem lidí kolem sebe a jeho zkušenost brzy našla konkrétní uměleckou formu v klíčových a celoživotních motivech tance, bubeníka a masky.

V roce 1966 měl své první samostatné výstavy v oblastní galerii v Liberci a v galerii na Karlově náměstí v Praze. V roce 1968 poprvé vystavoval v USA. Počet Anderleho

samostatných výstav v celém světě se blíží stovce. Je zastoupen například v newyorském Metropolitním muzeu i v pařížském Pompidouově centru. V letech 1969-1973 působil na VŠUP jako asistent Zdeňka Sklenáře a Jiřího Trnky.

Je autorem grafických a obrazových cyklů zabývajících se problémy vztahu člověka k času, dále historie a mýtu. Jeho tvorba vytváří obrazový komentář člověka moderní doby. Jsou to např. díla *Bez kůže*, *Hry*, *Portréty v čase*, *Zápisníky*, *Apokalyptická genetika*. Nejvyšší ocenění získal protiválečný cyklus *Iluze a realita*, vycházející z dobových fotografií vojáků první světové války. Roku 1995 nakladatelství Slovart vydalo jeho velkou monografii děl s texty Jiřího Machalického a s umělcovými vlastními texty. V roce 2006 byl vyznamenán Medailí za zásluhy. V témže roce v jeho rodném Pavlíkově u Rakovníka byla na Obecním úřadě zřízena galerie jeho raných děl.

VZPOMÍNKA

František Kupka (23. 9. 1871, Opočno – 24. 6. 1957, Puteaux, Francie) byl český malíř a grafik světového významu, jeden ze zakladatelů moderního abstraktního malířství. Jeho vztah k hudbě se podílel na vzniku a realizaci dalšího nového výtvarného směru – orfismu, tedy směru, přibližujícímu malířství jiným uměním (hudba, poezie). Převážnou část života žil ve Francii. František

Kupka byl též i grafikem – ilustrátorem. Svým dílem se nasmazatelně zapsal do dějin české i světové výtvarné tvorby.

Projevoval velký malířský talent, a proto na přímělu rodinného přítele není nucen věnovat se svému řemeslu a je poslán nejprve do řemeslnické školy v Jaroměři (1886) a posléze na pražskou Akademii (1887). Zde studuje jako žák prof. Sequense až do roku 1891, kdy odchází do Vídně. Ve Vídni zůstal až do roku 1895, kdy je poslán jako stipendista do Paříže, kam se dostává oklikou přes severní Evropu. Během studií na L'École des Beaux-Arts se živí malováním plakátů, vyučuje náboženství a dokonce vystupuje jako spiritistické médium (není bez zajímavosti, že Kupka byl příznivcem teosofie, východních filozofií a mysticismu vůbec). Kolem roku 1903 se poprvé mezinárodně proslavil publikací svých satirických kreseb v pařížském časopisu *L'Assiette au Beurre*, do kterého přispíval v letech 1901-1907 a vytvořil i tři svá samostatná čísla – alba *Peníze, Náboženství a Mír*. V roce 1914 odchází dobrovolně na frontu, v bitvě u řeky Aisne je raněn. Je vyznamenán Řádem důstojníka Čestné legie a za své zásluhy v armádě získá hodnost kapitána. Pomáhá organizovat československé legie ve Francii, po návratu do Paříže zakládá tzv. Českou kolonii, jejímž předsedou je později zvolen. Po válce je jmenován profesorem pražské Akademie, kde v roce 1920 také přednáší. Přednáškovou činnost pořádá později i v Paříži, kde vyučuje československé stipendisty. Za svůj život uspořádal mnoho výstav a získal mnohá ocenění za svá díla. Mezi lety 1919-1938 byl Kupka podporován svým přítelem Jindřichem Waldesem, úspěšným pražským podnikatelem, který kupoval jeho obrazy.

Většinu svého života strávil na pařížském předměstí Puteaux, kde také 24. června 1957 umírá.

Největší sbírku Kupkových obrazů a studií naleznete v pražském Museu Kampa.

František Tichý (24. 3. 1896, Praha – 7. 10. 1961, Praha) byl český malíř, grafik a jevištní výtvarník. V letech 1917-1923 studoval na pražské Akademii výtvarných umění. Již v roce 1920 provedl na základě žádosti režiséra Jana Bora výpravu pro Molièrovu *Školu žen* ve Švandově divadle. V období 1924-1928 provedl pro toto divadlo dalších téměř padesát výprav. V dalších letech se živil jako knižní grafik, výtvarný redaktor v Melantrichu a navrhoval také

reklamní tabule. V roce 1929 odcestoval do Francie s cílem pokračovat do Ameriky. V roce 1935 se však vrátil do Prahy a téměř výhradně se pak již věnoval malířství.

Je považován za přední osobnost české výtvarné avantgardy čtyřicátých let 20. století. Přesto, že jeho tematicky i výrazový rejstřík je velice bohatý (zátiší, motivy městské krajiny, portréty – například démonický portrét Paganiniho, knižní ilustrace – třeba k *Donu Quijotovi*), vrací se stále v nejrůznějších variantách k postavám ze světa cirkusových a variétních manéží. První litografie na toto téma – *Mávající clown* – se u něho objevuje již v roce 1926.

V letech 1945-1951 byl profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Mezi lety 1945 a 1949 po hostinsky spolupracoval na základě žádosti choreografa Saši Machova s Národním divadlem v Praze jako jevištní výtvarník. Pro své výpravy zpracovával rovněž kostýmní návrhy.

František Bílek (6. 11. 1872, Chýnov u Tábora – 13. 10. 1941, Chýnov u Tábora) – umělec, představitel epochy symbolismu a secese. Byl nejen sochař, řezbář a keramik, ale byl i grafik, kreslíř, ilustrátor, autor návrhů knižních vazeb i různých druhů užitého umění, ale také dobrý architekt.

Bílek získal stipendium mecenáše Vojtěcha Lanny a v lednu 1891 odjel do Paříže,

kde studoval na soukromé Akademii Colarossi u prof. Injalberta. Zde se seznámil se Zdenkou Braunerovou, s níž ho pak pojilo celoživotní přátelství, a také s českými umělci v Paříži, např. s Alfonsem Muchou, Ludkem Maroldem, Vojtěchem Hynaisem. Po návratu z jednoroční vojenské služby (1893) si František Bílek v Chýnově zřídil sochařskou dílnu, v roce 1898 si postavil stavení s ateliérem podle vlastních návrhů, kde tvořil osaměle, vyhýbal se určení směru a slohu i spolkovým setkáním. V roce 1902 se oženil a krátce poté přestěhoval do Prahy. V roce 1909 se Bílek stal členem Umělecké besedy (UB) a poprvé vystavoval s UB v roce 1913. Zpět do Chýnova se s rodinou přestěhoval po německé okupaci Prahy v roce 1939. Bílek je pochován na místním hřbitově pod svou monumentální sochou *Modlitba nad hroby* (z roku 1905, vznikla obezdným stromu, ale po jeho zetlení byla v roce 1980 nahrazena kopií). V Praze bydleli manželé na několika místech a Bílek přechodně pracoval v refektáři v klášteře na Strahově, v Bubenči, nebo v Čechově ulici. Monumentální díla zpočátku tvořil v Chýnově, kam dojížděl zejména v létě. Když zakoupil pozemek po zbouraných městských hradbách, tak si roku 1911 podle svého návrhu nechal postavit vilu s ateliérem v Mickiewiczově ulici na Hradčanech. V této vile zřídila Galerie hl. m. Prahy muzeum se stálou expozicí Františka Bílka.

ARCHITEKTURA - VÝROČÍ

Profesor ing. arch. **Ladislav Lábus** (*24. 11. 1951, Praha) je český architekt a vysokoškolský pedagog, bratr herce Jiřího Lábuse. Absolvoval Stavební fakultu ČVUT v Praze, obor architektura. Po vojenské službě pracoval v Projektovém ústavu hlavního města Prahy, zde působil v ateliéru Delta, kde spolupracoval s Alenou Šrámkovou a od roku 1986 zde pracoval ve funkci vedoucího projektanta. Od 1990 byl pedagogicky činný na Fakultě architektury ČVUT v Praze, kde působil jako vedoucí ateliéru. V roce 1991 založil svůj vlastní architektonický ateliér Lábus. V roce 1993 byl jmenován vedoucím Ústavu navrhování III. na Fakultě

architektury ČVUT v Praze, v roce 1995 se habilitoval jakožto docent tamtéž. V roce 2002 byl prezidentem republiky jmenován profesorem na Fakultě architektury ČVUT v Praze.

Několik projektů, na kterých pracoval či spolupracoval: Hanspaulka Nové vily (2009, Praha), Hotel Karlov**** (2008, Benešov), Rekonstrukce Edisonovy transformační stanice (2007, Praha), Rekonstrukce Jízdárny Pražského hradu (2007, Praha), Rekonstrukce Paličkovy vily (2003, Praha), Rekonstrukce paláce Langhans (2002, Praha), Dům pečovatelské služby (1997, Český Krumlov).

VÝSTAVY

Výstava o Dagmar Šimkové

V Jablonném nad Orlicí byla před nedávnem zahájena zajímavá výstava o Dagmar Šimkové, politické vězeňkyni padesátých let.

Dagmar Šimková (1929-1995) byla dcera píseckého bankéře. Po únoru 1948 se aktivně zapojila do protikomunistického hnutí – rozmnožovala letáky a skrývala přátele, kteří byli ohroženi režimem. Za tuto svoji činnost byla v roce 1952 odsouzena na patnáct let a později jí byly přidány ještě tři roky za neúspěšný pokus z vězení utéct. V kriminále strávila celkem čtrnáct let – od svých třiatřiceti let do sedmatřiceti let. Její maminka byla odsouzena k jedenácti letům a sestře se podařilo odejít do zahraničí.

Dagmar Šimková na poslední fotografii před zatčením v roce 1952

Dagmar Šimková byla propuštěna v roce 1966 a po srpnové invazi v roce 1968 odešla se svojí matkou a sestrou do zahraničí. Svoji šťastnější část života prožila v Západní Austrálii. Ve známost vstoupila v roce 1980, kdy v exilovém nakladatelství Sixty-Eight Publishers manželů Škvoreckých vyšla její knížka *Byly jsme tam taky*. Tato publikace podává strhující svědectví o osudech žen vězňených komunistickým režimem, ale bez patosu a velkých slov, s velkým

smyslem pro detaily a obyčejné příběhy všedního dne vězeňkyň. Z jejich vzpomínek vyzařuje optimismus, autorka zůstala nezlomena a její kniha je tak poselstvím o tom, že lidskou důstojnost je možné si zachovat i v naprosto nelidských podmínkách.

Výstava zachycuje celý život Dagmar Šimkové, návštěvníci mohou vidět unikátní fotografie, dopisy a vědecké dokumenty. Expozice je otevřena ve výstavní síni Města Jablonné nad Orlicí do 15. října.

(mk)

Na vězeňské fotografii

V australském exilu s maminkou a sestrou, s níž se setkala po osmnácti letech (1969)

Do nové budovy Národního muzea se stěhovaly aerosáně Tatra

Jedním z největších exponátů rozsáhlé výstavy *Vynálezi a vynálezy*, která je k vidění v nové budově Národního muzea v Praze od 27. září do konce dubna příštího roku, budou aerosáně Tatra V 855 z roku 1942. Tento dopravní prostředek o váze 1 500 kilogramů byl přestěhován do přízemí budovy bývalého Federálního shromáždění, která nyní muzeu patří. Kvůli instalaci musela být část boční fasády u vchodu vysklena. Aerosáně zkonstruoval na základě osobního automobilu Tatra 87 začátkem čtyřicátých let minulého století pro potřeby německé armády tým Tatry Kopřivnice. Jediný vyrobený prototyp dosahoval rychlosti 80 kilometrů v hodině (plánováno bylo 130 kilometrů) a poháněla ho dvoulístá vrtule.

Výstava zahrne šikovné i méně praktické vynálezy z techniky, lékařství, chemie, biologie, zemědělství, tiskařství a humanitních věd. Zároveň návštěvníkům nabídne mnoho zajímavých informací z pracovního i soukromého života vynálezců.

Svatou Anežku připomene kniha i výstava

V prostorách Anežského kláštera v Praze začne koncem listopadu výstava, která přiblíží život české princezny a řeholnice Anežky České. K vidění budou liturgické předměty, listiny, dobová umělecká díla, ale i originální sloupová

hlavice, na které je zřejmě vůbec první vyobrazení této významné české svěřice. Rozsáhlou výstavu chystá pražské arcibiskupství ve spolupráci s Národní galerií a dalšími institucemi. První návštěvníci by měli desítky exponátů vidět už 25. listopadu – tedy přesně dvaadvacet let poté, co byla Anežka Přemyslovna svatořečena.

Výstava navíc připomene i další významné výročí. „Letos si připomínáme osmisté výročí od narození svatě Anežky. Její osobnost je sama o sobě natolik významná, že stojí za to si ji i po tolika letech připomenout,“ řekl spoluautor výstavy Vladimír Kelner.

Knihu historičky Heleny Soukupové *Anežský klášter v Praze*, která vychází již podruhé, slavnostně pokřtí arcibiskup Dominik Duka.

ÚVAHA

Pražským galeriím se v létě dařilo

Letošní léto jako by ani nebylo létem. S výjimkou pár hodně horkých dnů na sklonku srpna naprostou většinu prázdninových dní charakterizoval chlad a neustálé deště či alespoň dešťové přeháňky. I proto si zoufali majitelé koupališť a podobných zařízení. Naopak opačné pocity zažívala alespoň část správců a majitelů různých galerií, výstavních sálů, muzeí nebo památek. Statistika ukázala, že i významné pražské galerie a výstavní místnosti se mohly v letošním létě pochlubit mírně vyšší návštěvností. Vedle nepřízně počasí k tomu výrazně přispěly nepochybně i atraktivní expozice. O deset tisíc lidí více navštívilo například pražskou Národní galerii, především velkou výstavu ve Valdštejnské jízdárně, která se věnovala proslulému jihočeskému šlechtickému rodu Rožmberků. Národní galerie ji pořádala ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a představila zde velké množství unikátních předmětů a písemností spjatých se slavnými „pány z Růže“. Jen samotnou výstavu navštívilo celkem 30 000 lidí, což představuje velice slušný výsledek. Jasně se tak potvrdil zájem Čechů o velké historicky orientované výstavy s tématem vztahujícím se k českým zemím. Jejich předobrazem byla nejen monumentální expozice *Doba Karla IV. v dějinách národů Československa v druhé polovině sedmdesátých let minulého století*, ale i třeba podobně mohutná expozice věnovaná Rudolfovi II. Výrazný vzestup návštěvníků ale zaznamenaly třeba i expozice Galerie hlavního města

Prahy, kde nárůst činil dokonce plných čtyřicet procent. Tam ovšem významnou roli hrálo znovuotevření tzv. Bílkovy vily (vila v blízkosti pražského letohrádku královny Anny, v níž žil a tvořil secesní sochař a kreslíř František Bílek) a převzetí správy výstavních prostor v Moravském Krumlově, kde se zatím nachází *Slovanská epopéj* od Alfonse Muchy. Jen Moravský Krumlov přitom v létě shledlo přes 6 600 návštěvníků, což tvoří velkou většinu celkového nárůstu. Řadu návštěvníků však Galerie hlavního města Prahy nalákala v létě i do gotického Domu U Kamenného zvonu na Staroměstském náměstí, kde se konala výstava amerického fotografa Feiningera. Řadu zájemců přilákala i stálá expozice galerie v Trojském zámku nedaleko pražské zoologické zahrady, která se koncentruje na umění českých mistrů 19. století. Naopak určitý propad v návštěvnosti zaznamenala letos v létě jedna z nejvýznamnějších pražských soukromých galerií, Centrum současného umění DOX. To však bylo dáno především atraktivností jejího programu v létě roku 2010, kdy zde byla vystavena kontroverzní dílo Davida Černého *Entropa*, které způsobilo mezinárodní skandál v průběhu českého předsednictví Evropské unie, a také návrhy architekta Jana Kaplického. Letos galerie lákala návštěvníky na díla inspirovaná slavným rakouským zakladatelem waldorfského školství a antroposofie Rudolfem Steinerem. Jenže se ukázalo, že běžnému Čechovi toto jméno příliš mnoho neříká. Znalci však výstavu v Centru současného umění DOX však ocenili. Lze očekávat, že i na podzim budou pražské galerie

a výstavní prostory lákat řadu zájemců, protože jsou připraveny velmi atraktivní výstavy, z nichž mnohé by mohly zajímat i české krajany z ciziny. Určitě to platí například pro nedávno otevřenou expozici ve Valdštejnské jízdárně věnovanou retrospektivě díla slavného malíře Slovácka Joži Úprky. Tvůrci výstavy si přitom kladou za cíl představit tohoto umělce jako významnou postavu malířství střední Evropy, který svými folklorními motivy a často odvažnou barevností vnesl do umění specifický akcent. Národní galerie ovšem chystá ještě jeden významný rozsáhlý výstavní projekt, který by se měl věnovat svatě Anežce České, která zde bude představena jako princezna i jako řeholnice. V Městské knihovně na Mariánském náměstí v Praze pak Galerie hlavního města Prahy představí tvorbu

jednoho z nejvýznamnějších českých impresionistů Václava Radimského, jehož význam je doceňován teprve v posledních letech. Spirituální atmosféra Domu U Kamenného zvonu pak bude nepochybně velmi svědčit expozici grafického díla katolicky orientovaného výtvarníka a básníka Bohuslava Reynka, který zemřel před čtyřiceti lety. Pokud budete mít na podzim cestu do Prahy, nemusíte se obávat, že byste neměli kam vyrazit na výstavu. Je sice pravda, že v Praze se obvykle nepořádají celosvětově významné výstavy srovnatelné s některými akcemi třeba v Albertině nebo v Kunsthistorisches Museum, ale zejména zájemce o české umění a české dějiny se zde má stále na co dívat.

(MaFr)

LITERATURA

Kniha s ruským pohledem na události roku 1968

Ruský pohled na invazi do někdejšího Československa v roce 1968 přibližuje kniha, jejímž vydavatelem je Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR). Ústav ČTK sdělil, že unikátní publikace představuje první pokus o ucelenější pohled na ruské vnímání vpádu vojsk zemí Varšavské smlouvy. Kniha pod názvem *Invaze 1968. Ruský pohled* obsahuje dosud nezveřejněná svědectví sovětských vojáků, generálů, novinářů i disidentů, fotografie a doposud neznámé snímky invaze.

Rozhovory do knihy poskytli generálové Pavel Kosenko a Eduard Vorobjov, novináři Vladimir Lukin a Vladlen Krivošejev a také ruské disidentky Ljudmila Alexejevová a Natalia Gorbaněvská. Publikaci doprovázejí fotografie Josefa Koudelky, Karla Cudlína a také doposud nezveřejněné snímky invaze amerického fotografa Paula Goldsmitha či sovětského výsadkáře Borise Šmeljova.

Nejprodávanější české elektronické knihy

Mezi nejprodávanější české elektronické knihy patří například poslední kniha od Jana Balabána *Zeptej se táty*, román *Chladnou zemí* od Jáchyma Topola, knihy Michala Viewegha nebo kontroverzní titul *Modrá, nikoli zelená planeta* od Václava Klause. Žebříčky oblíbenosti elektronických titulů kopírují odbyty titulů tištěných.

Knihou desetiletí jsou povídky Jana Balabána *Možná že odcházíme*

Vítězem knižní ceny Magnesia Litera – Kniha desetiletí se stala povídková sbírka před rokem a půl zesnulého spisovatele Jana Balabána *Možná že odcházíme*, která v roce 2005 získala Literu za prózu. V kategorii Kniha desetiletí pro děti a mládež triumfoval román *Lichožrouti* spisovatele Pavla Šruta a ilustrátorky Galiny Miklínové. Novináře o tom na slavnostním vyhlášení v Malém sále Městské knihovny v Praze za pořadající občanské sdružení Litera informoval Pavel Mandys. Pořadatelé oslovili zhruba tři stovky osobností z literární branže – knihkupce, knihov-

níky, autory, překladatele, pedagogy či publicisty. Nakonec o vítězích rozhodlo celkem 105 platných hlasovacích lístků. Jednou z podmínek pro nominaci bylo, aby titul ve své době zvítězil v některé z kategorií výročních knižních cen Magnesia Litera. Povídkovou sbírku Jana Balabána *Možná že odcházíme*, pohybující se na hranici autobiografické inspirace a fabulace, vydalo v roce 2004 nakladatelství Host a na knihkupeckých pultech je aktuálně k dostání jako součást autorových spisů ve svazku *Povídky*. Román *Lichožrouti* je vítěznou knihou „dětské“ kategorie z roku 2009. Knihu i její pokračování *Lichožrouti se vracejí* vydalo nakladatelství Paseka, autoři již pracují na třetím dílu.

V novinách a časopisech vyjdou dokumentární komiksy pamětníků

Na novinové stánky a pulty knihkupců míří dokumentární komiksy, které líčí osudy pamětníků dob normalizace, odsunu Němců či ruských gulagů. Projekt *Příběhy 20. století v komiksu* tak dokazuje, že ústředními postavami komiksů nemusí být jen vymyšlení superhrdinové, ale i skuteční lidé. Na projektu, jehož cílem je popularizace moderních dějin, se podíleli čeští i slovenští autoři a výtvarníci. ČTK o tom informoval Jan Polouček z pořadajícího občanského sdružení Post Bellum. Jednotlivé příběhy obyčejných lidí s neobyčejnými zážitky budou v průběhu následujících měsíců publikovány v některých novinách a časopisech (*MfDnes*, *Junák*, *Babylon*, *Čilichil*). V listopadu se pak třináct kreslených příběhů dočká i knižního vydání. Příběhy pojednávají o konfliktu konkrétních lidí s totalitní mocí. Čtenáři v nich v kreslené formě naleznou okamžiky vítězství i prohry, hrdinské činy i lidské slabosti. „Jedním z komiksových hrdinů je například generál Tomáš Sedláček. Společně s ním můžete v komiksu *Ještě jsme ve válce* zažít krutost východní fronty i beznaděj komunistických kriminálů. V příběhu Jiřiny Tvrđíkové se zase třeba dozvíte, jaké to je »česat bílého medvěda« a že v sovětských gulazích bylo vězněno i mnoho československých občanů,“ přibližuje téma některých příběhů Polouček. Nechybí ani příběh z poválečného odsunu Němců či dob normalizace.

NEKROLOG

Známý spisovatel a novinář Vítězslav Houška již není mezi námi

Třetího srpna t. r. zemřel ve věku šestaosmdesáti let proslulý spisovatel, překladatel a novinář Vítězslav Houška, celoživotní ctitel TGM, F. Peroutky, K. Čapka a Karla Havlíčka Borovského. Patřil mezi všestranně vzdělané intelektuály a jeho znalosti historie českého národa, státu i Československé republiky byly imponující. Psal vtipně, živě, zajímavě i o nejobyčejnějších věcech a už jako student psával sportovní glosy do *Práva lidu*. Vždy milý, duchaplný člověk, sršící od mládí originálními nápady.

Ať čtenář laskavě promine další osobní tón tohoto článku. Vysvětlení: Narodili jsme se totiž oba v Praze na Vinohradech v Libické ulici nedaleko Flory. Znalí jsme se tedy od raného dětství. Tuto „rodnou ulici“ připomíná spisovatel kde jen může, ba neváhá ji nazvat „svatá ulice Libická“ (v hantýrce pražských kluků zv. „Libinda“). Tato i pro mne posvátná ulice měla už od třicátých let jednu zvláštnost. Lišila se od ostatních ulic v blízkosti tím, že se v ní scházeli hlavně chlapi z širšího okolí k všemožným míčovým hrám a prožívali tam i romantické chvílky svého dětství. Tak třeba jen Hra na lupiče a policajty vedla k poznání všech sklepů, dvorků i zahrad v okolních domech, na jaře se v Libindě vášnivě hrály kuličky, mrskala se káča, na velikonoční pondělí se proháněla děvčata pomlázkami, jezdilo se na koloběžkách a později na kolech. Byl to prostě ráj našeho klukovského života. Tenkrát byla tato část Prahy periferií s nízkou frekvencí aut, zejména v době války. Každého čtverečního metru jízdní dráhy nebo chodníku bylo využito k nejrůznějším hrám s přesnými pravidly, jejichž autorem byl o tři roky starší Vítězslav Houška, řečený Slávek. Tím se stával jakýmsi kapitánem naší klukovské společnosti. Ať jste tedy přišli do Libindy v kteroukoli dobu, mohli jste být jisti, že tam najdete mladou společnost a dobrou zábavu. Vzpomínám, jak si náš Slávek zamlouval na začátku války udělat z nás lehké atlety (po svém vzoru), takže se asfalt ulice i chodník stal rázem atletickou arénou všech možných disciplín. Skákali, běhali jsme, závodně chodili kolem bloku, pěstovali sprint i dálku. Jen vrhat koulí (rozuměj příslušně těžkým kamenem) a oštěpem jsme chodili do nedalekého Edenu v blízkých Vršovcích. Pod Slávkovým vedením jsme to dokonce dotáhli tak daleko, že námi vytvořená skupina sprinterů do dvanácti let vyhrála v roce 1940 „kolíčkovou“ štafetu na 400 m na Strahovském stadionu, kde se tehdy konaly přebory pražských středních škol v lehké atletice. Po tomto veleúspěchu se Slávka dotazovali reportéři pražských deníků, co jsme zač a odkud že to jsme. Po jeho vysvětlení za námi na Vinohrady přijeli reportéři deníků. Psalo se o nás a naše fotografie se objevily na stránkách denního tisku, dokonce i s mnoha fotografiemi v populárním týdeníku *Ahoj na neděli*, kterýžto klenot chovám ve svém osobním archivu dodnes. Tak jsme se přes noc stali nejznámějšími chlapi Prahy a naše sebevědomí stoupalo doslova ke hvězdám. Za to všechno díky Vítězslavu Houškovi, pozdějšímu známému spisovateli a bojovníku za demokracii a slušnost mezi lidmi.

Vítězslav Houška

Dospěli jsme, válka skončila a vítr nás rozvál na všechny strany. O Vítězslavu Houškovi jsme se dovídali z jeho vydávaných knížek. Články o sportu doprovázel trefnými karikaturami, z nichž by se dnes dala sestavit rozsáhlá výstava. Po studiích se toužil stát politickým komentátorem, žurnalistou. Rok 1948 ho však zahnal na dlouhá léta do bezpečné ulity redakce *Šachu*. Z této doby pochází pět knížek o šachu, jedna je věnována českému velmistru Opočenskému.

Poté se uchýlil do redakce *Filatelie*, kde strávil dalších mnoho let. Tomuto novému koníčku věnoval dvě publikace. Kolegové z redakce ho charakterizují jako výtečného ochránce jazykové čistoty. Každá jeho věta byla dokonale vybroušená, jazykové prohřešky netrpěl. „Snažil jsem se vždy o to, aby články tímto způsobem projevovaly úctu k jazyku“, říká autor o sobě.

Dvě významné publikace podávají historii dvou předních fotbalových týmů: *Železná Sparta* (1966) a *Věčná Slávia* (1970). (Historie Sparty až do roku 2010-11 má vyjít letos na podzim.)

Do konce osmdesátých let psal i detektivky, knížky pro mládež a rozhlasové hry.

Po roce 1989 mohl konečně publikovat to, co ho od mládí tak silně přitahovalo: politická žurnalistika. Rozepsal se dokonce s takovou vervou, že v posledních deseti letech publikoval každý rok jednu knihu. Na publikaci staršího data *Polemiky Ferdinanda Peroutky* navazují osobní události. *Vzpomínky reakcionáře a kverulanta*, dále to jsou *Facky, hroty, polemiky, Masaryk státník a myslitel, Masaryk, ne Lenin, Novinář Peroutka a TGM a Karel Čapek a TGM*. (Poslední titul má vyjít letos na podzim.) Brzy poté se stal držitelem Peroutkovy ceny za rok 2010.

Svého přítele jsem navštívil se svou paní letos na konci března v jeho bytě. On ani jeho žena, lékařka, nejevili nejmenší stopy duševní únavy. Hovořili jsme o Havlově filmu *Odcházení*, vyprávěli si vtipy a vzpomínali na dávné časy. Vzpomínky zalétaly až do dětských let na „řádění v Libindě“. To se nikdy neobešlo bez vzájemného dojetí. Když vstával od stolu, byla patrná únava a bolesti při chůzi; týmiž problémy trpěla zjevně i jeho paní. Netušili jsme, že našeho Slávka a jeho ženu vidíme naposled. Na konci července dostal horečku. Odešel se dát vyšetřit do střešovické nemocnice, kde po několika dnech zemřel. – A jeho žena ho následovala o týden později, 11. srpna. Dva z našich nejbližších a nejmilejších přátel odešli. Milý Slávku a paní Jaroslavo, budete nám všem chybět!

Vladimír Poš

Jiří Orten, vlastním jménem Jiří Ohrenstein (30. 8. 1919, Kutná Hora – 1. 9. 1941, Praha), český básník.

Narodil se v Kutné Hoře jako druhý syn manželů Eduarda a Berty Ohrensteinových. Jeho rodiče vlastnili malý obchod se střížním a galanterním zbožím. V letech 1929-1936 navštěvoval místní reálku. Po neúspěšném pokusu o přijetí na konzervatoř odešel do Prahy, aby studoval jazyko-

vu školu. Zároveň pracoval jako archivář karlínské firmy Crediton.

Na dramatickém oddělení Státní konzervatoře hudby, kam vstoupil v roce 1937, absolvoval tři ročníky. Studia přerušil koncem školního roku 1939-1940, kdy byl kvůli svému židovskému původu nucen odejít. Po svém vyloučení publikoval pod cizími jmény: Karel Jílek, Jiří Jakub. Přinucen okolnostmi střídal byty, střídal zaměstnání. Spolu s básníkem Hanušem Bonnem pracoval v Židovské náboženské obci.

Pozoruhodným svědectvím o Ortenově životě jsou tři knihy jeho deníků – *Modrá, Žíhaná a Červená*, do nichž si zaznamenával své postřehy, básně i výpisky z četby v období od 10. ledna 1938 až do osudného 30. srpna 1941, kdy byl zachycen projíždějící německou sanitkou. Následkům těžkého zranění podlehl 1. září 1941 ve věku dvaadvacetilet.

Básník **František Halas** (3. 10. 1901, Brno – 27. 10. 1949, Praha)

Otec, František Halas (1880-1960), často vězněný dělnický funkcionář, vydal vzpomínkové knihy na dětství a mládí (*Kemka*, 1950), na sibiřskou legionářskou anabázi (*Bez legend*, 1958) a na sociální boje za první republiky (*Máje a prosince*, 1959). Manželka Libuše Rejlová (1908-1958) byla historička umění, autorka monografie *Antonín Procházka* (1949). Syn František X. Halas (*1937) je historik a překladatel, spoluvydavatel Halasova díla, v letech 1990-1999 byl velvyslancem ve Vatikánu, syn Jan Halas (1945-2010) byl rozhlasovým pracovníkem.

Halas v osmi letech ztratil matku a spolu s otcem přesídlili do Svitávky na Boskovicku, jež se stalo krajinou jeho

dětství. Po návratu do Brna (1913) dokončil měšťanskou školu, vyučil se knihkupcem u F. Píši (1916-1919) a pracoval jako příručí v Kočího knihkupectví (1919-1921). Horlivou četbu, jíž nahrazoval chybějící vzdělání, provázela po vzoru otce činnost v dělnickém hnutí (kulturní úderka Modrá blůza, brněnský komsomol, spolupráce s novinami *Rovnost*), pro kterou byl také v prosinci 1921 několik dní vězněn. Po kratší nezaměstnanosti nastoupil Halas úřednické místo v Úrazové pojišťovně (1922-1923), od října 1923 do února 1925 vykonával vojenskou službu v Brně a po jejím ukončení strávil půl roku v Paříži. V roce 1926 získal místo v Praze v nakladatelství Orbis; roku 1932 věnoval finanční částku za státní cenu (sbírka *Tvář*) stávkujícím kovodělníkům. Roku 1936 navštívil s delegací kulturních pracovníků bojující Španělsko a po návratu vystupoval na obranu španělské demokracie. Mobilizaci 1938 prožil jako voják na jižní Moravě. Za okupace se účastnil odboje v Národním revolučním výboru spisovatelů, přispíval do odbojových domácích i zahraničních tiskovin (*Hlasy domova*, *Rudé právo*, *V boj*). Pobýval na různých místech Moravy, heydrichiádu prožil v Kunštátu na Moravě a před zatčením ho ochránil pobyt v sanatoriu v Tišnově. Po válce působil jako přednosta publikačního odboru ministerstva informací, byl členem prvního Národního shromáždění a předsedou Syndikátu českých spisovatelů. Krátce po válce provázela urnu s popelem básníka Roberta Desnose do Francie, v roce 1947 navštívil Polsko a pak SSSR, což prohloubilo jeho deziluzi z poválečného vývoje. Za její výraz byla považována *Závěť*, publikovaná v exilu od počátku padesátých let (mj. ve *Svědectví* č. 41/1971), kriticky se vypořádávající s poúnorovými politickými poměry; jejím autorem však byl Jindřich Chaloupecký, jenž v ní rekonstruoval Halasovy názory tak, jak je poznal ze vzájemných rozhovorů. Již za války si Halas léčil srdeční chorobu, jíž nakonec podlehl. Pohřben je v Kunštátě na Moravě.

Halasovu původní uměleckou tvorbu (včetně spolupráce s filmem: písně a libreta ke krátkým filmům) doprovázely úvahy o roli a charakteru poezie i o výtvarném umění, koncipované zpravidla jako eseje, dále stati, recenze i několik literárněhistorických exkurzů (o Jaroslavu Vrchlickém a F. X. Šaldovi). Během druhé světové války se zrodila převážná část překladů polské romantické poezie (Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki), jež došly nevěstného uznání v Polsku i doma. Halas překládal též jihoslovanskou hrdinnou lidovou epiku, verše maďarského básníka Endre Adyho, Puškinovy *Pohádky* aj.

DIVADLO

Švandovo divadlo slaví

Švandovo divadlo v Praze slaví 130. výročí od svého založení. Divadlo bylo založeno Pavlem Švandou ze Semčic st. a celý letošní podzim bude probíhat ve znamení tohoto slavného výročí. Oslavy jubilea byly zahájeny 1. října, což

je den, kdy se přesně před 130 lety, v roce 1881, datuje vznik divadla. Den otevřených dveří pak nabídl pohled do zákulisí divadla. Vrcholem hlavního večerního programu pak bylo promítnutí celovečerního hraného filmu *Smíchov pláče, Brooklyn spí...*

15. října došlo v rámci projektu Výtvarná zeď k slavnostnímu odhalení malby Antonína Střížka, která byla inspirována aktuálním výročím. A večer pak byla uvedena první divadelní premiéra sezóny *SMÍCHOFF/ON* – původní kabaret z prostředí pražského Smíchova.

(mk)

Havlova hra zahajuje sezónu britského divadla

Svoji čtyřicátou sezónu oslavilo divadlo Orange Tree v Londýně britskou premiérou hry Václava Havla *Spiklenci*. Orange Tree na londýnském předměstí Richmond uvedlo Hru *Spiklenci* v období od 31. srpna do 1. října tohoto roku. V této poměrně málo uváděné absurdní komedii reagoval Václav Havel na politické změny v roce 1968 v tehdejší Československu. Její děj se odehrává v nejménovaně latinskoamerické zemi, která teprve nedávno odstavila diktátora a má novou demokratickou vládu. *Spiklenci* měli v richmondském divadle britskou premiéru a byli prvním představením, které hru uvedlo v angličtině v plném rozsahu. Do angličtiny je přeložili Tomáš Rychetský a Carol Rocamoraová. Ve stejném divadle proběhla před třemi lety zahraniční premiéra Havlovy poslední hry *Odcházení*.

(mk)

Klauni s copy

Anna Polívková a Marta Issová se spolu již dlouho přátelí a kdysi spolu dokonce bydlely. Nyní společně představují divadelní projekt *Krasavice interkontinentální*, v němž divákům předvádějí přízemní akrobacii, zpěv či řev, postelovou scénku, pláč. „Děláme si legraci samy ze sebe,“ komentuje klaunské představení Issová. Vystoupení doprovázejí animace filmařky a výtvarnice Michaely Pavlátové, kostýmy vytvořilo další duo kamarádek-umělkyně Anna Tušková a Radka Sirková ze studia Chatty.

NAROZENINY

Cimrmanolog Čepelka slaví pětasedmdesátiny

Do povědomí české veřejnosti se herec a spisovatel Miloň Čepelka zapsal jako jeden z „cimrmanologů“. V roce 1967 totiž spoluzakládal divadlo Járy Cimrmana, kde spolu se Zdeňkem Svěrákem či Petrem Bruknerem působí dodnes.

Čepelka je ale také autorem několika televizních a rozhlasových her, pohádek, písňových textů, zábavných a literárních pořadů a knih.

Miloň Čepelka se narodil v Pohoří u Opočna do rodiny účetního. Po absolvování gymnázia v Dobrušce vystudoval Vysokou školu pedagogickou v Praze (obor český jazyk a literatura), kde se seznámil s Ladislavem Smoljakem a Zdeňkem Svěrákem. Poté tři roky učil na základní škole v Novém Kníně na Dobříšsku. V roce 1961 nastoupil do Československého rozhlasu jako redaktor.

Vedle působení v divadle Járy Cimrmana a ve zfilmovaných hrách tohoto divadla se objevil i v několika dalších snímcích, mimo jiné v komediích *Jáchyme, hoď ho do stroje!*, *Na samotě u lesa* či *Báječná léta pod psa*. Vydal také několik knih, například básnické sbírky *Pět nocí k úplňku*, *Mandel sonetů* či *Deník Haiku* nebo novely *Příliš mnoho pohřbů aneb Když květiny promluví*, *Poklesky rozverné snoubenky* či *Bezdětný otec a syn*.

Tento měsíc vydal Čepelka, jehož manželkou je rozhlasová scenáristka Hana Šotová (65), sbírku povídek *Svědectví inspektora Toufara*, které budou pro čtenáře zřejmě překvapivé, neboť jde o téměř hororové příběhy.

Edgar Dutka

(*1941) je scenárista, dramaturg a režisér. Edgar Dutka pochází z Břeclavi. Jeho předkové pocházeli ze všech koutů Rakouska-Uherska – z jedné strany pomezí Podkarpatské Rusi a Haliče, z druhé Šumava a Vysočina, babička žila ve Vídni. Když bylo Dutkovi sedm let, byla jeho ovdovělá matka zatčena za zradu a on a jeho dvanáctiletá sestra byli převezeni do dětského domova. Matka byla odsouzena za převaděčství na šest let. Z ženské věznice se jí podařilo uprchnout a přes řeku Dyji emigrovala do Rakouska a od-

tud do Austrálie. Edgar Dutka strávil v dětském domově dva roky, pak ho a jeho sestru vychovali pěstouni, rodina matčiny sestřence. Svoji matku spatřil až v roce 1968, kdy ji navštívil v Austrálii. Matka mu umožnila procestovat a poznat celou zemi. Austrálie mu učarovala, ale k matčině překvapení se po roce pobytu rozhodl vrátit domů. Edgar Dutka studoval katedru scenáristiky a dramaturgie na FAMU. Chtěl se stát scenáristou a spisovatelem, ale to mu nebylo díky normalizaci povoleno. V roce 1974 pracoval ve Studiu Jiřího Trnky a studiu Bratři v triku. Dnes přednáší na katedře scenáristiky a dramaturgie na FAMU.

Arnošt Goldflam

(*22. 9. 1946, Brno) je český herec, dramatik, režisér, pedagog a spisovatel pro děti. Narodil se v Brně v židovské rodině. Po vystudování JAMU působil v brněnských divadlech Večerní Brno a Divadlo X, od studijního věku taktéž vystupoval v Divadle na provázku. V letech 1978-1993 působil v HaDivadle. V osmdesátých letech začal být obsazován do menších filmových a televizních rolí. Největší ohlas měly role Arnošta ve filmu *Dědictví aneb Kurvahošigutntag* a Lustiga ve snímku *Lotrando a Zubejda*. Z dalších filmů a seriálů, kde se objevil: např. *Otesánek*, *Modrý Mauritius*, *František je děvkař* či *Proč bychom se netopili*. V současné době pohostinsky režisuje, především v pražských a brněnských divadlech. Učí rovněž na JAMU a DAMU. Z četných divadelních her stojí za zmínku např. *Biletářka*, *Návrat ztraceného syna*, *Ředitelská lóže* nebo *Masochista*. Příležitostně v divadle i vystupuje. Arnošt Goldflam je podruhé ženatý, z prvního manželství má dospělou dceru. Jeho současná partnerka Petra Goldflamová-Štětinová je výtvarnicí a scénografkou. Mají syna ve školním věku a malou dcerku.

Zuzana Bydžovská (*9. 10. 1961)

Zuzana Bydžovská

Před kamerou vystupovala už jako dítě, vystudovala pražskou konzervatoř, poté získala angažmá v Divadle Na zábradlí, v letech 1990-2000 byla v angažmá v Národním divadle (např. *Strýček Váňa*, *Jak se vám líbí*, *Médea*, *Měsíc pro smolaře*, *Bloudění* atp.) a od divadelní sezóny

2000/2001 je opět v Divadle Na zábradlí. Zuzana Bydžovská také účinkuje v různých televizních inscenacích (*Případ Platfus*, *Bláha a Vrchlická*, *Lady Chatterleyová*, seriál *Hotel Herbich* a *Archa pro Vojtu*) a v mnoha filmech (*Ten svetr si nesvlíkej*, *Kytice*, *Přijela k nám pout'*, *Konečně si rozumíme*, *Utekajme, už ide*, *Knoflíkáři*, *Nemocnice na kraji města po dvaceti letech*) atd. Hostuje v divadlech Ungelt a Kalich.

Helga Čočková-Matulová (*26. 11. 1941)

Veřejně vystupovala již od dětství, ve třinácti letech se objevovala ve vysílání ostravského studia Československé televize, kde se stala dětskou moderátorkou. Dětské role hrála i v ostravském studiu Československého rozhlasu a ve Státním divadle. Po absolutoriu pražské DAMU, kterou vystudovala v roce 1963, působila nejprve dva roky ve Východním Německu. Poté hrála ve Státním divadle v Ostravě, od roku 1967 do roku 1993 byla členkou činohry Národního divadla v Praze, zahrála si v Divadle Na zábradlí. Vystupovala v řadě televizních seriálů, snad nejnámějším se stalo její účinkování v televizním seriálu *Nemocnice na kraji města*, kde hrála neukázněnou dceru doktora Štrossmayera Irenu. Nejnámější filmy: *Žalovníci*, *Dva z onoho světa*, *Transport z ráje*, *Alibi na vodě*, *Partie krásného dračgouna*, *Kariéra*, *Muž na drátě*, *Válka barev*, *Rebelové* aj.

Ladislav Frej (*16. 11. 1941)

Jako dítě vystupoval ve sboru Janáčkovy opery v Brně, hrál v ochotnickém souboru, vystudoval JAMU. Odešel do Pardubic, jednu sezónu si pak odehrál ve Státním divadle v Ostravě (1969-1970), pak přišel do Prahy, kde hrál v Divadle S. K. Neumanna (1970-1979), Městských divadlech pražských (1979-1987) a nakonec v Divadle na Vinohradech (1987-1994). V letech 1994-1998 byl členem činohry Národního divadla, ale v roce 1998 se vrátil do Vinohradského divadla. Na jevišti Ladislav Frej vynikl především moderní interpretací postav klasického repertoáru. Před filmovou kamerou stál Ladislav Frej poprvé v roce 1964 v epizodní úloze stavaře Tomáše Štrojse ve snímku *Neobyčejná třída* (1964). Po úspěchu seriálu *Nemocnice na kraji města* hraje ve filmech např. *Chlapi přece nepláčou*, *Dívka s mušlí*, *Oldřich a Božena*, *Skřivánčí ticho*, *Byli jsme to my?*, *Pocahontas*, *Nemocnice na kraji města po dvaceti letech* (TV), *Strážce duší* (TV) aj. Ladislav Frej pracuje také pro dabing a rozhlas. Manželkou Ladislava Freje byla herečka Věra Galatíková (1938-2007); seznámili se spolu v Divadle S. K. Neumanna, kde oba hráli. Herecké profesi se věnují také jejich děti Kristýna Frejová (*1971) a Ladislav Frej mladší (*1973).

Kristýna Frejová vystudovala DAMU, kde jejími oblíbenými pedagogy byli např. Jiří Adamíra či Viktor Preiss. Prošla několika pražskými divadelními scénami, v současnosti je v angažmá v pražském Švandově divadle. Např. v představení *Gottland* v jedinečné dvojroli zosobňuje problematické české hvězdy Lídu Baarovou a Helenu Vondráčkovou. Natočila několik filmů.

Ve věku devadesáti let zemřel divadelní režisér Jan Fischer

Jan Fischer působil v pražském Divadle na Vinohradech, v Městských divadlech pražských, brněnském Divadle bratří Mrštíků, ale i v Laterně magice, je otcem herečky Táni Fischerové. Jan Fischer se narodil v roce 1921 v Praze. Zde žil, studoval a pracoval do roku 1941, kdy byl povolán do transportu do Terezína. Tam prožil léta války až do roku 1944; následoval koncentrační tábor Birkenau, pochod smrti a cesta do Košic – osvobozené části Československa. Po válce navázal Fischer na své divadelní aktivity, kterých se účastnil v Terezíně, a začal se věnovat divadlu profesionálně. V letech takzvané normalizace směl z politických důvodů vykonávat pouze příležitostné práce. Teprve v osmdesátých letech se mohl výjimečně věnovat i práci divadelní.

Ve věku 36 let podlehla rakovině herečka Zuzana Dřížhalová

Zuzana Dřížhalová byla známá především ze seriálu *Velmi křehké vztahy*, kde hrála Marcelu Rubešovou. Zuzana Dřížhalová zemřela v polovině září ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze. Trpěla rakovinou lymfatických uzlin a léčila se na pražské klinice hematatoonkologie na Karlově náměstí. S touto nemocí už bojovala dvakrát a před několika lety se stala spoluzakladatelkou občanského sdružení Lymfom Help, které pomáhalo stejně postiženým pacientům. Dřížhalová absolvovala pražskou DAMU

a stala se členkou divadelního souboru Divadla Nablízko, kde účinkovala například v inscenacích *Vzducholoď* nebo *S vyloučením veřejnosti*. Hostovala také v Národním a ve Švandově divadle či v divadle Broadway.

Zemřel Jiří Hubač, dramatik a scénárista

Ve věku dvaosmdesáti let skonal v pražské motolské nemocnici scénárista a dramaturg Jiří Hubač, jehož u diváků proslavily hlavně televizní seriály *Dobrá voda* a *Sanitka*. Úspěchů nicméně nedosáhl Hubač pouze v televizi a v divadle, věhlas získal i na poli kinematografie. Do zlatého fondu se na základě divácké oblíbenosti navěky zařadily snímky *Učitel tance*, *Fany*, *Všichni moji blízcí* a především *Babí léto*, za jehož scénář navíc získal v roce 2001 České-
ho lva.

Hubač patřil k těm autorům, kteří píšou s představou konkrétního herce – například několik efektních rolí napsal např. pro Jiřínu Bohdalovou nebo Jiřínu Jiráskovou.

Televizní dráhu započal Jiří Hubač, vystudovaný elektrotechnik, v roce 1961, kdy nastoupil do tehdy ještě Československé televize na pozici dramaturga. Setrval tam až do roku 1974, od té doby působil už jen jako scénárista na volné noze.

S Jaroslavem Dietlem spolupracoval na oblíbeném seriálu *Tři chlapi v chalupě* (1963), samostatně pak jako autor debutoval televizní hrou *Zítřka a pozítří* (1963). Výrazně na sebe upozornil na konci sedmdesátých a osmdesátých let, kdy vznikly například hry *Ikarův pád* (1977), který napsal pro Vladimíra Menšíka, či *Nezralé maliny* (1980).

VZPOMÍNKA

Ladislav Fialka (22. 9. 1931, Praha – 22. 2. 1991, Praha) – český herec, mim-pierot, jeden ze zakladatelů české pantomimy, choreograf, divadelní ředitel a pedagog.

Ladislav Fialka byl pierotem české moderní pantomimy; klasická bílá maska, která jakoby na první pohled zakrývá detaily tváře, ale zároveň ještě zvýrazňuje to nejdůležitější na lidském obličejí, ta jednoduchá běloba na

veselé i smutné pierotově tváři, doprovázela Ladislava Fialku asi v polovině jeho divadelních inscenací. V zemích, které pierot z Prahy navštívil, zůstává tichým evropským sputníkem francouzského Marcela Marceaua – oni dva byli nejvýraznějšími osobnostmi klasické pantomimy v Evropě druhé poloviny 20. století.

Byl autorem všech her souboru Pantomima Na zábradlí, jeho režisérem, choreografem, výtvarníkem, scénografem a uměleckým vedoucím. Ladislav Fialka byl také zakladatelem a pedagogem již zaniklé katedry pantomimy (založena 1983) při Univerzitě Karlově v Praze (titul profesora choreografie zde získal roku 1989).

Ladislav Fialka zemřel 22. února před deseti lety, letos na podzim by oslavil sedmdesáté narozeniny.

Jiří Voskovec (19. 6. 1905, Sázava – 4. 7. 1981, Pearl Blossom, Kalifornie, USA), vlastním jménem Jiří Wachsmann, český herec, spisovatel a textař.

Pocházel z rodiny, která měla výrazné umělecké sklonky. Na svět přišel v domě, který si vystavěl v osmdesátých letech 19. století ve slohu českých lidových staveb jeho dědeček, vynikající malíř Soběslav Pinkas. Voskovcova matka Jiřina Pinkasová se provdala za Viléma Wachsmanna. Ten po studiu na konzervatoři odešel v roce 1889 do Ruska, kde se stal vojenským kapelníkem ve městě Vilnu. V důsledku nemoci se však vrátil roku 1904 do Čech a stal se úředníkem na ruském konzulátu v Praze. Po vypuknutí první světové války byl kvůli ruskému občanství internován jako občan nepřátelského státu v Dolních Rakousích a posléze v roce 1915 vyměněn za rakouského diplomata zpět do Ruska. Tam vstoupil do československých legií. Po skončení války se Vilém Wachsmann v roce 1920 vrátil do Československa, z vlasteneckých důvodů si počestil jméno na Voskovec a působil zde s hodností plukovníka ve funkci inspektora vojenských hudeb.

Při zkoušce s Richardem Burtonem jako první herec v *Hamletovi* (1964)

Je do jisté míry paradoxem, že Jiří Voskovec v Čechách, kde se narodil (mimořádně tehdy jako občan carského Ruska), prožil s přestávkami pouze menší polovinu svého života. Tu delší polovinu, trvající celkem třiačtyřicet let, prožil ve Francii a především ve Spojených státech amerických.

Voskovcova osoba je nerozlučně spojená s Janem Werichem a Jaroslavem Ježkem. Pracovali spolu ve dvacátých a třicátých letech 20. století v Osvobozeném divadle. V+W v letech 1927-1938 napsali celkem sedmadvacet her, většinou vystavených ve volném stylu bez pevné dramatické stavby a doplněných písňovým doprovodem. Charakteristickými se pro komickou dvojici V+W staly také předscény čili forbíny, což byly většinou improvizované komentáře, které často obsahovaly prvky politické a společenské satiry. Mnohá představení Osvobozeného divadla se již stala klasickými díly české divadelní scény, připomeňme za všechny alespoň hry *Caesar*, *Osel a stín*, *Rub a líc*, *Balada z hadrů* nebo *Těžká Barbora*. Herecké zkušenosti a někdy i témata z her využili Voskovec s Werichem také ve filmech. V éře předválečného Osvobozeného divadla vznikly celkem čtyři – *Pudr a benzin*, *Peníze nebo život*, *Hej rup* a *Svět patří nám*.

Na podzim roku 1938 již bylo zřejmé, že pro činnost Osvobozeného divadla nebude nadále možné zajistit existenční prostor. Československým úřadům byly německým velvyslancem neustále doručovány opakující se protesty proti činnosti divadla, a proto ministerstvo vnitřních věcí 9. listopadu 1938 zrušilo podle zákona z roku 1830 Osvobozenému divadlu koncesi. Všichni tři jeho hlavní protagonisté se rozhodli pro odchod do emigrace. Dne 31. prosince 1938 odjel Jiří Voskovec přes Švýcarsko do Paříže a v lednu následujícího roku odcestovali z okleštěného Československa také Werich s Ježkem. Ti se přeplavili lodí do Spojených států amerických, kde se poté všichni tři znovu setkali. Pro Jaroslava Ježka to byla cesta bez návratu, neboť v Americe 1. ledna 1942 zemřel. Voskovec s Werichem zde prožili celou válku, cestovali se svými představeními po amerických městech a do roku 1945 napsali a odvysílali tisíce rozhlasových pořadů. Od roku 1941 pracovali pro Americký úřad pro válečné informace, současně i pro

Hlas Ameriky a československé vysílání BBC. V roce 1945 si dokonce dvojice V+W zahrála také na slavné Broadwayi v představení *Shakespearovy Bouře*.

Ihned po osvobození se Jan Werich vrací do vlasti. Jiří Voskovec svůj návrat do Československa pozdržel do září roku 1946. Důvodem byl především jeho rozvod s první ženou, Francouzskou Madeleine Mainovou, s níž se seznámil v roce 1932 během natáčení filmu *Pudr a benzin*, a následná druhá svatba, tentokrát s Američankou Anne Gerletteovou, se kterou později v padesátých letech adoptoval dvě dcery.

Poté, co byli Voskovec s Werichem opět spolu v Praze, se pustili do práce. Znovu hráli divadlo, uvedli celkem tři tituly. Jednak svou předválečnou hru *Pěst na oko*, adaptaci hry *Přišel na večeri* a velký ohlas měl především původně americký muzikál *Divotvorný hrnec*, v němž zůstal na scéně jako vodník Čochtan Jan Werich a jehož režie se ujal Jiří Voskovec. Kromě toho v tomto období Voskovec překládal a v Národním divadle pohostinsky režíroval vlastní překlad hry *Jen o chlup*. Především pro Jiřího Voskovce byl vývoj situace v Československu velkým rozčarováním a nedokázal se s ním smířit. Konec všem nadějím přinesl únor roku 1948, který znamenal definitivní konec slavného klaunského dua V+W.

Jiří Voskovec v roce 1948 využil nabídky UNESCO a jako publicista odjel v jeho službách do Paříže, aby se do Čech již nikdy nevrátil. V Paříži působil v letech 1948-1950 jako úředník sekretariátu UNESCO v oddělení hromadných komunikací, ovšem tato práce ho nenaplňovala. Kromě toho zde se svou ženou Anne založil americké divadlo.

Od svého návratu do Evropy si Jiří Voskovec každoročně obnovoval ve Spojených státech domovské právo. Při cestě do Ameriky za tímto účelem v květnu 1950 byl však úřady zadržen a vyšetřován pro podezření ze špionáže a komunismu. Byl to důsledek v Americe právě besněnicího mccarthismu. Mohl si vybrat: buď opustí Spojené státy a vrátí se do Paříže, nebo se podrobí úřednímu vyšetřování. Rozhodl se pro druhou možnost. Následujících jedenáct měsíců byl internován na Ellis Islandu. V rámci úředního šetření se za něj přimluvali novinář Ferdinand Peroutka a exilový politik Petr Zenkl. Také na základě jejich intervence byl Voskovcovi v prosinci 1951 povolen vstup do USA. Zážitky z této neradostné životní etapy později Voskovec zpracoval do scénáře pro díl populárního televizního seriálu *Armstrong Circle Theater* s názvem *Byl jsem obžalován*, ve kterém si zahrál sám sebe a za nějž obdržel v roce 1955 cenu *The Christopher Award*. Voskovec využil publicity, které se mu dostalo zveřejněním jeho případu, a postupně se začal i ve Spojených státech uplatňovat jako herec. Nejprve televizní a filmový a posléze také jako divadelní. V pozdějších letech vzpomínal, že mu v herectví zpočátku pomáhal silný evropský akcent, pro který byl často obsazován do rolí v Čechovových dramatech. A právě čechovovské role mu zajistily uznání. Za ztvárnění titulní role ve hře *Strýček Váňa* získal v roce 1956 cenu OBIE. Hrál ale i ve hrách dalších autorů – v Shawově *Caesarovi a Kleopatře*, Shakespearově *Hamletovi*, Beckettových *Šťastných dnech*, Dürrenmattových *Fyzicích*, na Broadwayi si zahrál ve slavném muzikálu *Kabaret* a v mnoha dalších. Z dlouhé řady Voskovcových amerických televizních a filmových

S Gregory Peckem ve filmu *Bravados*, 1958

rolí je asi nejnámější postava jednoho z porotců ve slavném soudním dramatu *Dvanáct rozhněvaných mužů*, který v roce 1957 natočil režisér Sidney Lumet. Tento film se dostal do distribuce i v tehdejší Československu a byl jednou z mála připomínek existence Jiřího Voskovce za železnou oponou. Přes výrazné úspěchy, kterých Voskovec na jevišti a ve filmu dosáhl, byl jako herec oceňován více svými hereckými kolegy nežli diváky, kritikou byl dokonce označován za „herce pro herce“. Nikdy také ve Spojených státech nedosáhl takové popularity jako v předválečném Československu. V roce 1956 hrál Jiří Voskovec v Londýně v představení *Deník Anny Frankové* a při této příležitosti zde měl poprvé od své emigrace možnost setkat se se svým celoživotním přítelem Janem Werichem. Později v šedesátých a sedmdesátých letech se sešli ještě několikrát buď v New Yorku, či ve Vídni. Jejich přátelství bylo tak silné, že je nedokázalo ochromit ani mnohaleté nucené odloučení. Duchovně byli stále spolu, o čemž svědčí rozsáhlá dochovaná korespondence.

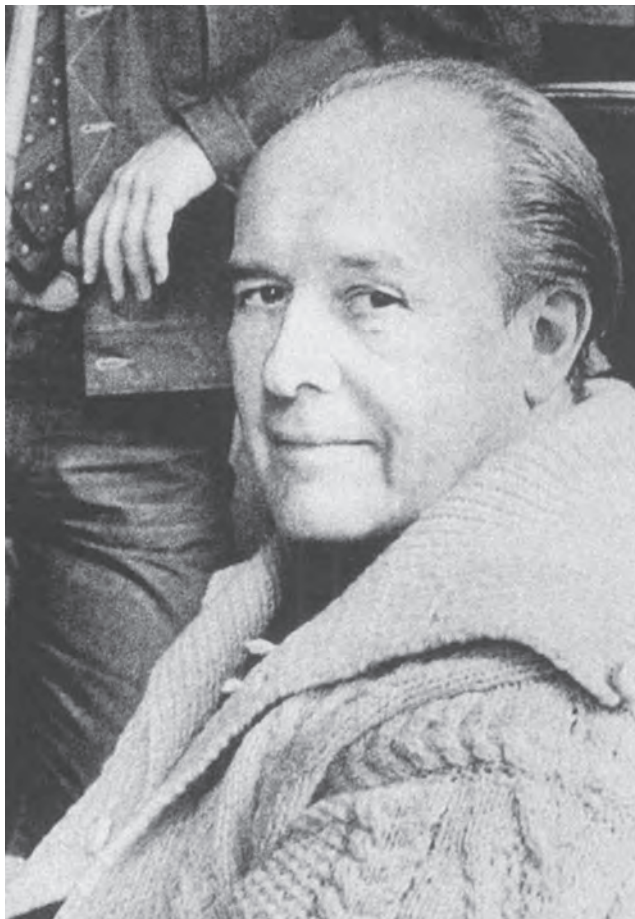
Psaní dopisů bylo ovšem Voskovcovi vlastní. Napsal jich velké množství a adresovány byly kromě Jana Wericha i Josefu Topolovi, Václavu Havlovi, Hugo Haasovi, Janu Vodňanskému, Jiřímu Šlitrovi, Jiřímu Suchému, Vladimíru Komárkovi a mnoha a mnoha dalším příjemcům. Voskovcovy dopisy se vyznačují bohatou, květnatou a nádhernou češtinou a zcela po právu jsou řazeny mezi to nejlepší, co v české literatuře druhé poloviny 20. století vzniklo. Ovšem literárně činný byl Voskovec i mimo korespondenci, jeho dílo jde napříč všemi žánry. Najdeme v něm básně, dramatická díla z období poetismu, např. *Růže z Jericha*, eseje, povídky, fejetony, recenze, překlady autorů jako Jarry či Cocteau, předmluvy k vydáním děl Škvoreckého či Havla,

dva započaté romány, *Anděl mezi hodinami* o T. G. Masarykovi a román o básníku Villonovi, a také bohužel nedokončené memoáry s názvem *Stíny svobody*, které přislíbil nakladatelství manželů Škvoreckých '68 Publishers. V Československu vyšla v roce 1965 Jiřímu Voskovcovi kniha *Klobouk ve křoví*. Jednalo se o antologii textů Osvobozeného divadla, kterou doplňovaly Voskovcovy eseje o divadle a životě.

Jiří Voskovec se také snažil všemožně pomáhat novým exulantům, například Janu Třískovi či Věře Linhartové. Rád také využíval každou příležitost k osobnímu setkávání s krajany, kupříkladu s Milošem Formanem, Jiřím Šlitrem či Janem Vodňanským.

Poslední rolí Jiřího Voskovce byl sluha ve čtrnáctidílném televizním seriálu *Nero Wolfe*, který se natáčel v roce 1980. Za honorář, který za roli obdržel, si koupil dům v Pear Blossom v Kalifornii u Los Angeles na okraji Mohavské pouště, kam se přestěhoval z New Yorku i se svou třetí ženou Christinou. Dům si sám pro sebe překřtil na Sázavu na Divokém západě.

Během natáčení seriálu *Nero Wolfe* se Voskovec dozví dá zprávu o smrti Jana Wericha (zemřel 31. října 1980). Ta jako by předznamenala, že éra slavné dvojice V+W se chýlí k definitivnímu konci. U Jiřího Voskovce propukla rakovina plic. Po hospitalizaci v nemocnici se vrátil zpět do svého nového kalifornského domu, kde 1. července 1981 podlehl srdečnímu záchvatu. V roce 1990 byla urna s popelem Jiřího Voskovce uložena do hrobu Jana Wericha na Olšanských hřbitovech v Praze.

U okna svého newyorského domu

Dva nové české filmy

Režisér David Ondříček točí v česko-slovensko-polské koprodukcí film *Ve stínu*. Detektivka s politickým nádechem odehrávající se na pozadí reálií padesátých let se do kin dostane 2. února 2012. Štáb se bude delší dobu pohybovat na různých místech Prahy, v pavlačovém domě v Brně, ale i v zanedbaných ulicích polského města Walbrzych.

Ivan Trojan ve filmu Davida Ondříčka *Ve stínu*

Hlavní role vytvoří ve snímku se sedmdesátimilionovým rozpočtem čtyřnásobný držitel Českého lva Ivan Trojan a německý herec Sebastian Koch, který zazářil v oscarovém dramatu *Životy těch druhých*. I kvůli vysokým nákladům bylo natáčení dokonce dvakrát odloženo. V dalších rolích se objeví například Soňa Norisová, Jaroslav Plesl, Jiří Štěpnička, Marek Taclík, Norbert Lichý, Martin Myšička a Miroslav Krobot.

Lehce humorné rodinné drama o smiřování se s realitou nesplněných snů a touze proměnit svůj život k lepšímu s názvem *Čtyři slunce* natáčí režisér Bohdan Sláma. Hlavní roli otce, který odmítá dospět a poučit se z vlastních chyb, svěřil Jaroslavu Pleslovi, v další úlohách se objeví Anna Geislerová a Karel Roden.

Snímek, v němž se mísí i nadpřirozené prvky, se natáčel více než třicet dnů především v malém jihočeském městě Mirovice, v němž vznikl jeden z nejvýraznějších snímků šedesátých let *Intimní osvětlení* režiséra Ivana Passera. Jeho producentem je společnost Negativ, koproducentem Česká televize. Vizuální a symbolickou rovinu

filmu mají podle záměru tvůrců představovat zahrádky tvořící v české společnosti stále výrazný fenomén. V kině by se film *Čtyři slunce* měl objevit v březnu příštího roku.

Aňa Geislerová a Igor Chmela

Zemřel Vladimír Bejval

Vladimír Bejval byl dětskou hvězdou řady filmů: např. hrál roli Ivánka ve filmu Bořivoje Zemana *Pyšná princezna* (1952), roli Frantíka ve filmu *Konec strašidel* (1952) a roli malého Jirky ve filmu *Cesta do pravěku* (1953) režiséra Karla Zemana. Údajně kvůli tzv. „buržoaznímu původu“ se nedostal na DAMU a pracoval jako nástrojař u soustruhu. Koncem šedesátých let emigroval a žil v Americe. Po padesáti letech jsme jej mohli spatřit při udělení Českého lva na jaře 2003. Zemřel 19. září v Praze ve věku osmašedesáti let.

Vladimír Bejval

FOTOGRAFIE

Václav Havel ve fotografii

Při příležitosti 75. narozenin bývalého prezidenta Václava Havla se v říjnu uskutečnily v Praze dvě výstavy fotografií a dobových dokumentů.

První expozice probíhala v Centru současného umění DOX a nesla název *Luciferův efekt: Dobří lidé mlčeli*. Diváci zde mohli vidět nejen fotografie z Havlova života, ale také různé instalace, videa, malby, objekty a další umělecká díla.

Druhá výstava pod názvem *Konfrontace* byla pojata jako venkovní výstava na pěší zóně Anděl. Hlavním motivem této výstavy byla osobnost Václava Havla a tři role, které vymezovaly jeho životní dráhu – dráhu kritického občana, hájícího základní lidské svobody, politika, vyrovnávajícího se s otázkami moci a kompromisu, a veřejného intelektuála, vyjadřujícího se k tématům odpovědnosti a identity.

Na jaře letošního roku podpořil Václav Havel také charitativní výstavu v Museu Kampa, když se spolu s dalšími osobnostmi nechal vyfotit na snímky, které posloužily k podpoře výroby informačních materiálů o onkologických onemocněních.

(mk)

Snímek nepokojů ve Varnsdorfu vyhrál Czech Press Photo 2011

Fotografie pouličních nepokojů v severočeském Varnsdorfu zvítězila v letošním ročníku soutěže Czech Press Photo. Jejím autorem je Stanislav Krupař z časopisu *Reflex*.

Vítězný snímek ukazuje muže, který se na nedávné protiromské demonstraci na severu Čech dostal přímo před proudy vody z vodních děl a kráčí uprostřed ulice lemované špalírem protestujících lidí. Podle poroty je to „silná novinářská fotografie poutající pozornost k vážnému současnému sociálnímu problému nejen v České republice“.

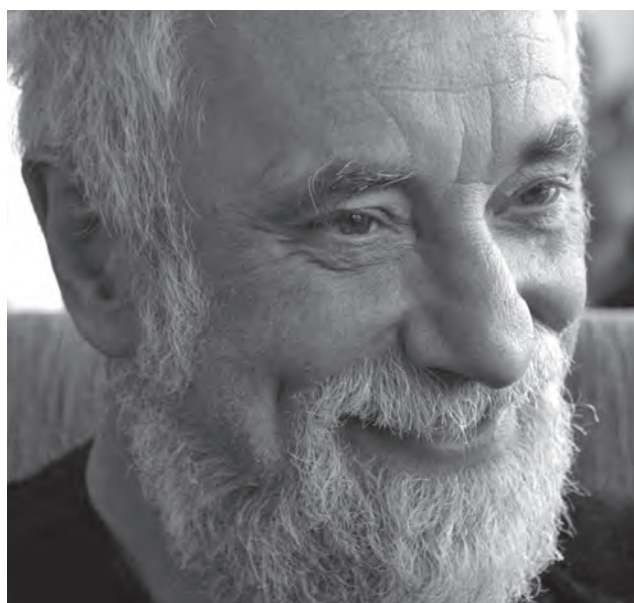
VÝROČÍ

Doc. Mgr. Jindřich Štreit (*5. 9. 1946, Vsetín) – fotograf, vysokoškolský pedagog, kurátor a organizátor kulturního života. Má ženu Agnes a dceru Moniku.

Vyrůstal v obci Střítež v okrese Vsetín, kde byl otec učitelem. Když mu bylo deset let, přestěhoval se s rodiči do pohraniční obce Těchanov na Bruntálsku. Vystudoval gymnázium v Rýmařově (1960-1963) a Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obory 1. – 5. třída a výtvarná výchova (1963-1967). Poté vyučoval na základní devítileté škole v Rýmařově, po roce se stal ředitelem školy v Sovinci a později v Jiříkově. V letech 1974-1977 absolvoval Školu výtvarné fotografie při ústředním výboru Svazu českých fotografů v Brně.

Od roku 1967 realizoval přes 850 samostatných výstav v řadě zemí Evropy i v zámoří. Od roku 1964 se zúčastnil přes 300 výstav na čtyřech kontinentech světa a byl účastníkem mnoha mezinárodních dílen a sympozií. Od sedmdesátých let minulého století se intenzivně věnuje také realizaci výstav jiných umělců, po roce 1989 rovněž v mezinárodním měřítku. Vyhlášenou formou neoficiální kultury se staly v osmdesátých letech jeho vernisáže českých a slovenských umělců na Sovinci, ve kterých se svou ženou pokračoval až do roku 1997. Věhlasné se staly zejména v osmdesátých letech. V rámci pedagogické činnosti pravidelně s kolegy z Institutu tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě připravuje pro studenty fotografické dílny a především dlouhodobé

fotografické projekty, jež mapují běžný život ve městech i na vesnicích. Od roku 1990 část své práce soustavně věnuje podpoře humanitární a charitativní činnosti. Za svoje fotografie získal řadu domácích i mezinárodních ocenění. Mj. vystavoval také několikrát ve Vídni.

Jindřich Štreit

Nominace na Gramophone Awards mají i umělci z ČR a Supraphon

V nominacích na Gramophone Awards jsou také nahrávky spojené s Českou republikou. Nominace získala DVD nahrávka opery Leoše Janáčka *Káta Kabanová* sboru a orchestru madridského divadla Real, na které se podílel dirigent Jiří Bělohlávek, a v kategorii recitálů barokní árie *Lettere Amoroze* v podání mezzosopranistky Magdaleny Kožené. Tři nominace získaly i nahrávky českého vydavatelství Supraphon. Na svých internetových stránkách to oznámili pořadatelé z britského časopisu *Gramophone*.

„Prestížní cenu mohou získat Pavel Haas Quartet, koncert z Pražského jara 1960 v podání Leonida Kogana, Rudolfa Baršaje a Mstislava Rostropoviče a Sukův *Asrael*, poslední nahrávka sira Charlese Mackerrase s Českou filharmónií,“ sdělil ČTK za vydavatelství Supraphon Vladan Drvota. Slavnostní udělení cen se uskuteční 6. října v londýnském hotelu Dorchester.

Redakční pozn.: Český Pavel Haas Quartet získal prestižní cenu britského hudebního časopisu *Gramophone* za nahrávku roku za *Smyčcové kvartety* Antonína Dvořáka. Kvarteto také dostalo cenu pro nejlepší komorní nahrávku.

„Plastici“ koncertovali v Moskvě, nedaleko sídla KGB

Legendární undergroundová skupina The Plastic People of the Universe, jejíž pronásledování v bývalém Československu podnítilo vznik Charty 77 a disidentského hnutí, si v Moskvě zahrála v klubu nedaleko historického sídla sovětské tajné služby KGB. V Moskvě vystupovali už podruhé. Do hlavního města Ruska se tentokrát dostali hlavně kvůli moskevské premiéře hry britského dramatika českého původu Toma Stopparda *Rock'n'Roll*, pojednávající o normalizaci v bývalém Československu, kterou uvedlo divadlo RAMT. Na scéně se objeví i „Plastici“, i když bez nástrojů. O den později ve stejném divadle kapela vystoupila na dobročinném koncertu a nakonec zahrála ruským fanouškům v Nižním Novgorodu.

Nová deska *Dlouhohrající děčka* ukazuje, že kapela neslevila ze svých představ o kvalitě

Zvládne jedna z nejfunkovějších českých kapel po více než dvaceti letech existence stále vydávat plnohodnotné desky? Určitě!

Jednotka Akademického Rapu si po pětileté pauze pro nás přichystala nové CD, které nese název *Dlouhohrající děčka*. Funk je zpět! Ano, po předchozím více kytarovém albu *Armáda špásu* si nyní můžeme konečně vychutnat typické funkky prvky, které k této kapele neodmyslitelně patří. Staříci tak i po více než dvacetileté existenci dokážou svou hudbou rozhybat mladé a ukázat, že ještě rozhodně nepatří do starého železa. Na celé album se musí zlehka. Na první poslech vám možná moc neřekne, pokud si ovšem budete číst z bookletu a vnímat jednotlivá slova a význam,

pak máte vyhráno. Podařilo se jim vydat opravdu kvalitní CD, na které se vyplatilo čekat.

J. A. R.: *Dlouhohrající děčka*, Sony Music, 2011

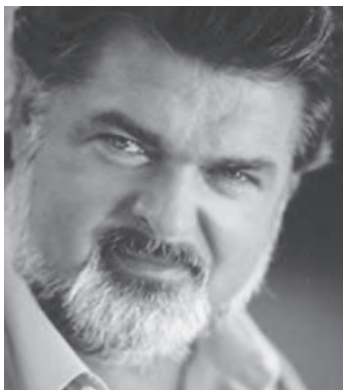

J.A.R.: *Dlouhohrající děčka*

Ve věku 82 let zemřel významný český hudební skladatel, teoretik a pedagog Ctirad Kohoutek

Český hudební skladatel, teoretik a pedagog Ctirad Kohoutek se narodil 18. 3. 1929 v Zábřehu na Moravě. Po maturitě studoval na reálném gymnáziu (1948) na brněnské konzervatoři (1948-1949) hudební teorii, základy kompozice a dirigování (zejména u V. Petřelky a J. Šoupala), na Janáčkově akademii múzických umění v Brně absolvoval skladbu (1949-1953) u J. Kvapila, znalosti si doplnil stáží na Summer School of Music v Dartingtonu (Velká Británie, 1963) u W. Lutostawského, prázdninovými kurzy kompozice v Darmstadtu (1965) s přednáškami P. Bouleze a G. Ligetiho i účastí na řadě festivalů soudobé hudby. Na Univerzitě Palackého v Olomouci získal doktorát filozofie (PhDr., teorie a dějiny hudby, 1973) a na Masarykově univerzitě (tehdy J. E. Purkyně) v Brně hodnost kandidáta věd o umění (CSc., 1980). Pedagogicky působil na JAMU (1953-1959 asistent, 1959-1965 odborný asistent, 1965-1980 docent skladby a teorie skladby, 1965-1979 vedoucí katedry skladby, hudební teorie a dirigování, 1976-1980 prorektor pro uměleckou a vědeckovýzkumnou činnost a zahraniční styky), též na AMU v Praze (1980-1990, profesor skladby). Současně byl ředitelem České filharmonie (1980-1987) a v hudebním dění zastával i řadu dalších funkcí. Byl členem Asociace hudebních umělců a vědců a Klubu moravských skladatelů (místopředsedou v letech 1992-2002).

NAROZENINY

Peter Dvorský (*25. 9. 1951, Partizánske) je slovenský operní zpěvák-tenorista, bratr operních pěvců Miroslava Dvorského, Jaroslava Dvorského, Pavla Dvorského (bratr Vendelín Dvorský je ekonom). V letech 1969-1973 studoval zpěv na bratislavské konzervatoři u Idy Černecké. Do opery Slo-

venského národního divadla byl angažován v roce 1972 jako mimořádný talent ještě během studia. Od roku 1977 vystupuje na předních zahraničních operních scénách (Velké divadlo v Moskvě, Vídeňská státní opera, milánská La Scala, londýnská Covent Garden, operní divadlo ve Florencii). V roce 1977 účinkoval v Metropolitní opeře v New Yorku jako postava Alfréda Germonta v *Traviatě*. *Bohému* zpíval v La Scale, potom ve veronské Aréně, v Mnichově (1984) a v Metropolitní opeře v New Yorku (1987). Od osmdesátých let 20. století je řazen mezi nejlepší tenoristy světa (spolu s Plácidem Domingem, Lucianem Pavarotim a José Carrerasem).

VZPOMÍNKA

Antonín Leopold Dvořák

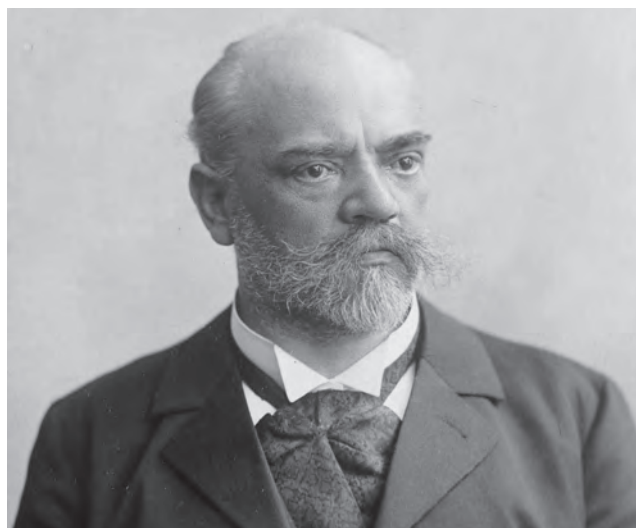
(8. 9. 1841, Nelahozeves – 1. 5. 1904, Praha)

Antonín Dvořák náleží k mimořádným osobnostem české i světové hudební kultury a spolu s Bedřichem Smetanou patří k zakladatelům moderní české hudby. Velká mezinárodní proslulost, které se těšil už za svého života, významně přispěla k růstu prestiže české kultury a tím i národa. Svým pedagogickým působením na National Conservatory of Music v New Yorku v letech 1892-1895 zasáhl také do vývoje americké hudby.

Nejrozsáhlejší součástí jeho díla tvoří instrumentální tvorba (symfonická, komorní i sólová), stejně důležité jsou rovněž jeho písně, duchovní i kantátové kompozice a opery. Dvořákova hudba vyniká bohatou a originální melodickou invencí, která často poukazuje k lidovým kořenům, výrazným rytmem a barvitou instrumentací.

Jako prvorozený syn měl původně převzít otcovu řeznickou živnost. Mimořádný talent i rodinné muzikantské zázemí ho však již v rodné Nelahozevsi vedlo k hudbě; další vzdělání získal při pobytu ve Zlonicích a České Kamenici, především však studiem na pražské varhanické škole (1857-1859). Pak byl violistou v Komzákově kapele, s níž přešel do orchestru Prozatímního divadla; zde hrál také pod taktovkou Bedřicha Smetany. Varhaníkem u sv. Vojtěcha byl v letech 1874-1877. V letech 1875-1878 pobíral rakouské státní stipendium; v komisi, která o přidělení rozhodovala, byli mj. skladatel Johannes Brahms a kritik Eduard Hanslick. Na Brahmsovo doporučení vydal berlínský nakladatel Fritz Simrock Dvořákovy *Moravské dvojzpěvy*; po jejich úspěchu si objednal *Slovanské tance*. Byl to počátek skladatelovy evropské a později světové kariéry; po Německu se začala jeho hudba hrát také v Anglii; v březnu 1884 tam odjel na první umělecký zájezd. Jeho kontakty s Anglií vyvrcholily v listopadu 1890 udělením čestného doktorátu univerzity v Cambridge.

Roku 1891 se stal profesorem skladby na pražské konzervatoři a o rok později přijal pozvání Jeanett Thurber, zakladatelky National Conservatory of Music v New Yorku. Byl zde ředitelem, vyučoval skladbu a také dirigoval školní orchestr. Po návratu do Prahy se vrátil k pedagogické-

mu působení na pražské konzervatoři a posléze byl též jejím uměleckým ředitelem. Vychoval řadu významných českých skladatelů, jakými byli např. Vítězslav Novák, Oskar Nedbal a Josef Suk starší. Josef Suk se seznámil a později oženil s Dvořákovou dcerou Otilií a stal se tak jeho zetěm. Dvořák napsal celkem devět symfonií, několik symfonických básní, velké skladby instrumentální (*Slovanské tance*), vokální a vokálně-instrumentální (*Stabat Mater*, *Svatá Ludmila*, *Rekviem*, *Te Deum*), pět koncertních ouvertur, množství komorních skladeb (nejznámější je *Smyčcový kvartet F dur*, zvaný Americký), koncertů (houslový, violoncellový a klavírní), písně (*Biblické písně*), sbory, klavírní skladby (verze *Slovanských tanců*, později i orchestrální verze), deset oper (nejznámější jsou *Rusalka*, *Jakobín*, *Čert a Káča*, *Dimitrij* a *Armida*).

Dostalo se mu mnoha poct a uznání (čestný doktorát filozofie české univerzity, univerzity v Cambridge, člen panské sněmovny, člen poroty pro rakouské státní ceny, čestný člen mnoha českých a moravských pěveckých spolků atd.). Velká část kompozičního odkazu Antonína Dvořáka náleží ke kmenovému repertoáru předních světových orchestrů, operních domů, sólových i komorních umělců.

Česká vláda schválila strategii boje proti sociálnímu vyloučení

Vláda schválila strategii boje proti sociálnímu vyloučení do roku 2015. Materiál, který připravila vládní agentura pro začleňování Romů a předložila vládní zmocněnkyně pro lidská práva Monika Šimůnková, čítá několik desítek opatření ke zlepšení bezpečnosti, bydlení, vzdělávání či zaměstnávání lidí z takzvaných ghett za miliardy korun. Jedním z nich je nařízení povinné školní docházky do školky dětem, které by pak ve škole mohly mít problémy s učením. V Česku existuje podle pět let staré analýzy přes 300 chudinských domů a čtvrtí, v nichž žijí převážně Romové. Mohlo to být 80 000 lidí. Většina dospělých v těchto ghettech nemá práci. Rodiny bývají závislé na sociálních dávkách. Nyní by takových míst mohlo být podle odborníků už 400. V poslední době se situace vyostřila zvláště ve Šluknovském výběžku na severu Čech.

Zklidnění situace v Rumburku

Ke zklidnění situace v Rumburku, kde nedávno proběhla protiromská demonstrace, přispěly podle deníku *Právo* samostatné romské hlídky, které začaly působit mezi romskou komunitou, tvrdí nově zvolený šéf romského sdružení Rumburk Jan Demeter. Další osud hlídek je však nejistý. Proti nim je například ředitel litvínovské městské policie Martin Klika. I podle starosty Rumburku by měla bezpečnost ve městě zajišťovat státní a městská policie. Připustil ale možnost smíšených hlídek. O soužití romské minority s majoritní společností jednali představitelé Romů s vedením města. Z více než tříhodinového jednání ale nevyplýval jasný a jednoznačný závěr. Demeter navrhl, že vytipuje členy romské komunity, kteří si doplní vzdělání a zúčastní se výběrových řízení na místa městských strážníků a terénních pracovníků, uvádí deník *Právo*.

Praha chystá další vlnu významných změn územního plánu

Hlavní město chystá čtvrtou vlnu celoměstsky významných změn územního plánu. Důvodem je obava z toho, že nový územní plán nebude schválen tak rychle, jak se dříve předpokládalo. Podle ředitelky magistrátního odboru územního plánu Jitky Cvetlerové se z jednotlivých městských částí sešly asi dvě stovky podnětů na tyto změny územního plánu. Vedení hlavního města z nich chce vybrat zhruba čtyřicet nejdůležitějších. Nový územní plán podle současného vedení města nebude hotov dříve než v roce 2014, minulé vedení ho přitom slibovalo o několik let dříve. Náměstek primátora Josef Nosek (ODS) proto oslovil starosty všech 57 městských částí, aby shromáždili své podněty, které chtějí řešit ještě před schválením nového územního plánu.

ÚSTR dal do webové studovny další dokumenty tajné služby

Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) zveřejnil na svém webu další dokumenty komunistické tajné služby. Jde o podklady správy kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu

mu nepříteli z období let 1978-1987. Dokumenty mohou zájemci nalézt na webových stránkách digitální studovny. Podklady správy kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli zachycují přehled plánů její činnosti v boji proti „kontrarevolučním silám a ideologické diverzi zaměřené proti ČSSR a zemím socialistického tábora“, uvedl ÚSTR. Na webu jsou například informace o organizačním řádu správy a jednotlivých útvech. Takzvaná pátá správa ministerstva vnitra existovala od roku 1974 do roku 1988, kdy byla spolu s dalšími útvary sloučena do hlavní správy kontrarozvědky Sboru národní bezpečnosti.

V Hodoníně vzniklo společné centrum záchranářů z ČR a Slovenska

V Hodoníně zahájilo činnost kontaktní pracoviště českých a slovenských složek integrovaného záchranného systému. Jeho vybudování přišlo obě země a Evropskou unii na přibližně 15 milionů korun. Policie a hasiči z něj budou řídit záchranné práce při požárech a také neštěstích, jež se stanou v příhraničních oblastech obou zemí. Pracoviště Hodonín bude jediným zařízením svého druhu na moravsko-slovenském pomezí. Na hranicích s ostatními státy je nyní celkem pět těchto center; dvě jsou česko-německá, dvě česko-polská a jedno vzniklo nedávno na hranici s Rakouskem.

Řidičům už nehrozí za malé překročení rychlosti nebo požití malého množství alkoholu bodový postih

Od 1. srpna totiž začala platit dlouho připravovaná novela silničního zákona. Mimo jiné počítá s tím, že zimní pneumatiky budou v podstatě povinné od listopadu do března. Obecní policie už řidiče také nemusí informovat o měření rychlosti značkami. Zrušeny byly jednobodové tresty, přísnější postih naopak čeká na řidiče za přestupky proti životu a zdraví, jako například za nepřipoutání se bezpečnostními pásy a za ohrožování dalších účastníků silničního provozu. Z bodového systému naopak úplně vypadly přestupky jako jízda pod vlivem alkoholu do 0,3 promile. „Hranice 0,3 promile alkoholu je sice tolerovaná bodově, ale zase je postižena pokutou. Zpřísněný je postih za ohrožení při předjíždění jiného řidiče a zmírněn byl naopak trest za držení telefonu při jízdě. Zákon rovněž umožňuje policii zadržet na 48 hodin vozidlo, které se účastnilo tajného závodu při běžném provozu.“

Praha zvýšila rozpočet o 1,55 miliardy na stavbu metra

Rada hlavního města odsouhlasila zvýšení městského rozpočtu o 1,55 miliardy korun. Peníze chce poskytnout jako dotaci pražskému dopravnímu podniku na zaplacení prodloužení trasy metra A z Dejvic do Motola. Novinářům to po jednání rady řekl náměstek primátora Karel Březina (ČSSD). Uvolnění peněz musí ještě schválit zastupitelstvo hlavního města. Peníze vedení města vezme z přebytku hospodaření z minulých let. Pokračování trasy metra A z Dejvic do Motola bude stát asi 19 miliard korun. Město ale bude muset počítat také s inflací, s jejím zohled-

něním by se náklady mohly vyšplhat až na 21,6 miliardy korun. Dalšíh 1,735 miliardy Kč si vyžádá obnova vozů. Praha chce na stavbu získat několikamiliardovou dotaci z fondů Evropské unie.

Na TBC zemřelo loni v ČR 28 lidí

Na tuberkulózu zemřelo loni v Česku osmadvacet lidí. Nemoc byla potvrzena u 680 pacientů, je to o čtyři procenta méně než v roce předchozím. U cizinců bylo 117 onemocnění, o 19 méně než předloni. Tím podíl cizinců klesl z 19 na 17 procent. Nejvíce nemocných bylo z Ukrajiny, Vietnamu, Mongolska a Slovenska. TBC byla zjištěna také u 38 bezdomovců. Uvádějí to statistici na svém webu. Česko patří s 6,5 případu TBC na 100 000 obyvatel k zemím s nízkým výskytem této infekce. I to byl důvod, proč loni zrušilo plošné očkování novorozenců a před dvěma roky přeočkování jedenáctiletých. Očkují se jen novorozenci v riziku, tedy rodičů, kteří přišli ze zemí s vysokým výskytem TBC, déle tam pobývali, nebo byla nemoc v rodině.

Rada ČT zvolila svým předsedou dramatika Milana Uhdeho

Novým předsedou Rady České televize její členové na dva roky zvolili dramatika a bývalého ministra kultury Milana Uhdeho. Při volbě dostal 12 hlasů z 15. Byl jediným kandidátem. Uhde radu povede po Jiřím Baumrukovi, kterému v červnu skončil mandát. Milan Uhde se narodil 28. července 1936 v Brně, v rodině právníka a advokátky. V roce 1958 absolvoval Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity (obor čeština a ruština). Uhde napsal celkem asi třicet her a dramatizací a asi dvacet her pro divadlo jednoho herce. Během sedmdesátých let upadl v nemilost komunistického režimu a nakonec se ocitl na seznamu zakázaných autorů, patřil také mezi první signatáře Charty 77. Od června 1990 byl ministrem kultury. Po dvou letech usedl do křesla předsedy České národní rady a se vznikem České republiky se stal předsedou Poslanecké sněmovny. Tuto funkci vykonával až do června 1996, poslancem byl šest let, do roku 1998. Politiku Uhde definitivně opustil v roce 1999. Členem Rady ČT se stal v roce 2008. Předtím působil například jako člen Rady Českého rozhlasu, kde byl dokonce místopředsedou.

Rada České televize zvolila nového generálního ředitele

Českou televizi povede od 1. října po šest let Petr Dvořák, bývalý ředitel soukromé televize Nova. Výběrové řízení rada vypsala v polovině července poté, co bývalý ředitel Jiří Janeček oznámil, že hodlá ze zdravotních důvodů rezignovat.

Komentátor deníku *Hospodářské noviny* míní, že Česká televize pod jeho vedením bude mít dostatek prostředků a lidí, aby pozici Novy ohrozila, a pro Dvořáka je to velký profesní comeback. Podle *Mladé fronty Dnes* Rada ČT svou volbou nepřekvapila. Zvolila bezpečí a jistotu. Bývalý ředitel TV Nova má dost zkušeností manažera i dost obratnosti, aby se jím řízený křižník na bouřlivém politickém nebi nerozkymácel. *Lidové noviny* oceňují, že do vedení

Petr Dvořák

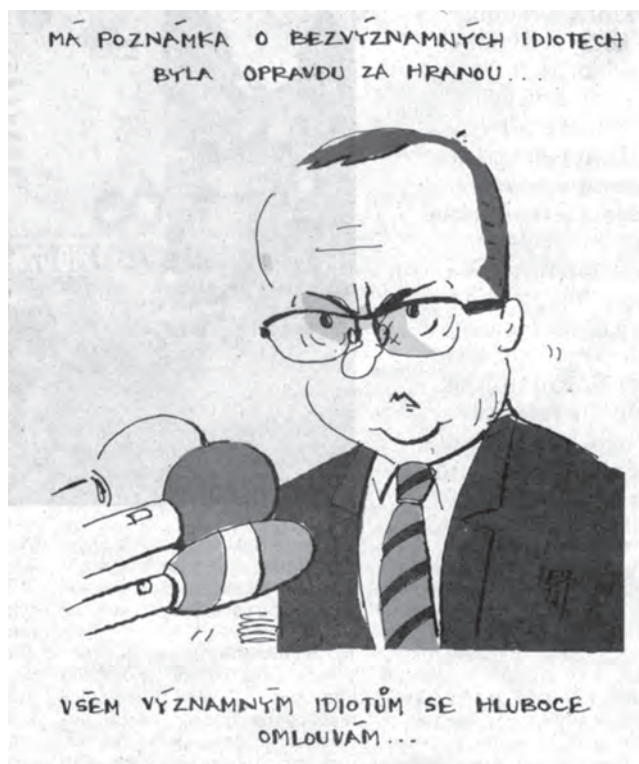
České televize, která je podle deníku státem ve stáť, přichází člověk odjinud. Veřejnoprávní televize v posledních letech zaostávala stále více za svou konkurencí a nemůže si dovolit žádné sebeuspokojení.

Národní svatováclavská pouť 2011

Ve svém projevu na Národní svatováclavské pouti ve Staré Boleslavi varoval prezident Václav Klaus před ústupem tradičních hodnot a falší sociálního blahobytu, vyslovil se rovněž proti „nadstátním uskupením“ a naordinovanému multikulturalismu. Naopak obhajoval tradiční rodinu.

Pražský arcibiskup Dominik Duka, Václav Klaus a lebka sv. Václava

WikiLeaks o korupci v ČR

Nově zveřejněné diplomatické depeše na serveru WikiLeaks dávají mimo jiné nahlédnout i do zákulisí české politiky. A jak se dalo očekávat, nejde zrovna o lichotivý pohled. Například chargé d'affaires velvyslanectví USA informovala loni v únoru své nadřízené úřady ve Spojených státech, že si v roce 2008 řekl blízký spolupracovník tehdejšího ministerského předsedy Mirka Topolánka Marek Dalík o úplatek od rakouské zbrojní firmy Steyr při probíhajícím obnoveném tendru na nákup nových obrněných vozů. Celou situaci měl údajně aranžovat tehdejší náměstek ministra obrany Martin Barták, jinak Topolánkův stranický kolega z Občanské demokratické strany. Podle amerického velvyslanectví ovšem informaci, pocházející od jednoho z manažerů firmy Steyr, nebylo možno ověřit z nezávislých zdrojů. Kauza obrněných vozů Pandur hýbá českou politickou scénou již od počátku. Podezření ze zmanipulovanosti se objevilo již u prvního výběrového řízení a nápadná byla také rychlost, s níž smlouvu na nákup obrněných vozů Pandur podepsal v roce 2006 tehdejší ministr obrany Karel Kühnl z Unie svobody. Stalo se to až po proběhlých parlamentních volbách, při nichž ministrova strana totálně propadla. Nová vláda Mirka Topolánka zpočátku dávala poměrně razantně najevo, že celý kontrakt hodlá vypovědět a o obrněných vozech Pandur se její představitelé vyjadřovali značně nelichotivě. Pak ale došlo k poměrně rychlému a překvapivému zvratu a Česká republika se nakonec na nákupu Pandurů se zbrojovkou Steyr dohodla. Celkem do České republiky putovalo 107 Pandurů na základě smlouvy z roku 2009. Tu ovšem v současnosti prověřuje policie i pro podezření, že cena za transportéry byla neúměrně vysoká. V souvislosti s depešemi WikiLeaks snad stojí za zmínku, že představitelé velvyslanectví Spojených států opakovaně kritizovali jednání náměstka ministra obrany a později přechodně též ministra obrany Martina Bartáka kvůli podezření z korupce. Barták kvůli tomu musel opustit i nový

post náměstka ministra financí, zdá se však, že má vlivné ochránce, ať již ve vlastní straně, či v jejím koaličním partnerovi, straně TOP 09.

Depeše WikiLeaks týkající se České republiky se kromě Pandurů věnovaly také problematice změny na postu nejvyššího státního zástupce v roce 2005. Tehdy musela z funkce odejít Marie Benešová, která je v současnosti hlavní expertkou pro právo a spravedlnost v opoziční sociální demokracii. Benešovou odvolal tehdejší ministr spravedlnosti z Unie svobody Pavel Němec, s nímž měla nejvyšší státní zástupkyně řadu sporů, které se mimo jiné týkaly různých korupčních kauz sahajících k politickým a ekonomickým špičkám společnosti. Americká ambasáda v roce 2005 konstatovala, že Benešová si možná počíná poněkud neobratně a nevybíravě, ale je proslulá svou čestností a hlavně nepodplatitelností. Na její post ministr Němec jmenoval tehdy Renátu Veseckou, která podle mnoha komentátorů spolehlivě „uklízela pod koberec“ politicky citlivé kauzy, jako byl například případ tehdejšího předsedy lidové strany, senátora Jiřího Čunka. Potvrdila se tak slova z americké depeše, že odchod Benešové a jejího týmu ještě dále zhorší i tak špatnou situaci ve vyšetřování hospodářské kriminality a korupce. Benešová musela odejít mimo jiné i kvůli sporům s ministrem spravedlnosti v kauze katarského prince Hámida bin Abdal Sáního, který byl v roce 2005 Obvodním soudem pro Prahu 2 odsouzen na 2,5 roku do vězení. Katarský princ se ovšem proti rozsudku odvolal a ministr Němec prosadil přes odpor Marie Benešové jeho vydání do Kataru. Tam byl sice princ zatčen, ale záhy došlo k jeho propuštění na kauci a v roce 2007 bylo stíhání proti jeho osobě zastaveno. V České republice postup ministerstva spravedlnosti nyní znovu prověřuje nejvyšší státní zastupitelství na základě podnětu nástupce Renáty Vesecké Pavla Zemana.

České komentátory mezi americkými diplomatickými depešemi zaujaly také zprávy věnované rozboru osobnosti nynějšího českého prezidenta Václava Klause. Například v březnu 2007 ho tehdejší velvyslanec USA v Praze Richard Graber ve zprávě pro amerického viceprezidenta Dicka Cheneyho a ministra obrany Roberta Gatese před Klausovou cestou do USA charakterizoval jako „složitou osobnost“, která si velmi zakládá na svém intelektu. Prezident Klaus je prý pyšný na své intelektuálství a ostentativně přehlíží ostatní, kteří podle jeho mínění nedosahují takových kvalit jako on. Při jednání prý upřednostňuje různá globální témata. Prezidentův vztah k USA americký velvyslanec

Kolový obrněný transportér Pandur II

naznačil jako instinktivně pozitivní, protože Klaus oceňuje Spojené státy jako nejlepší příklad naplnění dvou ideálů, které sám hájí – volného trhu a svobody jednotlivce. Na druhé straně si však americký ambasador všiml, že Klaus se nerozpakuje americkou politiku kritizovat v případech svého nesouhlasu.

Celkově se ale dá říct, že zveřejněné depeše nepředstavují žádný šok – o korupci v kauze Pandurů si již dlouho cvrlikají vrabci na střeše, stejně jako o podivných způ-

sobech dřívějšího ministra spravedlnosti Němce nebo o značném sebevědomí a sklonům k aroganci u současného českého prezidenta. Depeše z WikiLeaks tak jen slouží jako doklad, že situaci monitorují i američtí diplomaté. Nicméně se zdá, že pro americkou administrativu význam dění v České republice silně poklesl po rozhodnutí amerického prezidenta přehodnotit plány na výstavbu radarové základny v Brdech. Je ale otázka, zda je to dobře, či ne.

(MaFr)

97. Trilobit Pavla Kohouta

Snad každý tu zná město, které v důsledku dějinných otřesů ztratilo původní jméno a pak jej zas nabylo; tak se Zlínu oklikou přes Gottwaldov vrátil zase Zlín. Ale málokdo ví, že se jedna velká obec přejmenovala napořád. Já to vím dobře, neboť v ní žila má babička Marie, co mě naučila milovat čočku s rýží, cibulkou, buřtem a volským okem. Jezdívám k ní jako jejího syna synek za první republiky často a zůstala mi veselá fotka, jak zatínám pěstičku po vzoru sochy pána, který nade mnou komusi stejně hrozí z velkého pomníku.

Když jsem jej teď spatřil, je to pravda? po pětasedmdesáti letech! přišel mi kupodivu ještě větší. Mezitím se stal součástí mohutného památníku všech padlých, které mají na svědomí Němci. To město se od nich odvrátilo tak urputně, že v téměř lesoparku lze najít i desku s nápisem: „Zde zahynuli dne 15. 11. 1944 při leteckém útoku čtyři žáci obecné školy: Josef Heřmánek, Zdeněk Málek, Zdeněk Nováček a Antonín Vlasatý. Při povinném sběru papíru byly jejich životy zmařeny v otrocké službě nenáviděným Němcům.“

To je sice svatá pravda, ale nezvykle jsou jim tu připsány ztráty jdoucí spíš na vrub spojeneckých letců. Podobných textů lze najít v tom městě víc. Vlastně jaký div, když se po válce vášnivě zbavovalo historického jména, aby jej nahradilo vlasteneckým. Že tam kdysi žil ten bronzový velikán, nehledalo dlouho a daleko. Německý Brod se stal Brodem Havlíčkovým.

Nesmazatelná zůstala právem německá stopa z dob, kdy tu dvě národnosti sídlily jako rozumní příbuzní, kteří se zrovna nemusí, ale vycházejí spolu, aby si nad míru nekomplikovali život. Ten rozlehlý areál stromů, keřů i vod v kaskádě rybníků, kde se teď těsně pod prosluněnou hladinou černali jako ukotvené miny vyžraní kapři, jedinečně umístěný v srdci města a nazvaný v roce 1889 rovněž neobvykle „Budoucnost“, nabízí i tabuli se jmény zakladatelů: Bureš a Pruschar, to zní ladícím dvojhlasem obou národností.

O další dějinný zvrat se pak pozitivně zasloužili občané Německé spolkové republiky, a sjednocené Německo v tom pokračuje. To téma tedy výrazně odeznělo také v Brodě, ale s ním bohužel i Havlíčkovo. Smutným dokladem je jeho museum, tak chudíček, že celé přízemí patrového domu zaplnila aktuálně výstava hub a hořeješek je ukázkou výstavnictví z doby koně. Vše korunují čtyřstránkové jakonoviny přehuštené Havlíčkovými texty, čímž přitažlivé asi jako úřední list.

Váš občan Karel Borovský, páni radní, byl Ludvíkem Vaculíkem své doby, s tak dramatickým osudem, že si tu neuctívou nemohoucnost fakt nezaslouží. Přece by stačilo obrátit se třeba na studenty medialistiky a dát jim šanci vyzkoušet v tom krásném domě svěží nápady. Pořídili byste patronu města důstojný i atraktivní stánek za pár krejcarů!

Náměstí, jemuž právě dávali imponující fazónu dlaždiči, ruší jen tři budovy patřící – náhodou? třem finančním ústavům. Fasády České spořitelny a České pojišťovny vytvořil kdosi s fantazií tak bujnou, že by spíš svědčila zřizovateli lunaparku, tvůrci průčelí Komerční banky naopak nebyla fantazie shůry dána vůbec. Až pomine finanční krize, měly by si ty instituce zasoutěžit, která citlivěji zasadí do klasické architektury současnou – to náměstí by pak mohlo patřit k nejhezčím v Evropě! (Pokud je další budoucnost nezastaví pagodami a nepřejmenuje město na Čínský Brod, haha, to jsme se nasmáli...)

Studenti mediálních věd byli příčinou mého záletu. Místní Centrum Vysočina pořádá léta chytré semináře, které už přilákaly i Václava Havla. Tentokrát se tu orientovala v různých žánrech oboru asi padesátka teenagerů a výškařů. Dostavil jsem se předposlední den, kdy už byli dost zmoženi nejen posloucháním, ale i ponocováním, jaké k študiósům patří od nezbedných bakalářů Zikmunda Wintra. Když jsem si nepozván vyslechl dvě výtečné lekce hostů z Rakouska, po nichž však diskuse umřela v zárodku, pojistil jsem se už úvodem:

„Myslí-li si tu někdo, že jsem přijel, abych vás i sebe nudil, moc se mýlí. Chápu, že vám doba, z níž pochází má životní informace, může být podobně lhostejná jako francouzská revoluce, ale nabízím zřetelnou výhodu, když na rozdíl od Robespiera, Dantona a Marata mohu zodpovídat otázky. Jako zvědavý spisovatel o ně i stojím, protože mně dávají vhled do zájmů a myšlení jiné generace. Takže: nepřijdou-li hned teď a neurčí témata večera, můžete jít rovnou na jedno a já se vydám utratit honorář v zdejším hernách či nevěstincích!“

Hutnou diskusi bylo pak nutno po sto minutách utnout a mohl jsem se, spokojen s výsledkem své lsti, odebrat k hojnému výběru vín a nečesky, spíš německo-rakousky vlídnému personálu U zlatého lva.

Nazítří jsem cestou do Sázavy po mostech křížoval stejnojmennou řeku, kterou tu letos ničivé lijáky minuly, takže se vinula líbeznými údolími Vysočiny jako had dobrák, jenž by neublížil kuřeti. A došlo mi, že v deltě svého života už nemusím objevovat další místa, když je mi teď vzácnou laskavostí dějin dána možnost vrátit se do tolika kdysi oblíbených, aby mě překvapila jejich dnešní podoba.

(Původně psáno pro Mladou frontu DNES)

Vinař roku

Vítězem devátého ročníku soutěže Makro Vinař roku se v letošním roce stal Miroslav Volařík z Mikulova. Druhým místem bylo ohodnoceno Vinařství Kosík z Tvrdoni a bronzovou medaili získala firma Vinselekt Michlovský z Rakvic. V nejužším finále se utkalo osm vinařství. Do soutěže letos přihlásili vinaři téměř 530 vzorků vín.

Vítězné Vinařství Volařík obhospodařuje celkem patnáct vinic o celkové rozloze 68 ha, které většinou leží na teplých svazích Pálavských vrchů. O výsledcích rozhodovala porota, ve které zasedli jak tuzemští, tak i světoví degustátoři. Mimo jiné to byli obchodník s vínem a nositel prestižního titulu Master of Wine John Avery z Velké Británie, Elsie Pells z Jihoafrické republiky a Ralf Anselmann, který je držitelem titulu Vinař roku 2010 v Německu. Finálové komisi předsedal jeden z nejuznávanějších českých sommeliérů Ivo Dvořák.

Současně byla také vyhlášena cena za tradiční a přírodní postupy ve vinařství – získal ji vinař Josef Abrle z Pavlova. Do Síně slávy českého a moravského vinařství byl uveden držitel letošní bronzové medaile Miloš Michlovský z Rakvic.

Organizátorem soutěže uznávané Ministerstvem zemědělství České republiky je Český archiv vín a má i podporu Vinařského fondu ČR.

(mk)

Ledová vína z České republiky jsou pochoutkou

Tzv. ledová vína, která se vyrábějí z hroznů sklizených při teplotě nižší než sedm stupňů pod nulou, a tzv. slámová vína z hroznů trhaných na přelomu října a listopadu a tři měsíce uchovávaných na slámě se rozšířila především v průběhu 20. století. Mezi přední výrobce patří vedle Rakouska také další střeoevropští producenti vína jako Německo, Slovinsko či Švýcarsko. Množství ledových a slámových vín pochází také ze severoamerické Kanady. Jak výčet jasně naznačuje, jde vesměs o vinařské oblasti, které zápolí s nedostatkem slunce. Pozdní trhání zaručuje vyšší obsah cukru, který se jinak běžným způsobem v těchto regionech zajišťuje jen velmi obtížně. Potíže s vysokou kyselostí a nedostatkem slunečního svitu sužují i vinaře na Moravě. V druhé polovině devadesátých let minulého století se tak móda přípravy ledových a slámových vín rozší-

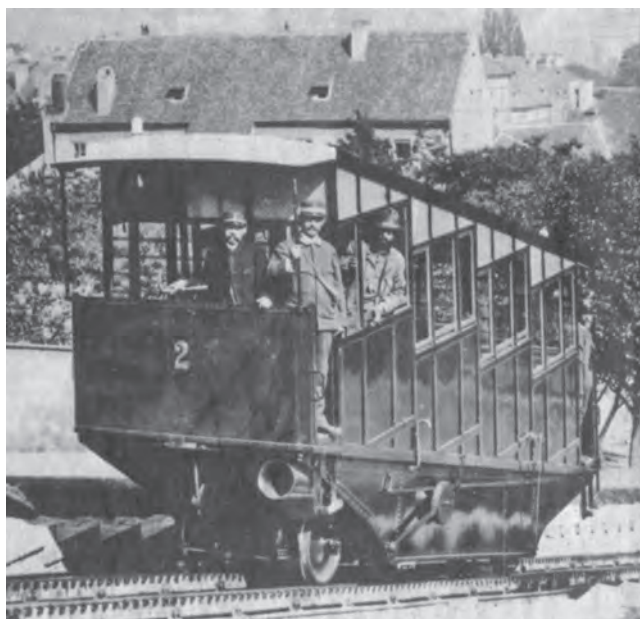
řila i do České republiky a zapustila tam velmi pevné kořeny. Jasně to ukázal i první ročník mezinárodní soutěže Ice Wine du Monde, který se konal počátkem září v Lednicko-valtickém areálu v blízkosti česko-rakouských hranic. Celkem třiaosmdesát vzorků ledových a slámových vín pocházejících z jedenačtyřiceti vinařství z celého světa zde hodnotila mezinárodní komise odborníků z Francie, Slovenska, České republiky a Rakouska, které předsedal generální ředitel Světové vinařské federace (OIV) Federico Castellucci. Výsledky byly triumfem tuzemských výrobců – z celkem udělených čtyř velkých zlatých medailí zůstaly v České republice hned dvě – vůbec nejvyšší dosažený počet bodů – 94 – obdrželo ledové víno Veltlínské zelené ročník 2001 z Vinařství Josef Valihrach. Jen o bod méně získalo ledové víno Neuburské ročník 2005 od stejného producenta z Krumvíře na Břeclavsku, který je mimo jiné i držitelem titulů Vinař roku z let 2009 a 2010. Až pomyslnou třetí příčku obsadil první zahraniční účastník – ledové víno Muškát žuti ročník 2008 od vinařství OPG Franjo i Ivica Židak z Chorvatska. Na nejvyšší ocenění pak dosáhl ještě čtvrtý vzorek Vidal Icewine ročník 2009 od kanadského producenta Pilliteri Estates Winery. I mezi držiteli zlatých medailí ze soutěže dominují výrobci z České republiky společně s kanadskými vinaři. Například ze slámových vín porotcům nejlépe vyhovoval Ryzlink rýnský ročník 2003 od firmy Víno Marcinčák. Vklínit se mezi české a kanadské vinaře dokázala pouze firma Jaroslav Ostrožovič – J & J Ostrožovič se svým slámovým vínem Tokaj cuvée ročník 2009, který získal více než 90 bodů. Stříbrná medaile jen těsně, o necelý bod, unikla ledovému vínu Vlašský ryzlink, ročník 2009, z produkce rakouských vinařů Gsellmann & Hans/Hans & Andreas Gsellmann. Ani on stejně jako další rakouské vzorky si však z Lednice žádné ocenění nakonec nevezou. A tak se zdá, že pokud si chcete vychutnat nádhernou sametovou sladkost ledových a slámových vín a nehodláte přitom utrácet peníze za letenku do Kanady, uděláte nejlépe, když se vypravíte za hranice, na jižní Moravu. Nejlépe chutnají k některým sladkým dezertům. Určitě tak hned získáte krásnější pohled na svět i při současných temných hospodářských výhledech.

(MaFr)

Výročí Petřínské rozhledny

V letošním roce oslavila Petřínská rozhledna v Praze 120. narozeniny. Poprvé se téměř 60 metrů vysoká Petřínská rozhledna otevřela pro návštěvníky 20. srpna 1891. Stalo se tak při příležitosti Zemské jubilejní výstavy v roce 1891 – inspirací byla Eiffelova věž v Paříži. Projekt na výstavbu téměř šedesátimetrové rozhledny vypracovali inženýři František Prášil a Julius Souček. Jejich cílem bylo nabídnout návštěvníkům výhled nejen na Prahu, ale i na vzdálené hory. V tom samém roce byl v Praze postaven také Průmyslový palác na Výstavišti, začaly se objevovat první elektrifikované tramvaje a na Petříně se poprvé

objevily vozy lanové dráhy. Prodávaly se i zvláštní jízdenky, které opravňovaly k jízdě lanovkou, byly vstupenkou na rozhlednu a zároveň umožňovaly použít výtah. Ten byl v padesátých letech z technických důvodů zastaven. V sedmdesátých letech byla Petřínská rozhledna kvůli špatnému technickému stavu uzavřena. Prošla generální opravou a svoje první návštěvníky přivítala opět v roce 1991. Přestože dosahuje sotva pětinové výšky své slavnější předlohy – pařížské Eiffelovy věže – patří k nejoblíbenějším turistickým cílům v Praze.

(mk)

Originální silniční muzeum

Obchodní cesty vedly přes české země již před tisíci lety. Za Přemyslovců vedla jedna z těchto nejznámějších cest z Řezna přes Prahu a Krakov do Kyjeva. Jaký byl další vývoj středověkých zemských stezek, silnic i novodobých dálnic v Čechách, na Moravě a ve Slezsku podrobně mapuje ojedinelé Muzeum silnic ve Vikýřovicích u Šumperka.

Muzeum je umístěno v historické vikýřovické lokalitě Krenišov, kde byl již v 16. století svobodný dvůr. V dnešní době tu najdeme expozici nazvanou *Via est vita – Silnice je život*. Lze tu nalézt vše, co souvisí s výstavbou, provozem a údržbou cest, silnic a dálnic od středověku po dnešek – například silniční sáně, formanský vůz, cestářské nářadí včetně nástrojů již zapomenutých a dozvíme se i to, k čemu sloužily patníky.

Hned v úvodu výstavy tak získáme informaci, co znamená obyčejné slovo patník – jedná se o kamenný kvádr, který byl původně zasazován podél silnic pro snazší nasedání a sesedání z koně. Až v pozdější době vymezoval okraje silnice a současně také plnil funkci záchytného zařízení. Ke snadnější orientaci například slouží staničení. V roce 1875, po zavedení měření v metrech, se císařské silnice dělily po čtyřech kilometrech a tyto úseky byly v terénu označovány cestářskými sloupky.

Vedle nejrůznějších exponátů je výjimečným exponátem kovový kololis z 19. století, který sloužil k utahování loukoťových kol a jde o jediný dochovaný kololis v Čechách. Najdeme zde třeba také železniční nadchod,

který přestal sloužit teprve před sedmi lety. Další expozice se ještě připravují. Některé vystavené věci jsou i ze současnosti.

Muzeum, které vzniklo z fandovství a lásky k silničářské profesi, tak uchovává zapomenutý i současný svět silnic. (mk)

V Holešově proběhl Týden židovské kultury

Židovskou historii, tradice a zvyky mohli zase tento rok blíže poznávat lidé v Holešově na Kroměřížsku. Zájemci se svezli historickým vlakem a sledovali filmy v přistaveném kinematovlaku. V bývalé čekárně holešovského nádraží byla nainstalována židovská školní třída a výstava významných židovských osobností. Letošní ročník festivalu byl věnován cyklu popisujícímu život Žida od narození až po smrt. Holešov patřil v minulosti k jedné z největších židovských obcí na Moravě. V polovině 19. století žilo v Holešově 1 700 Židů. Za druhé světové války komunitu zničili nacisté. Židovská menšina však po sobě ve městě zanechala několik kulturních památek, nejvýznamnější jsou Šachova synagoga s unikátní lidovou výzdobou a židovský hřbitov s 1 500 náhrobky.

57. ročník Chodské slavnosti

Tradiční Chodské slavnosti a Vavřínecká pouť v centru Domažlic byly letos ve znamení jubileí chodských muzikantů. Připomněly 80. narozeniny Antonína Konrádyho a 50. výročí vzniku Chodského souboru Mrákov. V atriu Chodského hradu či na jarmareční scéně se vystřídalo na 500 účinkujících, převážně chodských souborů, ale i zahraničních hostů z Norska, Srbska, Německa, Anglie a Belgie.

Slovácký rok v Kyjově

Slovácký rok v Kyjově letos slavil své 90. narozeniny. „Už to je něco jedinečného, Slovácký rok se tak může zařadit k nejstarším regionálním folklorním festivalům v Česku,“ řekl starosta František Lukl. Folklorní slavnosti vyvrcholily krojovaným průvodem zástupců obcí Kyjovska a Ždánicka, kterého se zúčastnilo na 2 500 zástupců asi čtyř desítek obcí, a byly zakončeny tradiční jízdou králů. Historie festivalu sahá až do roku 1921 a patří tak k nejstarším národopisným slavnostem v tuzemsku.

Jesenické muzeum se pustilo do stavby expozice o čarodějnicích

Jesenické muzeum se pustilo do stavby expozice mapující čarodějnické procesy na Jesenicku. Vzniká v prostorách sklepení Vodní tvrze, které se tak poprvé dočká dlouhodobého využití. Stálá expozice, jejíž náklady Olomoucký kraj už dříve vyčísлил na více než osm milionů korun, by měla být dokončena v prosinci. V expozici by měli návštěvníci najít repliky mučičích nástrojů, opisy ze získaných dokumentů z vratislavských archivů, ale například i koutek pro badatele. Nebude chybět ani audiovizuální technika. Pracovníci jesenického muzea se myšlenkou stálé expozice zaobírali zhruba čtyři roky. O čarodějnických procesech na Jesenicku, které si během 17. století vyžádaly zhruba 250 lidských životů, však pojednává pouze jedna odborná kni-

ha. Expozici Čarodějnické procesy si mohou od loňského roku prohlédnout v takzvaném Geschaderově domě také v Šumperku. Vznikla jako součást projektu Čarodějnickou cyklotrasou po česko-polském příhraničí, na němž spolupracovalo město Šumperk s polským regionem Nysa a Sdružením cestovního ruchu Jeseníky.

Lešanské muzeum získalo do svých sbírek unikátní agromobil

Vojenské technické muzeum v Lešanech na Benešovsku získalo do svých sbírek unikátní agromobil, který se v roce 1964 objevil v populárním filmovém muzikálu *Kdyby tisíc klarinetů*. Jde o zcela raritní exemplář automobilu, který byl vyvinut na přelomu padesátých a šedesátých let a nebyl nikdy zaveden do výroby. Přesný název automobilu zní Škoda 998 a pochází z roku 1962. Impuls k vývoji vozu dalo tehdejší ministerstvo zemědělství, které požadovalo speciální zemědělský automobil vhodný k přepravě menšího počtu lidí a nákladu. Vývojem byly pověřeny tehdejší mladoboleslavské Automobilové závody, konečný projekt vznikl v roce 1961. Vlastní výroba agromobilu měla být zavedena v Českých závodech motocyklových Strakonice (ČZM). Během jediného roku byly zhotoveny tři prototypy. Motor a převodové agregáty byly převzaty z typu Škoda 1202. Vozidlo bylo vybaveno přídatnou převodovkou s možností zařazení předního pohonu a také s vývozem pro pohon navijáku nebo jiných přídatných zařízení. V roce 1962 měla být zhotovena dvacetikusová ověřovací série, která byla posléze snížena na deset kusů. Ohledně celkového počtu vyrobených automobilů se prameny dost rozcházejí – od pouhých tří prototypů až po třiadvacet postavených vozů. V letech 1962 a 1963 se prověřovala možnost, že by auto bylo zavedeno do armády. Výsledek srovnávacího testu s vozem GAZ-69 vyzněl ve prospěch agromobilu. Přes nadějně probíhající zkoušky ale ministerstvo všeobecného strojírenství kvůli nedostatku peněz projekt v roce 1963 zrušilo. Veřejnost se o tomto voze poprvé dověděla až na podzim 1964, ve stejném roce se automobil dočkal i svého hvězdného okamžiku – dva exempláře účinkovaly v muzikálu *Kdyby tisíc klarinetů*. Filmařům se vůz hodil patrně proto, že nepřipomínal tehdejší běžné armádní vozy sovětské výroby. Snímek měl nepřehlédnutelný pacifistický tón a spojit tuto myšlenku s konkrétními vozy „lidově demokratické“ armády nebylo možné. Z celkového počtu vyrobených agromobilů se zřejmě dochovaly pouze dva kusy. Jeden se nachází v depozitu tovární sbírky mladoboleslavské Škodovky, druhý se nyní podařilo získat do sbírek lešanského muzea.

Budvar může v Británii používat název Budweiser

Budějovický Budvar uspěl u Soudního dvoru EU ve sporu o používání názvu Budweiser. Konkurenční Anheuser-Busch, s nímž Budvar vede po světě kvůli označení piv, četné pře, chtěl Budvaru zakázat používání značky Budweiser v Británii. Podle tribunálu k tomu ale není důvod. Značku Budweiser v Británii mohou používat obě firmy. Jako první o ni požádal Anheuser-Busch, Budvar tak učinil později. Soudy pak rozhodly, že si ji mohou ponechat obě. Soud EU sídlící v Lucembursku uvedl, že britští spotřebi-

telé jasně vnímají rozdíly mezi pivy obou firem a že není důvod, proč značku Budweiser české společnosti v Británii zakázat.

Pro mladé je internet stále důležitější, pro mnohé tak jako vzduch

Internet a s ním spjaté sociální sítě se stávají fenoménem, bez něhož si zejména mladí lidé nedokážou představit svůj život. Každý třetí univerzitní student či odborník mladší třiceti let ho prý považuje za stejně důležitý jako vzduch, vodu, jídlo nebo přístřeší. Vyplývá to z průzkumu společnosti Cisco, který má ČTK k dispozici. Tvůrci ho vypracovali na vzorku 1 400 respondentů ze čtrnácti zemí, například USA, Kanady, Brazílie, Británie, Francie, Německa, Španělska, Japonska a Číny. Více než polovina účastníků průzkumu uvedla, že bez internetu nedokáže žít; tito lidé jej považují za zásadní součást svého života. Za životně důležitou součást každého dne ji považují více než čtyři pětiny respondentů. Pokud by si respondenti měli vybrat mezi autem, nebo přístupem k internetu, 64 procent dotázaných by zvolilo druhou variantu.

Salcburské Mozartovy koule začnou Češi v Plané balit od února

Pravé salcburské Mozartovy koule začnou Češi v Plané na Tachovsku balit od počátku příštího roku. Pokračuje výstavba dvou nových hal, hotové budou do konce roku a na přelomu ledna a února by měla firma nabírat pracovníky. V první fázi by měl provoz potravinářské skupiny Kraft Foods zaměstnat čtyřicet až osmdesát pracovníků.

Jablonecká Preciosa chystá novou výrobu – skleněné zátky na víno

Jablonecká Preciosa, známá zatím především výrobou křišťálových lustrů a bižuterie, připravuje zcela nový výrobní program. Chce vyrábět skleněné zátky do vinných lahví, takzvané Vino-Lok. Už v červnu koupila Preciosa licenci a obchodní smlouvy od firmy CSI Deutschland a nyní připravuje i rozšíření výroby. Pro novou výrobu chce využít svůj areál Na Hutích v Jablonci, kde se letos na jaře zastavila výroba. Výhodou skleněných zátek je to, že s nimi lze otevřenou láhev snadno znovu uzavřít. Němci zátku představili poprvé před osmi lety. Při masové výrobě by neměla být dražší než klasická korková.

Kinematograf bratří Čadíků oslavil 20 let, na charitu dal 6 milionů

Kinematograf bratří Čadíků, který letos slaví dvacet let své existence, za dobu svého fungování poslal na charitu 5,9 milionu korun. Podobně jako v minulých letech i v letošní letní jubilejní sezóně divákům nabízel české filmy v téměř stech českých a slovenských městech. Novinářům to sdělil spoluzakladatel kinematografu Josef Čadík. Diváci letos měli možnost vidět například filmy *Největší z Čechů*, *Zemský ráj to napohled* nebo *Kawasakihno růže*. Nejvíce lidí chodilo na snímek *Román pro muže* natočený podle románové předlohy Michala Viewegha. „Na dobrovolném vstupném bylo letos i přes nepřízeň počasí vybráno

350 000 korun," uvedl Čadík. Výtěžek v plné výši putoval na Konto Bariéry. Kinematograf bratří Čadíků je společnost, která provozuje patnáct mobilních kin.

Na Vysočině byla otevřena 864 kilometrů dlouhá síť hipotras

Na Vysočině vznikla 864 kilometrů dlouhá síť značených stezek pro jezdce na koních. Procházejí celým krajem převážně po lesních a polních cestách a navazují na hipotrasu v okolních regionech. Turistům v sedle bude u stezek na Vysočině poskytovat zázemí 150 stanic, v nichž se dá najít i ubytování a ustájení pro koně. Při otevření sítě to ČTK řekl Tomáš Čihák, ředitel krajské organizace Vysočina Tourism, která se o projekt starala. Vybudování sítě hipotras dotuje

Evropská unie. Celý projekt trval bezmála dva roky a stál 2,8 milionu korun. Ke stezkám navigují směrovky s názvem Jezdecká stezka Kraje Vysočina. Jezdeckou stanicí lze najít vždy přibližně po 20 až 30 kilometrech jízdy na značených stezkách. K trasám bude k dispozici i soubor map.

Sochařku Uchytlovou připomíná v Plzni pamětní deska

Pamětní deska s bronzovou podobiznou připomíná od nynějška na domě v Zbrojnické ulici v Plzni významnou českou sochařku, autorku monumentálního bronzového sousoší lidických dětí či korunové mince Marii Uchytlovou -Kučovou. Pamětní desku iniciovala, vytvořila a věnovala Plzni sochařčina dcera Sylvie Klánová.

ŘÍJEN

Říjen často překvapí svojí oblačností a někdy dokonce sněžením. Mezi mraky ale občas pustí trochu sluníčka na Havelské posvícení. Posvícení, původní slavnost na posvěcení kostela, se brzo vžilo jako slavnost na ukončení podzimních prací. Říjen je provázen větrem, a tak si na jeho hlídání stanovil dvě patronky – když potom na Uršulu a Kordulu větry dují, celou zimu nás navštěvují. A na svátek Šimona a Judy už ale opravdu zima leze z půdy.

Pranostiky

Teplý říjen – studený únor.
Po teplém září zle se říjen tváří.
Divoké husy na odletu – konec je babímu létu.
Mlhy v říjnu – sněhy v zimě.
Svatý Havel stojí za to, jaké bude příští léto.
Svatý Havel velí, sklízíte zelí.
Svatá Hedvika kabát si navlíká.
Na Šimona a Judy, špatně obutého studí.

(mk)

Z PODZIMNÍ POEZIE

J. S. Machar: Čtyři knihy sonetů Podzimní sonety

Sonet říjnový

Už jenom rozteskněná elegie
z té země vlá zpod šlojířových par...
Uvadlá kráská ve všech koutech ryje
uvadlé květy, památky svých jar.

A přec ta touha: dál se líbit – žije
v ní ještě, dosud neschlad nitra žár,
pestré si šerpy kolem těla vije
a do vlasů si sází aster pár,

a smát se chce, jak smávala se kdysi –
však ve vráskách jí tuhne tento smích
a už z nich jenom soucit, soucit žádá...

A ona vše to tuší as a hádá:
Sta slz vždy z rána po šatu ji visí
v probdělé teskné noci prolitých.

(mk)

Ivan Martin Jirous: Popelnice života Magorovy labutí písně (1981-1985)

Vráta vyhlíží ve Vídni
blížící se dny podzimní,
vane na Vídeň z pustý fén,
na Vysočině letos len
sklízejí beze mne.
Snad abych z jámy bezedné
poznal zas o pár sáhů víc,
zapadl jsem až do Valdic.
Nebudu s Vráťou pít už meltu,
zůstal jsem tu.
Ty budeš sama spát
v dálce tam za Iglau,
au, za Iglau.
V poledne budeš sedět u talíře
lehounký vánek jako od vějíře
trochu zatřese hladinou.
To slabě z jihu zavanou
odrazy větrů, z pustý fén.
Přes Znojmo je to kousek jen.
A budeš na mne čekat dál
v té staré zemi Keltů.
Ve Vídni – kousek opodál –
S Marií Vráta pije meltu.
Přes Znojmo je to kousek jen.

(mk)

Česká vláda schválila rozpočet na příští rok se schodkem 105 miliard Kč

Vláda jednomyslně schválila návrh státního rozpočtu na příští rok, uvedly zdroje ČTK obeznámené s jednáním kabinetu. Schodek rozpočtu má činit 105 miliard korun, do Státního fondu dopravní infrastruktury byly přesunuty čtyři miliardy z dluhové služby a rezervy na dofinancování. Peníze navíc pro dopravní fond požadovaly Věci veřejné, jejichž ministr Pavel Dobeš resort vede, chtěly 8,8 miliardy. Strana hrozila tím, že jinak pro rozpočet hlasovat nebude. Vládě se o podobě rozpočtu při jednáních v minulých týdnech nepodařilo přesvědčit odbory, zaměstnavatele ani opozici. Často zaznívá výtka, že růst hrubého domácího produktu odhadovaný na loňský rok je nadsazený a peníze budou na příjmové straně stejně chybět. Návrh rozpočtu zohledňuje zvýšení snížené sazby DPH v příštím roce z deseti na 14 procent a počítá i s platností dalších reformních zákonů připravených koaliční vládou. Plánovaný schodek 105 miliard korun je o 30 miliard nižší než deficit schválený pro letošní rok.

Vláda zřejmě bude muset snížit odhad růstu ekonomiky na příští rok na 1,5 procenta. Dosud počítala s růstem o 2,5 procenta. Stát kvůli menšímu růstu zřejmě bude mít o zhruba 12 miliard korun menší příjmy, než se odhadovalo. Premiér Petr Nečas (ODS) to řekl při setkání se starosty, kteří demonstrovali na podporu změny zákona o rozpočtovém určení daní.

Dále vláda schválila výhled rozpočtu na roky 2013 a 2014. Vláda schválila vedle státního rozpočtu na příští rok se schodkem 105 miliard korun i střednědobé výhledy rozpočtů na roky 2013 a 2014. Na tiskové konferenci v průběhu jednání vlády o tom informoval premiér Petr Nečas. Návrh předpokládá, že schodek rozpočtu se v roce 2013 meziročně prohloubí o pět miliard na 110 miliard Kč. V roce 2014 by měl klesnout na 75 miliard korun, vyplývá z návrhu ministerstva financí.

Ruzyně vcelku prosperuje, na Schwechat ale nestačí

Statistika na portálu Airline Network News and Analysis ukázala, že pražské letiště v Ruzyně si nadále udržuje přední pozici mezi leteckými přístavy zemí, které vstoupily do EU po roce 2000. S přepravenými cestujícími v počtu 11,56 milionu hravě poráží třeba Budapešť (8,2 milionu cestujících) nebo Bukurešť Otopeni (4,9 milionu), o bratislavském letišti (1,67 milionu) ani nemluvě. Na druhé straně však stále Ruzyně výrazně pokulhává za svým hlavním konkurentem ve středoevropském prostoru, ví-

deňským letištěm ve Schwechatu. Na něm totiž loni odavali skoro dvacet milionů cestujících. Je přitom jasné, že se nejednalo pouze o Rakušany a návštěvníky Vídně z ciziny, ale také o cestující ze Slovenska, ale i ze samotné České republiky, kteří využívají nižší ceny letenek do některých destinací z Vídně. Jako příklad lze uvést přímý let do Moskvy, který z Prahy stojí více než trojnásobek ceny letu z Vídně do Moskvy. Tak propastný rozdíl se jistě nedá vysvětlit faktem, že Vídeň leží o pár set kilometrů blíže ruské metropoli. Ostatně naopak cesta na nově zavedené lince Českých aerolinií z Prahy do arménského Jerevanu, tedy stejným směrem, vyjde levněji než let do stejné destinace ze Schwechatu. Ve srovnání s rokem 2009 sice na Ruzyni přibýlo zákazníků, ale přesto výsledek zaostává nejenom za rekordním rokem 2008, ale dokonce i za rokem 2006. Přitom se již nyní objevují zprávy, že České aerolinie budou dále snižovat počet svých spojů a propouštět personál včetně pilotů. Tento český letecký dopravce, vlastněný stále státem, přitom provozuje plných čtyřicet procent veškerých letů z Ruzyně, takže jakýkoliv pokles jeho výkonů ruzyňské letiště pocítí velmi silně. Až daleko za Českými aeroliniemi zůstali další dopravci. Druhé místo si drží další česká firma, nízkonákladové aerolinky Smart Wings s podílem 8,6 procenta. Poté následovala německá Lufthansa s 6,9 procenty. Zaznamenáníhodné podíly drží ještě další levné aerolinky jako například Wizz Air nebo easyJet. Lze očekávat, že letošní rok dopadne pro letiště v Praze-Ruzyni spíše rozpačitě. Na jedné straně chladné a deštivé léto lákalo české občany na cesty k moři, často letadlem, na straně druhé se však letošek nesl ve znamení snah o šetření a úspory osob i podniků, což s sebou neslo jistě i určité omezení leteckých cest do zahraničí. V roce 2012 pak lze předpokládat prohloubení negativních trendů kvůli očekávanému snížení domácí spotřeby. Těžko pak lze odhadnout dopad předpokládaného častějšího vyjíždění českých rodin na nákupy do ciziny. Cesty budou probíhat samozřejmě především autem, ale při návštěvě německých či rakouských nákupních středisek není vyloučeno, že si kromě potravin či drogistického zboží čeští zákazníci budou pořizovat ve větší míře zájezdy německých či rakouských cestovních kanceláří, které své lety vypravují většinou z jiných letišť než z Ruzyně. Pražskému letišti by tak mohli ubýtn další potenciální zákazníci. Největší neznámou ovšem zůstává další vývoj ceny ropy a leteckého benzínu, které samozřejmě budou představovat jeden z hlavních faktorů poptávky po cestování letadly. V tomto ohledu zatím situace nevyhlíží příliš pozitivně. Na druhou stranu ale případné další ochlazení globální ekonomiky by cenu ropy mohly opět výrazně srazit. Jenže i v tomto případě by asi ceny benzínu klesaly pomaleji a méně radikálně než příjmy většiny potenciálních zákazníků leteckých společností. I v Ruzyni tak asi bude i v příštím roce platit, že dobře již bylo.

(MaFr)

MMF výrazně snížil odhad růstu české ekonomiky na příští rok

Mezinárodní měnový fond snížil odhad růstu české ekonomiky na příští rok na 1,8 procenta, zatímco dosud počítal s růstem o 2,9 procenta. Fond to uvedl v aktualizovaném výhledu světové ekonomiky. Letošní rok bude naopak

trochu příznivější, místo dosavadních 1,7 procenta měnový fond české ekonomice předpovídá růst o dvě procenta. V menším rozsahu, než fond předpokládal, poroste i Slovensko. S příliš velkými změnami ale MMF nepočítá u spotřebitelských cen. Ve své předchozí prognóze, kterou zveřejnil v dubnu, fond odhadoval inflaci letos i příští rok na dvě procenta. Nyní předpokládá, že v letošním roce se ceny pro spotřebitele zvýší o 1,8 procenta a příští rok o dvě. Lépe, než měnový fond předpokládal, by se měla vyvíjet nezaměstnanost. Její míra podle MMF letos v průměru dosáhne 6,7 procenta, zatímco dosud ji fond odhadoval na 7,1 procenta.

Praha táhne víc, ale stále to není ono

Až ve čtvrté desítky nejoblíbenějších turistických destinací podle údajů Světové turistické organizace skončila Česká republika, s velkým odstupem za Rakouskem. Nejvíce zahraničních turistů, celkem 76,8 milionu, přitom údajně v roce 2010 zamířilo do Francie, v první desítky nejproslulejších turistických cílů se pak z evropských zemí umístilo Španělsko, Itálie, Velká Británie a Německo. Do České republiky si loni našlo cestu asi 6,3 milionu turistů ze světa, což znamená oproti roku předchozímu nárůst zhruba asi pět procent. I tak je ovšem počet návštěvníků České republiky násobně menší než třeba u Rakouska. Podle českých odborníků je na vině především ignorování dlouhá léta známých nešvarů, k nimž bezpochyby patří neúměrně drahé taxíky nebo častý výskyt kapsářů. Nijak výjimečné není ani vykrádání automobilů zahraničních turistů. Zejména v některých oblastech pak příliš nefunguje ani infrastruktura služeb pro turisty. Navíc podle představitelů Asociace českých cestovních kanceláří a agentur pokulhá také propagace řady regionů, která se neumí správně orientovat na česká specifika. Česká města a regiony údajně propagují především zámky, hrady či opravená historická náměstí, která se však neliší od podobných památek v Rakousku nebo Německu, kde je přitom k dispozici daleko lepší turistický servis. Východisko vidí čeští odborníci na cestování v propagaci některých kulinářských krajových specialit, včetně třeba proslulých českých venkovských zabijaček, nebo naopak v lákání na světově proslulé osobnosti pocházející z určitých lokalit. Ten druhý recept ovšem lze využít jen někde, zejména na Moravě a v jižních Čechách, odkud pocházela řada světoznámých postav obvykle spíše spojovaných s Rakouskem. Jen namátkou uvedme třeba sexuologa Sigmunda Freuda nebo hudebního skladatele Gustava Mahlera. V současnosti však turisty ze zahraničí láká do České republiky především Praha – podle Asociace českých cestovních kanceláří a agentur sem údajně směřuje plných 63 procent návštěvníků země z ciziny. Tento podíl se přitom v posledních letech spíše zvyšuje. Nemalý podíl na tom mají asi i vynucené úspory v rozpočtech jednotlivých měst a krajů, které si vynutily omezení různých propagačních kampaní a zastavily i část renovací. Chřadne i soukromá turistická infrastruktura, protože výdaje na cestování osekávají jak občané, tak i firmy. Přitom nelze očekávat, že by v následujícím období mohlo dojít k nějakému pronikavému zvratu pozitivním směrem. Investice do turistického ruchu mimo metropoli budou naopak patrně ještě slabší. I nadále tak bude Česká repub-

lika, pokud se týká zahraniční turistiky, pro Rakousko jen slabým konkurentem a chudým příbuzným.

(MaFr)

Jak poroste v ČR daň z přidané hodnoty?

V České republice se občané musí připravit v příštím roku na podstatně vyšší výdaje než letos. Významnou roli přitom bude hrát zvýšení daně z přidané hodnoty. O jeho podobě se dlouho a místy dost zmateně diskutovalo. Hned v počátcích se shodly strany pravicové vládní koalice na základní tendenci sjednocení sazeb daně z přidané hodnoty, s pozoruhodným odůvodněním, že v současné době odlišné sazby ztratily smysl. Nejprve to vypadalo, že bude již od příštího roku nebo dokonce od letošního podzimu jednotná daň z přidané hodnoty ve výši 19 %. To by znamenalo skutečně dramatický nárůst, protože v současnosti jsou v České republice sazby dvě – snížená ve výši 10 %, která se vztahuje především na sociálně a kulturně citlivé zboží, tedy například potraviny, léky, knihy, vstupenky na kulturní a sportovní akce, dětské plenky, bydlení a několik dalších komodit, a základní sazbu 20 % na všechno ostatní zboží a služby. Vládní strana Věci veřejné později domluvila několik málo výjimek, u nichž měla zůstat sazba 10 %. Jednalo se o nezákladnější potraviny jako brambory, chléb, mléko či zelenina. To se samozřejmě zbývajícím dvěma vládním stranám, Občanské demokratické straně a TOP 09, nijak nezamlouvalo a označovaly jakékoliv výjimky za nesyrové. Rozpaky vyjadřovali i mnozí ekonomové, kteří upozorňovali na nejasnosti pojmů, jako je zelenina. Ta totiž dosud ani jako samostatná kategorie neexistuje, ale uvádí se vždy s ovocem, které přitom mělo být zdaněno v základní sazbě 19 %. Okamžitě se ozvali také nakladatelé, knihkupci a vydavatelé novin, kteří varovali před možnou likvidací celého odvětví při prudkém růstu daně z přidané hodnoty. Jako příklad uváděli situaci ze Slovenska, kde podobně skokové zvýšení sazeb daně vedlo ke skutečnému zhroucení trhu s knihami. Později zde sice byla sazba daně opět snížena, ale vzniklé škody už byly nenapravitelné. Velké znepokojení vyjádřili i představitelé krajů a zdravotnických zařízení, na které by dopadl prudký růst nákladů na léky. Ministr financí Kalousek s premiérem Nečasem pak pod tlakem z nejrůznějších směrů překvapivě rychle změnili názor a přišli s novou kompromisní variantou, pro kterou získali i nejmenší vládní stranu, tedy Věci veřejné. Podle nové verze by k sblížení sazeb mělo dojít postupně. V příštím roce 2012 by měla stoupnout snížená sazba z 10 na 14 procent s tím, že základní sazba zůstane ve stávající výši 20 procent. Od roku 2013 pak dojde k sjednocení sazeb na sedmáct a půl procenta. Přitom se nepočítá s žádnými výjimkami, i když původně se zdálo, že by s ohledem na zájmy tisku byli zejména někteří představitelé TOP 09 ochotni ustoupit v případě knih a periodického tisku. V této podobě také návrh prošel vládou i parlamentem. Lze sice očekávat, že ho zamítne senát, v němž má převahu opozice, ale vládní koalice má dostatek hlasů na přehlasování jeho veta. Ministr financí Kalousek s premiérem Nečasem se však znovu snažili všemožným způsobem vrátit do hry variantu rychlého sjednocení sazeb na úrovni 19 procent s tím, že připouštěli možné výjimky v případě léků a snad také knih a tiskovin. Strana Věci ve-

řejné však už dále nebyla ochotna ustoupit, a tak sazba zůstala na původně smluvené úrovni. I tak změny budou znamenat značné zatížení rodinných rozpočtů a problémy budou mít i mnohé veřejné instituce. Velký problém znamená růst cen léků pro zdravotní pojišťovny a provozovatele zdravotnických zařízení. Vládní politici veřejně tvrdí, že obchodníci nepromítnou zvýšení sazby daně v plné výši a třeba u potravin očekávají zvýšení pouze o jedno procento. Vyššímu zdražení by měla zabránit vysoká konkurence na trhu. Tyto předpoklady však někteří ekonomové zpochybňují s poukazem na trvale rostoucí ceny potravinářských komodit na světových trzích. Velké kontroverze pak panují ohledně celého principu zvyšování nepřímých daní a sjednocování daně z přidané hodnoty. Levicová opozice a s ní spojení ekonomové kritizují především skutečnost, že změna struktury daní z přidané hodnoty postihne především chudší vrstvy, u nichž větší podíl výdajů tvoří zboží a služby ve snížené sazbě. Někteří odborníci navíc zpochybňují ekonomickou racionalitu vládního kroku. Podle nich paradoxně může vyšší sazba daně například u potravin znamenat nižší příjmy do státního rozpočtu. Lidé totiž pravděpodobně výrazně omezí své nákupy a řadu zboží si budou raději pořizovat v zahraničí, zejména v Německu nebo Polsku, kde již dnes jsou mnohé komodity v obchodech výrazně levnější. Už v současnosti se přitom tržby v maloobchodu v České republice nevyvíjejí zrovna příznivě a prozrazují snahu většiny obyvatel šetřit peníze na horší časy, které se všeobecně očekávají. Předpokládáné snížení domácí spotřeby navíc pravděpodobně oslabí také plánovaný růst hrubého domácího produktu. Podle předpokladů vlády by hrubý domácí produkt měl v příštím roce stoupnout o nezanedbatelných 2,5 procenta. Na tom je také založen plánovaný deficit, který by měl dosáhnout zhruba 3,5 procenta hrubého domácího produktu, tedy řádově asi sto pěti miliard. Vzhledem k poslednímu vývoji světové ekonomiky se však již nyní zdá, že jde o výrazně nadsazené číslo. Například Mezinárodní měnový fond již korigoval svoji optimistickou předpověď a očekává, že růst hrubého domácího produktu v České republice dosáhne pouze 1,8 procenta. Představitelé opozice pak v některých případech počítají s ještě černějšími scénáři. Ale i premiér Nečas a ministr Kalousek už připustili, že se příjmy státního rozpočtu budou vyvíjet méně příznivěji, než naplánovali. A zároveň oba dali najevo, jakou medicínu v takovém případě hodlají ordinovat. A jak se dalo očekávat, jednalo by se o další škrtky a také opět o další zvyšování daně z přidané hodnoty, pravděpodobně na již dříve požadovanou úroveň devatenáct procent. S tím ovšem nesouhlasí dokonce ani část pravicových komentátorů, kteří se obávají, že další škrtky a zvyšování daně z přidané hodnoty by vehnaly české hospodářství do krizové spirály. Domácí spotřeba by tak klesla ještě více, to by vedlo k poklesu hrubého domácího produktu a k dalším škrtům. I třeba zástupce šéfredaktora vládně nakloněného deníku *Mladá fronta Dnes* upozornil ve svém komentáři, že tento přístup k řešení ekonomických problémů v době krize vedl v Německu třicátých let k rychlému vzestupu nacistické strany. O ministru Miroslavu Kalouskovi se však říká, že je to především velký hráč, a tak lze očekávat, že se s chutí bude pohybovat na samé hraně únosnosti. Bohužel to však byla právě i nezřízená hráčská vášeň, která v poslední době přivedla globální ekono-

miku do různých problémů a nedá se říct, že by se jednalo o nevhodnější strategii v dnešních, nesmírně komplikovaných časech. Čeští občané se tak rozhodně nemohou spolehat, že si v příštím roce užijí klidu, stability a prosperity. Vyvolaná nejistota ale rozhodně zlepšení ekonomické situace nijak nepomůže.

(MaFr)

Česká republika Švýcarskem východu?

Americká stanice CNBC zveřejnila dosti odvážnou tezi, že by se z České republiky mohlo stát jakési Švýcarsko východní Evropy. Česká koruna by pak zaujala pozici bezpečné měny pro investory podobné švýcarskému franku nebo japonskému jenu. K trochu divoké úvaze vedly americkou stanici pravděpodobně poměrně pozitivní makroekonomické údaje o České republice z posledního období. Na rozdíl od jiných evropských zemí České republice ratingová společnost Standard & Poors zvýšila hodnocení, a to dokonce o dva stupně najednou na úroveň AA-, což znamená, že Česká republika překonala i mnohé členské státy Evropské unie včetně například Itálie. Česká měna netrpí na rozdíl například od maďarského forintu žádnými zběsilými výkyvy a České národní bance se přitom daří udržovat úrokovou míru na velmi nízké úrovni 0,75 procenta s tím, že se z jejího vedení ozývají v poslední době dokonce hlasy, že by její úrok mohl klesnout ještě dále, zřejmě o čtvrt procentního bodu. Bankéřům zatím nesvazuje ruce inflace – ta v poslední době v České republice poklesla pod plánovanou dvě procenta. Vláda také disponuje v parlamentu silnou většinou, která jí umožňuje provozovat tvrdou úspornou politiku. Po sečtení všech těchto faktorů se tak česká ekonomika může jevit skutečně jako bezpečný přístav pro investory z celého světa, jehož pevnost prověřila i dosavadní hospodářská krize. Čeští ekonomové orientující se detailněji v celé situaci však nápad americké televize hodnotí velmi skepticky. Upozorňují na některé limity, na něž by snaha udělat z české koruny švýcarský frank východu nepochybně narazila. Především je česká ekonomika malá a neposkytuje dostatek investičních příležitostí. Chybí tu dostatek velkých společností obchodovaných na burze a ekonomika je zcela závislá na exportu především do Německa. Navíc s českou měnou se obchoduje ve světě jen ve velmi malých objemech, naprosto nesrovnatelných s rozsahem transakcí probíhajících ve švýcarských francích. Navíc alpská finanční velmoc se může pochlubit desítkami let stabilního vývoje a obrovskými přebytky bilance na běžném zahraničním účtu. Naprosto nesrovnatelná je také úroveň bankovní infrastruktury. Velké rozdíly panují také v politickém systému a v úrovni korupce a průhlednosti státních financí. Česká měna podle domácích analytiků skutečně představuje regionální přístav bezpečí, ale na nic víc nemůže aspirovat. Ostatně by její další výrazné zhodnocování přinášelo značné problémy, především oslabování exportních schopností českého hospodářství. I tak očekává značná část ekonomů, že v dlouhodobém výhledu bude koruna vůči euru mírně posilovat. Hodně však bude záležet na hospodářském vývoji v příštím roce, zda úsporný rozpočet a zvyšování daně z přidané hodnoty příliš nepodváže vývoj české ekonomiky.

(MaFr)

ÚVAHA

Sybolem spořivosti zase včela

Mnoho z vás se jistě v budovách starých spořitelů či záložnů setkalo s motivy včely a včelích úlů. Drobný hmyz, díky kterému získáváme med, tradičně fungoval jako symbol spojení, šetrnosti, ale také péle, pracovitosti a vzájemné pomoci. V posledních desetiletích jako by se postupně tyto rysy ze společnosti vytrácely a symbol včely byl zapomínán. To se však nyní rozhodla změnit rakouská finanční skupina Erste Group, do které patří i největší česká finanční instituce, tradiční Česká spořitelna. Vedení Erste Group rozhodlo, že se již od podzimu příštího roku stane součástí loga všech firem fungujících v rámci Erste Group právě včela. Jde přitom podle jeho představitelů nejenom o symbolický návrat ke kořenům a zdůraznění obrovských tradic mnohých společností ve svazku Erste Group, ale zároveň tak chtějí dát členové vedení rakouské skupiny najevo, že spořitelny jsou stejně jako včely jedním z pilířů hospodářského růstu, prosperity a tvorby bohatství nejen pro své klienty, ale často i pro regiony, v nichž působí. Samozřejmě je trochu otázka, zda odkazy na tradice 19. století sehrají tak pozitivní roli, jak předpokládá Erste Group. S 19. stoletím se totiž pojí nejenom impozantní hospodářský vzestup a industrializace v Rakousku a v českých zemích, solidnost a císařsko-královský lesk, ale také přetrvávající nebo i nově vznikající obrovské sociální problémy, nedostatek, nerovnosti. Masy lidí zápasily s bídnými hygienickými poměry a někdy i s nevyhovující výživou. 20. století sice působilo ničivě dvěma světovými konflikty a ex-

panzí různých nenávisných ideologií, na druhé straně však zejména v jeho druhé polovině vznikl sociální stát, který zajistil velké části občanů solidní životní úroveň, bezpečí a stabilitu. Jestliže by snad současné volání po změně dosavadních systémů sociálního zabezpečení kvůli stárnutí populace či přetrvávajících hospodářských obtížích a prázdných státních pokladen mělo být spojeno s návratem k 19. století, vyvolalo by to asi značné rozpaky. Nostalgie po světu císařských radů a poctivých měšťanů je sice pěkná věc, ale nelze zapomínat i na odvrácenou stranu. Jistě péle, šetrnost a vzájemná pomoc jsou i nyní hodnotami, které mají svůj smysl, a proto i včela může být vhodným symbolem pro spořitelny. Je však třeba říct, že doba, kdy hrál tuto úlohu nejvýrazněji, nebyla ani zdaleka zlatá, i když se to tak mohlo jevit v zákopech první světové války či v ruinách zbylých po druhém celosvětovém ozbrojeném konfliktu.

(MaFr)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

ZOO Praha slavila 80. narozeniny

Ve velkém stylu slavila koncem září své 80. narozeniny ZOO Praha. Po rudém koberci, který vedl od hlavního vchodu až k expozici lachtanů, se prošli zvaní hosté a tisíce návštěvníků.

Ti všichni přišli, aby popřáli pražské zoologické zahradě vše nejlepší i do dalších desítek let. Nechyběli mezi nimi Bára Špotáková, Dana Zátoková, Barbora Hrzánová, Jan Rosák či Jiřina Bohdalová ad.

Během historicky laděného programu v expozici lachtanů proběhl křest samečka lachtana jihoafrického. Plukovník Jiří Vávra, který se v roce 2002 podílel na záchraně legendárního Gastona, vybral lachtánkovi spolu s chovatelem jméno Bert.

Po zdravici herečky Jiřiny Bohdalové vyslovil primátor hl. m. Prahy Bohuslav Svoboda přání, aby všechny nastávající roky ZOO Praha provázela přízeň magistrátu.

Společně s ředitelem ZOO Praha Miroslavem Bobkem, Jiřinou Bohdalovou a velvyslancem Mongolska primátor Svoboda pokřtil 216. mládě koně Převalského nedávno narozené v Praze. Klisnička dostala jméno Primula Bohdalová.

Téměř sedmiletá gorila Moja z pražské ZOO na cestě do španělského Cabárcena

Moja je ve věku, kdy samice běžně opouštějí své rodiče a zakládají si vlastní rodiny. Vzhledem k obrovské popularitě Moji se pražská ZOO rozhodla uspořádat speciální rozlučku. Kmotra Moji, Dagmar Havlová, pronese prostřednictvím videozáznamu přání historicky nejoblíbenější české gorile do dalších let. Programu se osobně zúčastní i další hosté – mezi nimi například zpěvačka Lucie Bílá, která se stala interpretkou Mojinych příběhů na pohádkových CD *Moja a páv* a *Moja, Tatu a tiplíci*. Ty vznikly na základě stejnojmenných knih Miroslava Bobka a Terezy Šefrnové.

Moja, ve svahilštině „první“, se v pražské ZOO narodila 13. 12. 2004 samičce Kijivu. Moja dostane od zaměstnanců ZOO speciální pas na cestu do Cabárcena. Návštěvníci si budou moci zakoupit kalendář na rok 2012 či speciální pohlednice s Mojou, které bude možno orazit otiskem jejího prstu. Moja změní jméno na Mojito a v přírodním parku Cabárceno na ni čeká partner z volné přírody.

Red. pozn.: Kvůli onemocnění virózou byl transport Moji odložen na jaro 2012.

Pražská ZOO je po šesti letech první organizací na světě, která úspěšně realizovala transport koní Převalského do země jejich původního výskytu

Na mezinárodní letišti v mongolském Khovdu je přepravil vojenský dopravní letoun CASA C-295M. Poté koně čekala téměř třístakilometrová cesta do rezervace Khomiin Tal na západě Mongolska, která trvala dvaadvacet hodin. Všichni čtyři koně vyběhli z transportních beden v připravené aklimatizační ohradě bez sebemenších obtíží. Klisnu Kordulu vypustil jako první ze čtyř koní ředitel ZOO Praha Miroslav Bobek, hřebce Matyáše Evžen Kūs, vedoucí mezinárodní plemenné knihy koní Převalského. Limu a Casovii pak zástupci mongolské strany. Nyní koně čeká několik měsíců, během kterých si budou zvykat na mongolské klima. Přes ohradu se budou postupně stýkat s dalšími čtyřiaadvaceti členy stáda, žijícího v rezervaci Khomiin Tal.

ZOO Zlín

Ve zlínské zoologické zahradě se narodilo druhé mládě kuandu obecného, hlodavce, který svým vzhledem v dospělosti připomíná dikobraza. Lešenská ZOO je jedinou zahradou v zemi, která kuandu chová, v celé Evropě pak není více než dvacet zvířat, řekl Pavel Shromáždil ze zlínské ZOO. Loni narozené mládě tak bylo prvním odchovem v Česku. Zvířata pocházejí z Jižní Ameriky, kde žijí hlavně v lesích, ale i na plantážích banánů.

Zlínská zoologická zahrada je nejnavštěvovanějším turistickým místem celé Moravy, každoročně do zlínské ZOO, umístěné v přírodním parku, zavítá téměř půl milionu návštěvníků. Žije zde na 1 163 zvířat, která reprezentují 211 druhů. Savci a ptáci jsou chováni ve společných expozicích či sousedních výběžích, které co nejdříve napodobují původní domovinu a seskupení zvířat. Originalitou je rozdělení areálu podle jednotlivých kontinentů. Za jeden den tak podniknete cestu kolem světa a seznámíte se s typickými zástupci zvířat Afriky, Asie, Austrálie, Střední a Jižní Ameriky.

ZOO a zámek Zlín-Lešná
příspěvková organizace
Lukovská 112, 763 14 Zlín 12

Čeští zvířecí migranti

Od doby otevření hranic mezi Českou republikou a Rakouskem pozorují rakouští lesníci Národního parku Thayatal nejednoho zvířecího návštěvníka z druhé strany. I tento rok byla několikrát potvrzena losí návštěva. Jeden myslivec z Kremse viděl v létě dva exempláře losů, o několik dní později se podařilo dokonce vyfotografovat losí samičku. Také rakouský lesník z Waldviertlu tyto návštěvy potvrzuje: „Když je na polích obilí, tak se přicházejí k nám trochu napást“, a dodává, že „kolem Třeboně žije česká losí populace“.

Los, který dosahuje váhy až 800 kilogramů, byl i v Rakousku domácí, ale zmizel s bavorskou kolonizací a kácením lesů. V Česku byl vyhuben v průběhu středověku. Že zde také běžně žil, nasvědčují i názvy řady osad, např. Losenice, Losiny, Losín. V roce 1957 byl v severních Čechách zaznamenán výskyt jedince migrujícího z Polska. Koncem sedmdesátých let 20. století se u Nové Bystřice v jižních Čechách losi poprvé od svého vyhubení v Česku opět rozmnožovali. V osmdesátých letech migrovalo asi deset jedinců mezi Třeboňskem a Šumavou. Od roku 1973 se los evropský trvale vyskytuje v oblasti Lesní správy Vyšší Brod, zprvu pouze na Svatotomášsku, nyní na celé lesní správě. Trvalá losí populace je odhadována na cca deset kusů. Každoročně jsou zřetelná pobytová znamení (trus, stopy, škody na jedlích, okus na jeřábu ptačím a dalších dřevinách, poškozené oplocenky atd.), losi byli opakovaně fotografováni a filmováni. V roce 2003 došlo dokonce ke srážce auta s losem, pro řidiče to dopadlo relativně dobře (poškozené auto), los je vypreparován v informačním středisku NP Šumava ve Stožci.

ARCHEOLOGIE

Český archeolog byl oceněn v Amsterdamu

Český znalec hradů Tomáš Durdík se stal prvním archeologem, který obdržel Cenu Evropské unie za ochranu evropského kulturního dědictví za rok 2010.

Za mimořádné úsilí ji autorovi první komplexní metodiky výzkumu hradů po čtyřiceti letech vědecké práce udělila společnost Europa Nostra, jejímž předsedou je španělský pěvec a dirigent Plácido Domingo. Odborná porota ocenila českého vědce především za přínos k záchraně poškozených hradů a za to, že se věnuje nejen historii a architektuře památek, ale i jejich politickému a společenskému významu.

Tomáš Durdík vystudoval obor prehistorie – historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, ale podle jeho vlastních slov se kastelologii věnuje už od dětství. Sám zavedl výuku tohoto oboru na několika fakultách vysokých škol a zdá se, že je o ni poměrně velký zájem. Česká republika je považována za jednu z vůdčích evropských zemí v kastelologii a Tomáš Durdík má velkou zásluhu na tom, že dnes se mezi světovými odborníky na poli kastelologie hovoří o tzv. české škole.

Významné ocenění, kterému mnozí z oboru přezdírají „Oscar ochrany evropského kulturního dědictví“, převzal Tomáš Durdík během slavnostního kongresu společnosti v Amsterdamu. Spolu s ním byli v různých dalších kategoriích uznány zásluhy dalších šestadvaceti laureátů.

(mk)

Archeologové zřejmě objevili sídlo prvních Vítkovců

Archeologové objevili při záchranném výzkumu v Prčici na Sedlčansku s největší pravděpodobností dlouho hledané sídlo prvních Vítkovců. Na konci 12. století ho zbudoval zakladatel rodu a jeden z nejvýznamnějších mužů českého království Vítek z Prčice. V roce 400. výročí úmrtí posledního Rožmberka Petra Voka se tak archeologům podařilo objevit hmatatelný důkaz počátků tohoto významného českého rodu.

Podle vedoucí výzkumu České společnosti archeologické Michaely Selmi Wallisové se senzační objev archeologům podařilo najít při druhé fázi záchranného archeo-

logického výzkumu, jenž předchází revitalizaci přičického náměstí. Loni se archeologický výzkum prováděl ve spodní části náměstí. Tehdy se podařilo objevit stopy po velkém přičickém požáru z roku 1701 a něco málo keramického materiálu. „My jsme věděli, že jsme asi v prostoru toho areálu, ale problémem bylo, zda byl vůbec zachován. Loni jsme zkoumali spodní část náměstí a ta byla kompletně zničena mladšími zásahy a převažovaly tam nálezy z období požáru z roku 1701. Je unikátní, že se to tam zachovalo. My jsme měli radost z každé kůlové jámy. Později jsme našli část jedné budovy, která byla ovšem téměř zcela zničena zásahy sítí z posledních asi dvaceti let. Je obrovskou škodou, že tam archeologové tehdy nebyli.“

Současně zkoumaná plocha se nachází přímo před kostelem sv. Vavřince a přilehlým domem číslo popisné 92. „Když jsme odhalili řady kůlových jam po dřevěné středověké konstrukci, začínali jsme potichu doufat. Nelíčené nadšení však zavládlo v momentě, kdy se nám podařilo objevit základ rozsáhlé stavby o rozměrech minimálně 6 × 10 metrů, to už nám začínalo být skutečně jasné, že jsme našli původní panské sídlo prvních Vítkovců,“ popsala archeoložka. Z lokality bylo doposud vyzvednuto i několik cenných nálezů. Mezi nejzajímavější patří bezesporu anonymní uherský denár z poloviny 12. století, který je podle numismatiků v Čechách skutečnou raritou, dále pak malý a velký klíč nebo prsteny. „Svůj půvab má i kolekce nalezené keramiky, která naprosto odpovídá charakteru nálezů z přelomu 12. a 13. století, nález podkováků, hřebíků sloužících k upevnění podkovy. Dále tři klíče, z nichž dva byly veliké. Třetí byl menší, zřejmě od nějaké pokladničky. Máme zde různá kování, tři prsteny. Poslední nalezený velký prsten je dokonce s kamenem. Tyto nálezy se samozřejmě vymykají běžnému vesnickému prostředí. Takže to jen potvrdilo, že na této ploše se skutečně rozkládal areál prvních Vítkovců, což se dá velmi dobře datovat na základě keramiky, která pochází z přelomu 12. a první půlky 13. století.“

Objev rozsáhlého objektu a keramiky, která se počítá na koše, byl pro starostku Miroslavu Jeřábkovou velkým překvapením. Nálezy podle ní dokazují, že Vítek z Prčice v okolí působil a město bylo významným středověkým

sídlem. Jeho syn pak založil druhou přčickou tvrz, jejíž relikty byly nalezeny v roce 1995 při stavebně historickém průzkumu přčického zámku. Nálezy poputují do muzeí a starostka doufá, že se nějaké dostanou do blízkých Sedlčan. Obrys objektu zůstane pod dlažbou. Na místě údajného sídla rodu Vítkovců prý bude silnice a místa k parkování.

Prčice je původním sídlem rodu Vítkovů, u kterého lze hledat kořeny rodů pánů z Rožmberka, Hradce, Landštejna, Stráže a Sezimova Ústí. Zakladatel rodu Vítek I. se poprvé píše s přídomkem z Prčice v listině knížete Bedřicha

z přelomu let 1184 a 1185. Umírá asi v roce 1194. Po něm nastupuje syn Vítek III. – zakladatel rodu Rožmberků.

Prčické sídlo a přilehlý kostel sv. Vavřince musely existovat nejpozději v roce 1179, založil je právě Vítek I. Jeho nástupce Vítek III. založil druhou přčickou tvrz, jejíž relikty byly nalezeny v roce 1995 při stavebně historickém průzkumu přčického zámku. Ke konci svého života zahajuje Vítek III. v roce 1240 stavbu mohutného hradu Příběnice a píše se jako Vítek z Příběnic. Význam Prčice pro Vítkovce postupně upadá, v roce 1322 je Petrem I. z Rožmberka prodána pánům z Choustník.

VĚDA A TECHNIKA

V Praze proběhla 19. mezinárodní konference Světové rady pro nadané a talentované děti

Do české metropole se tak z celého světa sjely stovky odborníků na vyhledávání a výchovu mimořádně talentovaných dětí. Konferenci, která se koná jednou na dva roky, spolupopřádá i česká Společnost pro talent a nadání.

Diskutovat o jejich výchově přijelo do Prahy kolem 450 účastníků z pěti desítek zemí. Mezinárodní výzkumy ukázaly, že mimořádně talentovaných dětí jsou v běžné populaci dvě až tři procenta. Objevit, že dítě má v něčem výjimečné nadání, přitom není vždy jednoduché. Některé děti se svému okolí mohou paradoxně jevit jako opožděné ve vývoji.

V Česku se péčí o mimořádně nadané děti zabývá Společnost pro talent a nadání. Svou činnost zahájila v roce 1989 a její zakladatelka Eva Vondráková se ve stejné době

podílela i na vzniku Mensy. Ta sdružuje mimořádně inteligentní děti, jejichž IQ přesahuje 130. Společnost pro talent a nadání zřídila Kluby bystrých a zvidaných dětí, od počátků své existence organizuje odborné semináře, radí rodičům mimořádně nadaných dětí, jak rozvíjet jejich talent, a založila pro ně i Klub rodičů. Rodiče se často potýkají například s tím, že běžná škola nedává pro rozvoj jejich dětí dostatečný prostor. A škol, které by se dokázaly mimořádně nadaným dětem věnovat, je stále velmi málo. V Praze jsou to dnes čtyři základní školy, které zřizují pro děti s mimořádným nadáním zvláštní třídy, a po celé České republice je jich tučet. K nejznámějším školám, které o nadané děti pečují, patří pražské Gymnázium Mensa.

Nadání není možné vyrobit, můžete ho ale zničit, uvedla v jednom z rozhovorů Eva Vondráková: „Kdyby všechny děti měly podmínky ke svému optimálnímu rozvoji, tak 20 až 25 procent z nich by dokázalo vyniknout.“

DOPRAVA

RegioJet spustil provoz mezi Prahou a Havířovem

RegioJet ze skupiny Student Agency spustil 26. září ryze komerční provoz vlaků InterCity mezi Prahou a Havířovem. Technické detaily i nabízené služby společnost představila už začátkem září. I po této tiskové konferenci ale zůstaly určité nezodpovězené otázky – jak moc budou upraveny interiéry vozů pořízených z Rakouska, nebo jaký bude přesný ceník cateringových služeb? Na čtvrtek 22. září byla pro novináře a partnery uspořádána VIP jízda na Stodolní, po které je jasné, že žlutý vlak je skutečností.

Vozy odkoupené od Rakouských spolkových drah prošly vyvazovacími opravami v METRANS DYKO Rail Repair Shop a lak získaly v OLPAS Moravia. Kromě toho došlo k položení koberců ve všech prostorech interiérů vyjma toalet. Zcela nově byly schody na představku vybaveny světly a vinětou s logem dopravce. Tu najdete na prahu přechodových dveří. Na záchodech hraje decentní podkresová hudba. Ve vozech ABmz došlo k zástavbě lednic a polic k uskladnění materiálu i jídla. Navíc byl dosazen kávo-

var, dřež a kuchyňský server pro vzdálenou správu objednávek občerstvení. Stevardi používají jak k odbavení, tak objednávkám tablety značky HTC napojené na vlakový intranet přes wifi. Ve vozech běží také otevřená wifi síť. Signál zatím není nejlepší – podle dopravce zařízení umí sčítat signál od více operátorů, ale během testovacích jízd nebyly použity všechny SIM-karty. Až nyní dojde také k montáži GSM-repeaterů pro zesílení signálu pro telefonování. Od 26. září pak můžete testovat, jak dobře spojení funguje. Dopravce přijímá připomínky.

RegioJet na Facebooku sice vyzývá, „ať z konkurence na ostravské větvi neděláme kovbojku“, ale srovnávání s Českými drahami teď budou asi velmi častá. Oba dopravci by měli nadále hledat způsob, jak dojít k dohodě o společném odbavení. Ačkoliv na většině nádraží po trase jsou k dispozici pokladny obou barev, už v pátek se našli zbloudilí cestující ČD.

RegioJet pak bude muset zapracovat na veřejném mínění u některých minorit – největší rozhořčení se zvedlo v komunitě majitelů velkých psů, kteří byli přepravními podmínkami dopravce prozatím z paluby vyloučeni. Tedy pokud svého psa nezvládnou uzavřít do přepravní schránky.

Ukazuje se, že brzy bude nutné navyšovat kapacitu – ve špičkové časy jsou již nyní některé spoje vyprodány. Už samotný průvodce palubním servisem navíc prozrazuje, že zatímco současné vlaky IC RegioJet nabízí jedinou vozovou třídu, s příchodem nových vozů se objeví první i business třída, dětský a kancelářský oddíl, přeprava kol nebo jídelní vůz. Jestli přibudou i další služby, to snad brzy zjistíme.

*Zdroj: RegioJet, ŽelPage,
zasláno Ing. J. Zajíčkem*

Jak se budou stavět dálnice a silnice?

Při projednávání českého státního rozpočtu na rok 2012 zřejmě nejostřejší konflikt probíhal o kapitolu ministerstva dopravy. Resort v současnosti spravuje Pavel Dobeš z nejmenší strany vládní koalice Věci veřejné (kupodivu prý není nijak příbuzný s ministrem školství ze stejné strany Josefem Dobešem), který se rozhodně nemíní smířit s přidělením přisouzeným ministerstvu a Státnímu fondu dopravní infrastruktury. Na základě původního návrhu předložil kolegům v ministerské radě seznam staveb, které by musely být zastaveny nebo odloženy. Například oznámil, že o plně dva roky bude odloženo budování východní části Pražského okruhu z Běchovic k dálnici D1. Podobně o rok se měla posunout stavba posledních čtyř kilometrů dálnice D11 z Prahy do Hradce Králové (úsek Osičky – Hradec Králové). Ohroženo je podle ministerstva i budování nové silnice mezi Ostravou a Opavou. Zpomalit by se měly práce na obchvatu Bohumína či na dálnici mezi Bohumínem a českými hranicemi. Proti návrhu státního rozpočtu v oblasti dopravy a stavby dopravní infrastruktury se vcelku podle očekávání ozvali i krajští hejtmani. Mezi nimi byl slyšet i jihomoravský sociálnědemokratický hejtman Michal Hašek s požadavkem zařadit do investičního plánu úsek silnice R52 mezi Pohořelicemi a Mikulovem, který by podle něj výrazně zlepšil spojení mezi Brnem a Vídní. O této spojnici jsme již v našem časopise psali opakovaně. Proti její stavbě v plánované trase aktivně vystupují dlouhodobě i ochránci přírody, kterým se nelíbí, že by měla vést přes Chráněnou krajinnou oblast Pálava. Zaznamenali i dílčí úspěchy u soudů, jihomoravský kraj společně s částí zdejších podnikatelů však o výstavbu spojení velmi usiluje. Ministerstvo dopravy ji ovšem nezařadilo ani do nejvzdálenějšího výhledu a argumentuje přitom i skutečností, že ani rakouská vláda neplánuje dobudovat dálnici A5 ve více než třicetkilometrovém úseku mezi Schrickem a česko-rakouskou hranicí. Zdá se tedy, že mezi Pohořelicemi a Mikulovem se nezačne stavět ani poté, co ministr Dobeš se svými protesty částečně uspěl a získal od ministerstva financí příslib dalších čtyř miliard korun (původně ovšem požadoval zhruba osm a půl miliardy). Naopak při schůzce s prezidentem Dobeš mimo jiné slíbil, že dálnice D11 z Prahy do Hradce Králové bude dokončena v původně předpokládaném termínu. Nad výstavbou silnic či dálnic v České republice však visí doslova Damoklův meč – řada staveb proběhla díky dotacím z pokladny Evropské unie. Evropská komise ovšem vynaložené prostředky přísně kontroluje a v případě zjištěných nedostatků se nerozpakuje dotace odebrat. Podle materiálu ministra dopravy je tak ohroženo možná až 20 miliard korun v silničních projektech. Proto také ministerstvo dopravy doporučuje upřednostnit některé stavby na železnici, kde většinou komplikace při kontrolách využívání

prostředků z Bruselu nevznikají a lze je zvládnout v časovém horizontu do čtyř let. A tak snad třeba, když už se nedostaneme z Rakouska snadněji do České republiky po silnici, tak to půjde lépe po dráze. Ostatně i tam je pořád ještě hodně věcí ke zlepšení.

(MaFr)

Letadlem se z Vídně do Karlových Varů zatím nedostanete

Mezinárodnímu letišti v Karlových Varech se stále nedaří vybudovat žádnou pravidelnou linku z těchto slavných západočeských lázní do některého ze západoevropských měst například v Německu nebo v Rakousku. Letos se pokusil Karlovarský kraj zprovoznit pravidelnou linku do Vídně, na niž měla od června létat společnost Central Connect Airlines. Ta však od původního záměru ustoupila, protože si spočítala, že provozování linky by pro ni bylo nevyhodné i přes slíbenou dotaci Karlovarského kraje. Ten přitom byl ochoten poskytnout až 3,6 milionu korun s tím, že rozsah dotace by se zvyšoval v případě nižší obsazenosti letů. V současnosti zpracovává pro karlovarské letiště odhad potenciálu trhu osobní letecké dopravy britská firma Airport Strategy & Marketing. Zdá se ale, že by případná linka třeba do Vídně, Mnichova či Frankfurtu potřebovala pro svůj rozjezd zhruba 20-30 milionů korun (řádově tedy kolem jednoho milionu eur) na pokrytí prvotních ztrát. Tak velkou dotaci však Karlovarský kraj, nejmenší kraj České republiky, však rozhodně poskytnout nemůže. Pomoci by mohl vstup dalších soukromých subjektů, kteří by se na financování „rozlétání“ linky mohli podílet. V případě Karlových Varů by se mohlo jednat především o velké hotelové a lázeňské společnosti, jejichž klienti by využívali leteckého spojení. Jenže zástupci Karlovarského kraje přiznávají, že pro tyto firmy není spuštění provozu na pravidelné lince mezi Karlovými Vary a Vídní či městy v Německu žádnou prioritou. V současnosti totiž naprostou většinu zákazníků v karlovarských hotelech i lázeňských provozech totiž tvoří Rusové. A z východu, z Ruska, létá do Karlových Varů už nyní dostatečné množství spojů. V roce 2010 dosáhl počet cestujících na karlovarském letišti (včetně tranzitů) skoro 71 tisíc. V naprosté většině případů se přitom jednalo o Rusy, které do Karlových Varů na trvalých linkách přepravují vedle Československých aerolinií také nejvýznamnější ruské letecké společnosti jako Aeroflot nebo Ural Airlines. Pokud tedy v nejbližší době zatoužíte po zotavení v Karlových Varech, nemůžete doufat, že vás z Vídně na západ Čech dopraví letadlo. Kdybyste žili v Moskvě nebo Petrohradě, bylo to něco výrazně jiného. Na rozdíl od časů před druhou světovou válkou také v západočeských lázních neuslyšíte většinou němčinu, ale ruštinu. Inu, ne nadarmo se říká, že jde o jedno z největších ruských měst ve střední Evropě.

(MaFr)

Úrokové sazby se měnit nebudou, proti změnám byli všichni členové rady ČNB

Pro ponechání úrokových sazeb beze změny hlasovalo jednomyslně všech sedm členů bankovní rady České národní banky. Na tiskové konferenci o tom informoval guvernér ČNB Miroslav Singer. Rada ponechala základní úrokovou

sazbu na historickém minimu 0,75 procenta. „Už si neumíme představit jen to, že úrokové sazby musí jít pouze nahoru,“ řekl Singer. Důvodem rozhodnutí ČNB o ponechání sazeb je fakt, že měnově politická inflace se na celém horizontu prognózy centrální banky pohybuje v blízkosti jejího dvouprocentního inflačního cíle. Celková inflace bude podle Singera následkem zvýšení DPH v příštím roce dočasně mírně nad třemi procenty.

České dráhy mohou koupit soupravy Railjet

Společnost Škoda Transportation neuspěla se stížností na České dráhy u českého antimonopolního úřadu kvůli plánovanému nákupu šestnácti rychlíkových souprav Railjet od firmy Siemens. O celé kauze jsme už v minulosti informovali – České dráhy se rozhodly využít nabídku rakouských spolkových drah, které v minulosti objednaly u společnosti Siemens 67 vlakových souprav, ale zjistily, že tak vysoký počet vlaků nebudou potřebovat. Objednávku na šestnáct souprav jsou nyní ochotny přenechat Českým drahám. Výhodný kontrakt měl ovšem svá ale – smlouva musela být podepsána do konce září, kdy končila už jednou prodloužená opce. Proto České dráhy vyhlásily takzvané jednací řízení bez uveřejnění, což zdůvodnily tím, že se jedná o mimořádně výhodnou nabídku. Jenže to se vůbec nelíbilo společnosti Škoda Transportation, která sama usiluje o získání zakázky na vlaky od Českých drah. Škoda Transportation tvrdila, že je schopna nabídnout Českým drahám vlaky ve srovnatelné kvalitě za nižší cenu, a proto požadovala vypsání řádného výběrového řízení na nákup vlakových souprav. To by ovšem znemožnilo využití exkluzivní nabídky Siemens. Antimonopolní úřad v souvislosti se stížností Škody Transportation vydal původně předběžné opatření, které Českým drahám uzavření kontraktu se Siemensem zakázal. Ale správní řízení bylo 5. září zastaveno a předběžné opatření definitivně zrušeno, a tak České dráhy mohly kontrakt za dohodnutou cenu 200,5 milionu eur podepsat. V době uzavírky našeho čísla sice ještě k uzavření smlouvy nedošlo, ale dalo se očekávat. To je samozřejmě pro Škodu Transportation velmi těžká rána. Společnost je pod značným časovým tlakem a vývoj jejích strojů se opoždjuje. Firma pak nedokáže čelit konkurenci a musí se snažit o obhájení své pozice různými podněty úřadům. Nákup rychlíkových souprav ostatně napadla nejenom u antimonopolního úřadu, ale i u Evropské komise. Nicméně se zdá, že cestující v České republice se budou nyní moci těšit na přece jen větší standart. České dráhy přitom vylepšení svých služeb velice potřebují – na konci září totiž zahájila činnost konkurenční železniční společnost RegioJet spojená s podnikatelem Radimem Jančurou, vlastníkem velmi úspěšné autobusové firmy Student Agency. RegioJet zatím jezdí pouze na trase Havířov – Praha, kde bojuje s vlajkovou lodí Českých drah Pendolinem, ale Radim Jančura už se nechal slyšet, že bude usilovat o to, aby jeho žluté vlaky cestovaly i na trasách Praha – Brno nebo Ostrava – Břeclav. Nové vlakové soupravy tak budou možná České dráhy potřebovat velmi akutně, i když jejich nová konkurence se zatím spokojuje pouze s renovovanými starými lokomotivami ze Škody Plzeň a vagóny nakoupenými v Rakousku od Spolkových drah (jedná se o bývalé vozy první třídy). A snad lze také doufat, že se poněkud zlepší i kvalita rychlíků směřujících z Českých Budějovic do Prahy

a opačně. Ty se velmi často nedají s běžným standardem v Rakousku srovnávat ani omylem. Člověku se tak bolestně připomíná, že hranice stále existují a nejenom na mapách. (MaFr)

Železniční odboráři se obávají o České dráhy kvůli škrtům

Železniční odboráři se obávají dopadů současných škrtů v regionální osobní dopravě na budoucí fungování Českých drah. Předseda Odborového sdružení železničářů (OSŽ) Jaroslav Pejša ČTK řekl, že v důsledku snížení příspěvků krajům na osobní dopravu dokonce akutně hrozí kolaps železniční regionální dopravy. Ministerstvo financí původně chtělo snížit krajům příspěvek na regionální dopravu o 600 milionů korun, později se však ministři dopravy Pavel Dobeš a financí Miroslav Kalousek dohodli na kompromisním návrhu. Ten spočívá v přidělení 300 milionů Kč do rozpočtu kapitoly ministerstva dopravy, které ministerstvo rovným dílem rozdělí na dálkovou a regionální dopravu. Zbýlých 450 milionů Kč by do regionální železniční dopravy měly shodně doplatit kraje, České dráhy a Správa železniční dopravní cesty.

Nové nádraží udělá z Vídně uzel střední Evropy. Brno na to své čeká

Už za několik let se Vídeň dočká moderního vlakového nádraží, které denně odbaví přes tisíc vlaků. Co má Vídeň téměř na dosah, je pro její partnerské město Brno stále hudbou budoucnosti. Obě metropole hodlají v okolí nových nádraží vybudovat moderní čtvrti. Vídeňští radní i rakouské dráhy označují stavbu nového Südbahnhof za stavbu století. Nad stavbou nového nádraží ve Vídni se tyčí vyhlídková věž, takže stavbu mohou domácí i turisté sledovat z výšky. Obří staveniště se rozkládá na ploše velké jako sto padesát fotbalových hřišť. „Lidé mají o prohlídku velký zájem. Na dřevěnou vyhlídkovou věž vystoupá denně 1 500 návštěvníků,“ podotkl mluvčí rakouských drah Herbert Ofner.

Nové vídeňské nádraží začalo vyrůstat v červnu roku 2007. „Je to symbol významu Vídně jako dopravního centra střední Evropy. Zároveň nové nádraží umožní další rozvoj města,“ řekl vídeňský starosta Michael Häupl. Cestujícím ve Vídni dosud sloužila čtyři nádraží umístěná na všech světových stranách. V tom novém nádraží se všechny tratě setkají a denně by mělo odbavit až tisíc vlaků. Do plného provozu by mělo být nádraží uvedeno v roce 2015-2016.

Brno mělo podle bývalého ministra dopravy Víta Bárty (VV) začít stavět za tři roky. Vedení brněnské radnice však věří, že s Bártovým odchodem ožila naděje na úspěšný projekt. „Když se jako Brňák podívám, jaké peníze se do dopravy investují v Praze, tak mám větší odvalu žádat stejné prostředky i pro své město,“ řekl náměstek primátora Robert Kotzian (ODS). Představitelé Brna doufají, že se územní řízení podaří dokončit ještě letos. Obě města chtějí využít atraktivní pozemky v okolí stávajících nádraží a v blízkosti historického centra, které byly zatím opomíjené.

Petra Kozlanská

Nie eurovalu za cenu pádu vlády

Už niekoľko týždňov pred hlasovaním parlamentu bolo zrejme, že proces ratifikácie sa nezaobíde bez úskalí. Strana SaS od začiatku zaujala voči eurovalu negatívny postoj, kým zvyšok koalície bol pripravený euroval prijať. Slovensko bolo poslednou krajinou Európskej menovej únie, ktorá o eurovale hlasovala, vďaka čomu, podľa premiérky Ivetty Radičovej, získala viac času na politickú diskusiu. Neobľomnosť SaS sa premiérka niekoľko dní pred hlasovaním rozhodla riešiť spojením hlasovania o eurovale s hlasovaním o dôvere vláde. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že sa nesnaží o násilnú zmenu názoru strany SaS, ale o hlasovanie za to, čo je najlepšie pre Slovensko. Ďalej uviedla, že v prípade zamietnutia eurovalu nebude môcť naďalej zastupovať Slovensko ako premiérka krajiny.

Strana SaS reagovala na spojenie hlasovaní nezmeneným stanoviskom a v mediálnych výstupoch naďalej zastávala názor o neefektívnosti eurovalu a premiérkin krok označila za vydieranie. Ostatné opozičné strany apelovali na udržanie koalície a stability v domácej politike.

Hlasovanie sa uskutočnilo v utorok 11. 10. 2011 krátko po 22:00. Zúčastnilo sa 124 poslancov, 55 poslancov hlasovalo za, 9 proti a 60 nehlasovalo. Nie eurovalu zároveň znamenalo koniec jeden a pol ročnej koalície strán SaS, SDKÚ-DS, Most-Híd a KDH. Bezprostredne po zverejnení výsledku poverila premiérka Radičová predsedu strany SDKÚ-SD Mikuláša Dzurindu rokovať s predsedom strany Smer, Róbertom Ficom. Strana Smer, ako člen opozície, hlasovanie nepodporila. Premiérka zároveň žiada ministrov SaS, aby neodkladne rezignovali na svoje posty.

Reakcie domácich i svetových médií sa zhodujú na tom, že euroval sa stal rukojemníkom domácich politických sporov. Objavujú sa i hlasy, ktoré označujú predsedu strany SaS za hovorcu nespokojných Európanov, britský euroskeptik a poslanec Európskeho parlamentu Nigel Farage Slovensku k odmietnutiu eurovalu dokonca zagraťoval. Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič pri tejto príležitosti ukončil zahraničnú cestu v Jakarte a vrátil sa na Slovensko.

V stredu 12. 10. 2011 zasadli predsedovia koalíčných strán s predsedom Smer-u Róbertom Ficom, ktorý prisľúbil podporu eurovalu. Schválenie štátneho rozpočtu Smer ako opozičná strana v zásade odmietol. Predsedovia sa ďalej dohodli na vytýčení termínu predčasných volieb, ktoré sa budú konať 10. 3. 2012. Vo štvrtok 13. 10. 2011 bol euroval schválený parlamentom SR, zo 147 poslancov hlasovalo 114 za a 30 proti, traja poslanci sa zdržali hlasovania.

Dôsledky pádu vlády zahŕňajú, okrem predčasných volieb, odvolanie predsedu parlamentu Richarda Sulíka (SaS), na miesto ktorého bol vymenovaný Pavol Hrušovský (KDH). Plánovaná reforma odvodov, pôvodne iniciovaná stranou SaS, bola taktiež zamietnutá. SDKÚ-SD odmietla ďalšiu spoluprácu so SaS. Prezident republiky sa vyjadril, že nevyklučuje riešenie vzniknutej situácie vymenovaním úradníkej vlády.

(*Michaela Kováčiková*)

Ďurkovský odmietol ponuky viacerých strán, v parlamente končí

Nezávislý poslanec a bývalý primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský, ktorý bol do Národnej rady (NR) SR zvolený

ako kandidát KDH, v parlamente končí a v predčasných voľbách v marci 2012 už kandidovať nebude.

„Napriek viacerým ponukám od predsedov parlamentných politických strán v najbližších voľbách kandidovať neplánujem,“ povedal bez toho, že by špecifikoval ponuky od parlamentných strán. Nekomentoval ani svoje plány po skončení mandátu poslanca.

Kresťanskodemokratické hnutie s Ďurkovským, ktorý zo strany vystúpil 24. januára 2011 kvôli medializácii káuz spájaných s jeho menom, v týchto voľbách tiež nepočíta. „Andrej Ďurkovský už nie je členom strany a je nezávislým poslancom. Čo je aj odpoveďou na vašu otázku ohľadne jeho kandidatúry v predčasných parlamentných voľbách,“ povedal hovorca KDH Matej Kováč. V strane sa podľa neho oficiálne diskusie o menách na kandidačnej listine ešte nezačali. „Máme zvolanú Radu KDH, na ktorej sa budeme zaoberať situáciou, ktorá vznikla po povelaní vlády zo strany Sloboda a solidarita (SaS),“ dodal Kováč.

Podobne ako KDH nepočíta s Ďurkovským, v SaS sa už neuvažuje o miestach na kandidátke pre Obyčajných ľudí. „Kandidátka sa začne pripravovať v najbližšom čase. Vzhľadom na to, že Igor Matovič avizoval vznik vlastnej strany, to podľa všetkého ani nebude téma,“ povedala hovorkyňa SaS Tatiana Tóthová.

Poslanec Igor Matovič (Obyčajní ľudia) potvrdil, že voľby berú ako výzvu a chcú kandidovať za svoju novú stranu. Podľa neho sa volebný termín posunul čo najskôr. „Aj kvôli nám, aby sme to nestihli,“ zdôraznil. „Tento týždeň by sme mali dozbievať podpisy a budúci týždeň požiadať o registráciu novej strany,“ avizoval Matovič.

Naopak predseda Mosta-Híd Béla Bugár zmiernil vyjadrenia na adresu OKS vyslovené v relácii STV *O päť minút dvanásť*. Tam ešte hovoril o tom, že si nevie predstaviť pokračovanie spolupráce v klube a vo voľbách, keďže nie je záruka, že by členovia OKS v budúcnosti znovu nehlasovali proti vlastnej vláde. „Ešte sme o tom nerokovali, tak sa k tomu nebudem vyjadrovať. Ja som vtedy povedal len to, že je pre nás problém, že prispeli k tomu, že padla vláda,“ vyhlásil Bugár. „Ja som hovoril o spolupráci. To nám sťaží spoluprácu. Bodka. Ostatné veci sa dozvieme vtedy, keď to bude aktuálne,“ reagoval na poznámku, či sa snaží nájsť dohodu s OKS na hlasovaní o budúcoročnom rozpočte.

„V tejto chvíli s istotou ani neviem odpovedať, či OKS pôjde do volieb, alebo nepôjde,“ podotkol predseda OKS Peter Zajac. O postupe koalíčnej strany musí podľa neho rozhodnúť Republiková rada, ktorá sa má konať v Trenčíne. „Určite nedôjde k žiadnej výmene vedenia, lebo to nie je na to orgán,“ dodal. Trojica poslancov OKS sa v utorok rozhodla nepodporiť euroval napriek tomu, že bolo hlasovanie spojené s dôverou vláde. Naopak, František Šebej sa rozhodol vládu podporiť a následne stranu opustil.

Poslanec Slovenskej národnej strany Vincent Lukáč ešte nevie, či bude kandidovať aj v ďalších voľbách. „Ešte neviem, nevyjadrujem sa zatiaľ k ničomu,“ povedal. Hovorkyňa SNS Jana Benková na margo Lukáča poznamenala, že úvahy o novej kandidátke sa v strane ešte nerozbehli. „O definitívnej podobe kandidátky do volieb rozhodne Predsedníctvo SNS. Termín zatiaľ nie je určený, ale odovzdať kandidátku musíme podľa zákona do 11. decembra,“ uviedla. „V tejto chvíli vám neviem odpovedať na otázku, či na novej kandidátke bude aj pán Lukáč. Zatiaľ sme otázky tohto typu neriešili,“ uzavrela.

Nezávislá poslankyňa Anna Belousovová, ktorá bola do dnešného parlamentu zvolená za SNS, je zakladajúcou členkou novej strany Národ a spravodlivosť (NaS). „Mňa zo SNS vyhodili kvôli tomu, že som kritizovala kauzy. Chceme ísť do týchto volieb na kandidátke NaS s čistým štítom a robiť politiku, ktorá nie je od káuz zabraná,“ povedala Belousovová. (Pravda)

Výstava SNG: *Nové Slovensko – (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918-1949)*

Slovenská národná galéria v Bratislave ponúka svojim návštevníkom okrem rozsiahlej zbierky stálych expozícií aj početné sezónne výstavy a kultúrne podujatia. V Esterházyho paláci, v jednom z expozíčných objektov galérie s európskymi výstavnými štandardami, ktorý je považovaný za momentálne najmodernejší expozíčný priestor na Slovensku, sa v čase od 1. júla 2011 do 15. januára 2012 uskutočňuje najväčšia tohtoročná výstava *Nové Slovensko – (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918-1949)*.

Výstava *Nové Slovensko* nadväzuje na projekt *Slovenský mýtus*, ktorý vystavovala SNG pred niekoľkými rokmi. Hlavnou úlohou vyše 570 diel od približne sto autorov je priblížiť modernému človeku, ako sa slovenská spoločnosť v poprevratovom období v rokoch 1918-1949 oboznamovala a stotožňovala s vplyvmi vtedajších nových a pre Slovensko zatiaľ nepoznaných ideálov. Prienik modernej civilizácie do života slovenského obyvateľstva prebiehal síce pomaly, no odrazil sa v mnohých sférach. Práve tento pomalý proces naznačuje už v názve výstavy slovo „ťažký“. Kultúrna spoločnosť sa modernizovala na veľmi biednych základoch, pretože krajina s prevládajúcim vidieckym obyvateľstvom bola priemyselne nízko rozvinutá. Menil sa najmä obraz civilistickej krajiny a každodenného spoločenského života, v ktorom sa objavovalo čoraz širšie využitie voľného času, spojené s mnohými zvratmi. Slovenské obyvateľstvo čoraz viac cestovalo, športovalo, ako aj súťažilo a zabávalo sa. Avšak aj spoločnosť túžiacu po nových skúsenostiach narušila vojna a jej dlhodobé následky. Nová doba sa takisto prejavila aj vo výtvarnom umení, fotografii, architektúre, grafickom dizajne a v úžitkovom umení.

Názov výstavy sa zhoduje s názvom protirežimového časopisu *Nové Slovensko*, ktorý propagoval zrýchlené budovateľské tempo na Slovensku, práve na začiatku 20. storočia.

Nové Slovensko ponúka meniaci sa obraz slovenskej doby prostredníctvom početných obrazov, plagátov, ako aj knižnú grafiku. V rámci výstavy sú k nahliadnutiu nielen tradičné výtvarné žánre, ako maľba, kresba, plastika, ale i artefakty úžitkového umenia, avšak najväčší dôraz je kladený na fotografiu. Práve fotografické zdroje dokážu človeku najpresnejšie priblížiť toto prevratné obdobie. K dispozícii sú aj pohyblivé obrázky či krátke tematické filmové projekcie.

K jedným z najzaujímavejších exponátov patria po prvýkrát zverejnené fotografické kolekcie Jaromíra Funkeho, ako aj fotografické zbierky Miloša Dohnányho, Karla Plicku, Jána Galandu, Ireny Blühovej a Viliama Malíka. Dopĺňajú ich diela vrcholnej moderny Ludovíta Fullu, Júliusa Jakobyho, Gejzu Schillera, Mikuláša Galandu, Františka Foltýna. Úžitkové umenia a dizajn približujú diela Zdeňka Rossmanna, Júlie Horovej-Kováčikovej, Ludovíta Fullu,

Františka Trostera, Ladislava Sutnara či Ladislava Csádera, ako aj mnohých ďalších. Súčasťou výstavy je aj prvý animovaný film Viktora Kubala *Tajomný dedo*, prezentujúci elektrospotrebiče pre domácnosť.

(Michaela Kováčiková)

Súčasná slovenská dráma cestuje do Slovinska

46. ročník divadelného festivalu Borštnikovo srečanje v Maribore bude venovať osobitnú pozornosť slovenskej dráme a divadlu, ktoré sa na festivale predstavia v samostatnej programovej sekcii Focus Slovensko 17.-19. októbra 2011.

Pri tejto príležitosti vydáva festival Borštnikovo srečanje, Slovinské národné divadlo v Maribore publikáciu *Súčasná slovenská dráma*. Knižná novinka obsahuje slovenské preklady troch súčasných slovenských hier: Viliam Klimáček: *Hypermarket* (preklad Nives Vidrih); Vladislava Fekete: *Krátke spojenia* (preklad Alja Predan); Zuzana Ferenczová a Anton Medowits: *Solitaire.sk* (preklad Spel Sešek Šramel). Všetky tri hry budú prezentované študentmi Divadelnej, rozhlasovej, filmovej a televíznej akadémie v Ľublani na scénickom čítaní. Súčasťou programu je aj prednáška Eleny Knopovej, teatrologičky a autorky predhovoru k publikácii *Súčasná slovenská dráma* na tému *Súčasná slovenská dráma: tradícia, diskontinuita a diverzita*. Vladislava Fekete, kurátorka sekcie Focus Slovensko a riaditeľka Divadelného ústavu v Bratislave, predstaví históriu a činnosť tejto odbornej inštitúcie. V rámci medzinárodnej sekcie Mosty sa predstaví aj inscenácia Divadla P.A.T. a Štúdiá 12 *M.H.L.* v réžii Slávy Daubnerovej. Podujatie Focus je platformou Divadelného ústavu v Bratislave. Spája európske divadlo a vzájomne informuje o divadelných kultúrach, ich smerovaní a vytvára priestor na spoluprácu.

(DÚ Bratislava, 14. 10. 2011)

Ján Cikker – slovenský, svetový

Výstava k stému výročiu narodenia Jána Cikkera (1911-1989) sa po prvom uvedení v Slovenskom inštitúte vo Viedni predstavuje vo svojej rozšírenej verzii po prvýkrát aj slovenskému divákovi.

Vernisáž výstavy sa uskutoční 12. októbra 2011 o 17.30 hod. vo výstavnej sieni Novej budovy Slovenského národného divadla na Pribinovej ulici 17 v Bratislave. Prístupná verejnosti bude až do konca novembra. Takmer vzápätí sa s komornou verziou výstavy budú môcť zoznámiť diváci v Banskej Bystrici. V priestoroch Štátnej opery Banská Bystrica bude inštalovaná od 14. októbra do 6. novembra 2011. Tretie uvedenie výstavy bude 7. novembra v Štátnej filharmónii Košice, kde ju verejnosť môže vidieť do 4. decembra 2011. Kurátorkou je Michaela Mojžišová, autor výtvarného riešenia Ján Triaška, produkcia Viera Burešová.

(DÚ)

Ceny Alfréda Radoka – vyhlásenie súťaže

Nadačný fond Cien Alfréda Radoka vyhlasuje v spolupráci s agentúrou Aura-Point s. r. o. už dvadsiaty ročník anonymnej dramatickej súťaže o Cenu Alfréda Radoka 2011. Súťaže sa môže zúčastniť ktorýkoľvek autor píšuci po čes-

ky alebo po slovensky s pôvodnou divadelnou hrou, ktorá ešte nebola a ani nebude uvedená alebo zverejnená do 31. 3. 2012.

Uzávierka súťaže je 9. 12. 2011. Podmienky súťaže a prihlášku nájdete na www.cenyalfredaradoka.cz.

Coriolanus: najlepšia inscenácia sezóny 2010/11

Najlepšou inscenáciou divadelnej sezóny 2010/2011 je inscenácia Shakespearovej drámy *Coriolanus*, za réžiu ktorej v Činohre SND si najvyššie ocenenie odnáša slovenský režisér Diego de Brea – vyhlásil na odovzdávaní prestížnych ocenení Dosky v Nitre režisér Rastislav Ballek (jeho inscenácia *Hollyroth, alebo Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkosti a pomerkováňa* – bola najúspešnejšou minulé rok). SND získava takto dva roky za sebou najvyššie ocenenie za najlepšiu inscenáciu divadelnej sezóny.

Slovenské národné divadlo úročilo na 16. ročníku udeľovania prestížnych ocenení Dosky tri z deviatich nominácií. K dvom Dorskám za činohru pribudla aj Doska za hudbu. Poprední recenzenti a kritici rozhodli, že Cena za najlepšiu scénickú hudbu patrí Petrovi Grollovi za hudbu k baletu *4MEN* (choreografia Šárka Ondrišová), ktorý tvorí súčasť *Večera súčasnej choreografickej tvorby – Made in Slovakia* v produkcii Baletu SND.

SND bolo nominované prakticky vo všetkých kategóriách (okrem objavu sezóny), v niektorých malo dokonca aj dve z troch možných nominácií. Medzi najlepšími nominantmi za mužský herecký výkon boli Milan Ondřík za postavu Coriolana a Robert Roth za postavu Ivanova v rovnomennej hre A. P. Čechova. Za ženský herecký výkon bola nominovaná Anna Javorková za postavu Volumnie v dráme *Coriolanus*. Medzi najlepšie z troch scén patrili návrhy Diega de Brea (*Coriolanus*) a Toma Cillera (J. W. Goethe: *Faust I, II*). Medzi najlepšie návrhy kostýmov patrili tie, ktoré pripravila Ludmila Városová do opery pre deti B. Brittena *Kominárik*. (snd.sk)

Novelizácia stanov zahraničných Slovákov

15. a 16. 10. 2011 sa v Budapešti uskutočnilo mimoriadne Valné zhromaždenie (VZ) Svetového združenia Slovákov v zahraničí (SZSZ), ktoré združuje slovenské spolky a inštitúcie z 24 krajín. Jeho účastníci prijali najväčšiu novelizáciu svojich stanov v histórii. Nové stanovy združenia spresnili volebné mechanizmy, jasne definovali, kto je Slovákom žijúcim v zahraničí, zvýšili autonómiu jednotlivých orgánov a sprehľadnili štruktúru SZSZ.

(SME)

Trest pre sudcu Mihála: preradenie na súd nižšieho stupňa

Odvolačný disciplinárny súd rozhodol, že sudca NS SR je vinný, že sa jeho prístupom dostal na slobodu Jaroslav P., člen údajnej zločineckej skupiny Róberta Okoličányho.

Sudcu Najvyššieho súdu SR Jána Mihála preradia na súd nižšieho stupňa. Sudca sa dopustil závažného disciplinárneho previnenia tým, že jeho prístupom sa dostal na slobodu Jaroslav P., člen údajnej zločineckej skupiny Róberta Okoličányho. V zákonnej lehote totiž nepadlo roz-

hodnutie o prípadnom predĺžení väzby. Jaroslav P. bol v tom čase neprávoplatne odsúdený na doživotie.

Voči verdiktu disciplinárneho súdu nie je možné odvolanie. Sudca si verdikt nevypočul, pojednávanie bolo v jeho neprítomnosti. Jeho obhajca ho ospravedlnil pre pokračujúcu práceneschopnosť, ktorá trvá od 6. septembra. Sudca si predvolanie na pojednávanie neprevzal.

To, že sudca sa nedostavil, hodnotila predsedníčka senátu ako ďalšiu obštrukciu z jeho strany. Podľa nej bol síce sudca PN, mal však povolené vychádzky na štyri hodiny. Predvolanie si mohol ísť vyzdvihnúť, to, že sa nedostavil, označila za jeho rozhodnutie. Na pojednávanie neprišiel ani obhajca.

Sudcu Mihála potrestal preradením na súd nižšieho súdu prvostupňový disciplinárny súd v apríli tohto roka v troch veciach. Proti rozsudku sa vtedy odvolal. Okrem toho, že sa dopustil závažného disciplinárneho previnenia tým, že jeho prístupom sa dostal na slobodu Jaroslav P., bol potrestaný aj za prietahy v konaní, a to v kauze Miroslava T. V druhom prípade prietahov v konaní týkajúcom sa Ľudovíta B., za ktorý bol pôvodne v apríli odsúdený, odvolací disciplinárny súd odvolaniu vyhovel a sudcu v tejto veci oslobodil.

Predsedníčka senátu na záver zdôraznila, že už prvý prípad, kde sa dostal na slobodu Jaroslav P., je dostatočným dôvodom na uloženie spomínaného trestu.

(SME)

Peticiu za návrat súsošia Márie Terézie podpísalo viac ako 5 000 ľudí

Bratislavský okrášľovací spolok ukončil 8. októbra 2011 petičnú akciu za návrat súsošia Márie Terézie do Bratislavy a s ňou spojenú anketu. Zber podpisov a anketu robil spolok pri vystavenom modeli sochy panovníčky na Vajanského nábřeží. Od 3. septembra 2011, keď sa petičná akcia začala, získal Bratislavský okrášľovací spolok pre tento zámer viac ako 5 000 podpisov prevažne od Bratislavčanov, ale aj ľudí s trvalou adresou mimo mesta. Za návrat súsošia na niekdajšie Korunovačné námestie, dnes Námestie L. Štúra, sa rovnako vyslovila väčšina opýtaných. Anketa, ktorej cieľom bolo zistiť, do akej miery občania projekt podporujú, dopadla nasledovne:

Za osadenie kópie Fadruszovho súsošia Márie Terézie na pôvodné miesto a dôstojné premiestnenie súsošia Štúrovcov na Námestie slobody hlasovalo 3 540 ľudí.

Za osadenie kópie súsošia Márie Terézie na iné miesto, resp. jeho modifikáciu a ponechanie Štúrovcov na svojom mieste, hlasovalo 516 ľudí.

Proti osadeniu súsošia Márie Terézie v Bratislave bolo 189 ľudí.

„Anketa nebola anonymná, akceptovali sme len podpísané anketové lístky. Anketu sme už ukončili, petícia bude pokračovať v elektronickej podobe,“ uviedol výkonný riaditeľ Bratislavského okrášľovacieho spolku Maroš Mačuha.

Spolok zároveň požiadal mestskú časť Bratislava – Staré Mesto o predĺženie možnosti vystaviť tretinový model sochy Márie Terézie na dunajskom nábřeží do konca apríla 2012. „Dovtedy chceme ďalej komunikovať s predstaviteľmi mesta o projekte, ktorý má podľa týchto výsledkov jasnú podporu Bratislavčanov,“ dodal M. Mačuha.

(brn)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	foťbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI

(Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Velkou pardubickou již poosmě ovládl 58letý Váňa

Mnozí říkají, že Velká pardubická je nejtěžším dostihem na kontinentu. I když s tím nemusíme souhlasit, jedná se o jednu ze sportovních událostí s nejdelší tradicí v Čechách. Zakladateli Velké pardubické byli v druhé polovině 19. století rakouští šlechtici Emil Fürstenberg a Maximilian Ugarte. Rozhodli se v lesíku u Pardubic vybudovat dráhu pro dostih, „který jednou provždy smete ze stolu otázku, který kůň a jezdec jsou nejlepší. A mít dostih takové prestiže a jména, že při jeho vyslovení polije studený pot i stoické Brity a arogantní říšské Němce.“ Ugartemu s Fürstenbergem pomáhal při určování podob jednotlivých skoků Oktavián Kinský, který jako jeden z mála příslušníků české šlechty měl zkušenosti z dostihových a hřebních klání. Sami příslušníci modré krve své koně i sedlali a aktivně závodili.

Každý český žokej sní o tom alespoň se postavit na start Velké pardubické. Na start letošního hlavního závodu 121. ročníku věhlasné Velké pardubické se postavil i zatím nejúspěšnější žokej tohoto dostihu Josef Váňa.

„Dráha je nejhorší za posledních dvacet let,“ zlobil se ještě těsně před startem Váňa, žijící legenda českého dostihového sportu. Po napínavém průběhu závodu, během něhož se již osmapadesátiletý žokej objevil dokonce až na poslední příčce, to byl ale znovu on, který po proběhnutí cílové pásky zářil radostí. Váňa obhájil zisk trofeje z minulých sezón a s desetiletým hnědákem Tiumenem si doběhl pro svůj celkový již osmý triumf.

Velkou pardubickou přitom ještě před jejím začátkem provázely četné problémy. Pár dní před startem soutěže poničil dosud neznámý pachatel trávník neznámou látkou, nejspíš herbicidem. „Jde o změnu výrazně barevného pole, které kůň vnímá při překonávání překážky, a mohlo by dojít k jeho zásadnímu vyrušení, tím pádem k ohrožení koně i jezdce,“ vysvětloval novinářům nervózně Petr Buchal, ředitel Dostihového spolku, a zároveň odhadoval škodu zhruba na 100 000 korun. I přes nedostatek času se však podařilo pořadatelům tyto potíže vyřešit: hnědá místa jednoduše přetřeli neškodným zeleným barvivem. Buchal se dále obával, že by mohlo dojít k zastavení přívodu elektřiny i vody, jak „napovídaly některé indicie“. Mělo se prý jednat o způsob, jak vyjádřit nesouhlas s Dostihovým spolkem a jeho novým vedením; k dalším komplikacím již ale nedošlo.

Vedení Dostihového spolku se ale i tak muselo vyrovnávat se slovní kritikou, a to od nikoho méně významného než od legendárního žokeje Josefa Váni. Tomu vadila nízká prémie pro vítěze (4 550 000 korun) i neúčast cizinců v podniku, kterou spolek vysvětloval nízkou kvalitou cizích jezdců. Váňovi se nelíbil ani nízký počet startujících koní: zatímco loni jich na dráhu vyběhlo devatenáct a předloni pětadvacet (při rekordní účasti v roce 1990 bylo koní dokonce devětadvacet), bylo letos na dráze volněji. Koní bylo zaregistrováno pouze patnáct, samotného závodu se pak zúčastnilo ještě o jednoho méně.

Přesto byl zaznamenán větší divácký zájem o letošní Velkou pardubickou. Třetí vítězství desetiletého hnědáka Tiumena v řadě s žokejem Josefem Vánou v sedle sledovalo v ochozech 14 800 diváků, u televizních obrazovek vidělo Váňovo představení 2,5 milionu lidí.

Stupně vítězů: 1. Tiumen (žokej a trenér Josef Váňa st., majitel Ivo Köhler), 2. Sixteen (ž. Bartoš), 3. Valldemoso (ž. Andrés). Do cíle dojelo devět koní. (amk)

Sparta – Slavia: je to ještě fandovství?

Ještě v roce 2004 nařizoval hráčům Sparty Praha jejich tehdejší trenér František Straka, bývalý špičkový spartanský obránce, který svou hvězdnou kariéru završil angažmá v německé bundeslize, pojídat před pražským derby Sparta – Slavia oblíbený tataráček ve tvaru slávistické hvězdy. Nyní je emotivní trenér František Straka na opačné straně barikády – začátkem října byl jmenován hlavním koučem arcirivala Sparty – Slavie Praha. A poštval si tak proti sobě oba tábory fanoušků. Třiapadesátiletý kouč, který ve Spartě začínal jako hráč a působil zde dlouhých devět let, trenérský vedl spartanský celek ve roce 2004 a mezi fanoušky se stal velice populárním. A to i kvůli svým nevybíravým výrookům a výpadům právě proti Slavii. Mimo jiné hrdě vyhlásoval, že by ji nikdy trénovat nemohl.

Nyní je ale vše jinak a legenda Sparty je novým manažerem sešivaných. „Je to profesní záležitost, dostal jsem nabídku, jestli bych nechtěl pomoci,“ říkal po svém jmenování bez emocí Straka. „Je mi jasné, že nějaké reakce ze strany fanoušků budou, ať už pozitivní, nebo negativní. Udělám maximum pro to, abychom Slavii zvedli tam, kam patří,“ dodal kouč, jenž na lavičce vystřídal Michala Petrouše. Ten se přitom o svém odvolání dozvěděl až na tiskové konferenci, na níž ještě klidně hodnotil vítězství svého týmu nad Olomoucí. Poté přišel generální manažer Slavie a jako nového trenéra představil právě Straku.

Ten se nyní musí vyrovnávat s nenávidnými reakcemi jak spartanských, tak i slávistických fanoušků. Ti již připravují protestní akce proti novému kouči. „Podle našeho názoru je angažování Františka Straky jako trenéra A týmu a proces jeho jmenování ze strany vedení Slavie pověstnou třešničkou na dortu amatérismu, neodbornosti a hlouposti,“ přidává se k němu ve svém prohlášení redakce stránek *Slávistické noviny*.

A slávisté již vyslali první drsnou výstrahu. Na tréninkovém hřišti v Edenu vykopali čtyři hroby a na křížích byla napsána jména kouče Straky, majitele Slavie Aleše Řebíčka, bývalého kontroverzního ministra dopravy za ODS ve vládě Mirka Topolánka, jeho bratra Adama, který je v představenstvu, a generálního ředitele Miroslava Platíla. Dlouho na sebe nenechali čekat ani radikálové Sparty. Ti v noci posprejovali Strakův dům v Praze. „Zradils Sparty“, „Některé věci se neodpouštějí“, „Klubismus není džob“ a další i vulgární nápisy se objevily na zdi trenérova domu.

Své poslední angažmá přitom Straka zakončil v slzách. Z Austrálie se vrátil do Evropy, aby se pokusil zachránit klub Arka Gdyně v polské nejvyšší soutěži. Naděje sice žila až do posledního kola, výprask 5 : 0 ve Vratislavi ji však rozmetal. A to bylo na Straku příliš. Vzlykání a nařikání teď ale můžeme slyšet především z obou fanouškovských táborů... (amk)

Český fotbal přece jen do baráže na EURO 2012

Český tým v posledním zápase kvalifikace na EURO 2012, které bude hostit Polsko a Ukrajina, zdolal Litvu vysoko

4 : 1 a toto vítězství, kterému již mnozí ani nevěřili, přineslo nakonec účast v baráži o postup na mistrovství. Los baráže byl podle českých fotbalistů i fanoušků příznivý, soupeřem se stala reprezentace Černé Hory. Slováci takové štěstí jako český tým neměli, po prohře s Ruskem 0 : 1 ztratili definitivně šanci na postup. Jejich trenér Vladimír Weiss opět nezvládl po zápase emoce a neadekvátně a neprofesionálně zareagoval na legitimní otázku sportovního redaktora. Podle prohlášení Slovenského fotbalového svazu „při odchodu z tiskové konference vulgárně urazil uvedeného redaktora, svým chováním dehonestoval reprezentaci, Slovenský fotbalový svaz i samu pozici reprezentačního trenéra“; následně dostal pokutu 10 000 eur. (amk)

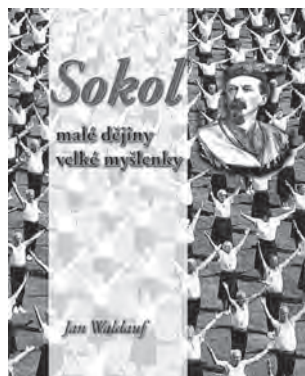
Zemřel Jan Waldauf

Ve čtvrtek 8. září 2011 zemřel v torontské nemocnici ve věku 82 let pozoruhodný sokol a stejně pozoruhodný člověk. Vyhybal se pompě i velkým slovům.

Jan Waldauf se narodil 8. dubna 1929 v Nových Hradech. Od roku 1948 byl v exilu, od roku 1949 v Kanadě. V Československu byl členem Tělocvičné jednoty Sokol České Budějovice II., členem dorostového odboru Sokolské župy Husovy, cvičil na X. všesokolském sletu v roce 1938 a na XI. sletu v roce 1948. V exilu byl vedoucím žactva exilové sokolské jednoty Ludwigsburg-Krabbenloch. V Kanadě byl činovníkem Sokola Toronto, Sokolské župy Kanadské, Ustředí čs. sokolstva v zahraničí, Kanadské tělocvičné federace a Poradního sboru kanadské vlády pro tělovýchovu a sport.

Za zmínku stojí i to, že po léta zastával funkci pokladníka Českého a Slovenského sdružení v Kanadě i Kanadského Fondu pro československé univerzity. Zmiňme se třeba i o tom, že byl hlavním organizátorem skvělých sletů Ustředí čs. sokolstva v zahraničí ve svobodném světě, včetně památných sletů ve Vídni a v Curychu. Ten curyšský v červenci 1976 zvlášť chytne za srdce. Už proto, že byl společným dílem mnoha lidí, ale hlavně Jana Waldaufa a jeho ženy Vlasty, náčelníka a náčelnice Ustředí. *Zpravodaj*, časopis Čechů a Slováků ve Švýcarsku, o tomto sletu napsal, že „se ho zúčastnily jednoty prakticky z celého světa: jednoty sdružené v Americké obci sokolské, australské, brazilské, kanadské; nejvíce však byly zastoupeny jednoty evropské: Basilej, Baden, Curych, Solothurn, Lucern a Winterthur s pobočkami v St. Gallen a v Thurgau. Cvičilo přes 800 sokolů a sokolek (podle Našich hlasů všech cvičících bylo 980 – pozn. autora) a slet shlédlo více než 6 000 diváků. Myslíme si, že žádná jiná exilová organizace, ba snad žádná jiná organizace vůbec by nedokázala ve své režii, za své peníze, podporována pouze nadšením jednotlivců, dokázat podobné.“ Ludvík Rychtera popsal své dojmy v krajanském rozhlasovém vysílání na stanici WXEN v Clevelandu v USA: „Prožíváme ovzduší slavných pražských sletů. Jásot do ochraptění, smích a pláč... v ústech

slano slzami, za něž se nestydím... sokolský slet v nejkrásnějším slova smyslu.“

První díl Waldaufovy knihy *Sokol – malé dějiny velké myšlenky* vyšel v roce 2007 v nakladatelství Atelier IM Luhačovice (kde vyšla celá řada exulantských autorů a také druhý a třetí díl Waldaufových dějin). Zabýval se historií sokolství od jeho založení 16. února 1862 v Pra-

ze až do období československého Sokola v exilu. Druhý a třetí díl (které vyšly jako 24. a 25. svazek *Sokolské knihovny* Ustředí československého sokolstva v zahraničí) zaznamenávají „činnost a život sokolských zahraničních jednot a pokus o obnovu Sokola v Československu a obnovu Československé obce sokolské po listopadu 1989“. Zvlášť působivý (jak ukazuje výše uvedený citát úryvků ze záznamu o curyšském sletu v roce 1976) je popis sletů Ustředí Sokola v zahraničí. Bylo jich sedm. V druhém dílu najdeme reportáž o prvním sletu ve Vídni v roce 1962, druhém sletu v Montrealu v roce 1967 a o třetím sletu (opět ve Vídni) v roce 1972.

Třetí díl zachycuje atmosféru čtvrtého sletu v Curychu 1976, pátého sletu ve Vídni (v pořadí třetího) v roce 1982, šestého sletu v Curychu (v pořadí druhého) a posledního, sedmého sletu Ustředí v roce 1990 v Paříži. Kdyby Jan Waldauf neudělal nic jiného, než že sepsal tyto dějiny (celkem 1 822 stran!), zasloužil by si zlatou medaili ČOS.

Jan Waldauf byl současně jednoduchý i složitý člověk. Zahledný do svého úkolu, i když laskavý a skoro hravý, dovedl vládnout pevnou rukou a tvrdě zasáhnout, když se mu zdálo, že se děje něco nepatřičného (Jedna z torontských sester se mi svěřila, že se ho v mladším věku bála.).

Poněvadž sám byl v každém směru ukázněný (nekouřil, nepil, cvičil, pochodoval, lyžoval a dřel – v zaměstnání a ještě víc v Sokole), instinktivně očekával – alespoň v mladších letech – totéž od druhých. Měl dvě velké lásky: rodinu a Sokol. Většinou se skvěle snášely, už proto, že Vlasta byla rovněž od mládí sokolkou a spolu slavili triumfy na sletech v celé řadě zemí. Ale pochopitelně občas – v pozdějších letech – Janovo vášnivé soustředění na sokolstvo, jemuž obětoval nejen skoro všechn svůj čas, ale i peníze, vyvolal mezi oběma láskami určité napětí. Vztah zdaleka ne tak dramatický, jak ho ve svém slavném dvojverší popsal Jiří Wolker: „Proč muž tu na světě vždycy dvě lásky má / proč jednu zabijí a na druhou umírá?“ Ale pro Jana i Vlastu to byla zkouška, kterou museli projít. A obstáli. Jan byl mírný, pokojný člověk, který se vyhybal sporům. Měl k nim přímo fyzický odpor.

Nejtvrdší boj svedl o svůj život. Ten boj mu byl vyhlášen nečekaně: před méně než dvěma roky na šibřinkách v Torontě, kde čiperně roztáčel Barbaru Sherriffovou. Najednou jako by ztratil schopnost mluvit. V nemocnici zjistili, že měl slabou mozkovou mrtvici. A rakovinu na třech místech: na mozku, na plicích a v břiše. Diagnóza nebyla dobrá. O pár dní později mi řekl, že je vyrovnán s tím, že tuhle bitvu nemůže vyhrát. A říkal to tak klidně,

jako by mluvil o počasí. Jen jeho oči ztratily lesk. Při poslední procházce v High Parku jsme šli kolem květinového záhonu, ozářeného odpoledním sluncem. Jan se zastavil a řekl, tak nějak teskně, jako by se loučil: „To je krása!“

Jan dal velkou část svého života Sokolu. Ale zbyla mu energie i na činnost méně viditelnou, méně historickou. Myslím, že mi v paměti nejdéle zůstane Jan dirigující před

mší dopravu u kostela sv. Václava v Torontu, Jan organizující programy pro schůzky torontského klubu seniorů, Jan vedoucí kolem dušiček skupinku Sokolů po torontských hřbitovech – každý rok jsme navštívili hroby několika Sokolů, kteří nás o pár kosmických vteřin předešli na druhý břeh. Nyní se k nim připojil další, snad největší Sokol své generace.

Josef Čermák

ZAJÍMAVOSTI

Z historie Sokola – TJ Sokol Košíře

V letošním roce uplynulo rovných 125 let od založení TJ Sokol Košíře. Košíře byly koncem 19. století samostatnou obcí – městem v Prahy, kde nebydleli zámožní lidé, ale obyčejní dělníci, řemeslníci a živnostníci. Impulsem pro založení Sokola byl mohutný dojem z pohřbu zakladatele Sokola Miroslava Tyrše na podzim roku 1884. U zrodu Sokola tak stáli obyčejní nemajetní mladíci, kteří byli sdružení ve čtenářském spolku Omladina. K nim se pak připojili členové spolku vzájemně se podporujících dělníků košířských a okolních se svým tehdejší předsedou Josefem Horou – ten byl poté po řadu let starostou košířské sokolské jednoty.

Začátky košířského Sokola byly těžké, k dispozici nebyla ani tělocvična ani náradí. Cvičilo se tedy na nejrůznějších místech, například v pronajatých hostincích nebo školních tělocvičnách a náradí se pořizovalo jak svépomocí, tak třeba z výtěžků sokolských zábav. Trvalo celých dlouhých šestačtyřicet let, než jednota získala vlastní objekt na Klamovce.

V roce 1895 měl Sokol Košíře 136 členů a o rok později byl ustanoven i „dámský odbor“ o třiceti členkách. Ty měly na starosti všechny kulturní a společenské akce tehdejšího družstva. Byl například zorganizován osvětlený průvod, který prošel Košířemi a položil základní kámen k Husovu pomníku na Staroměstském náměstí – stalo se tak při příležitosti výročí oslavy Mistra Jana Husa.

Košířští sokolové v roce 1911

Nejdůležitějším mezníkem v historii Sokola Košíře byl rok 1931, kdy bylo rozhodnuto o prodeji restaurační budovy na Klamovce a přilehlé parcely. V rámci přestavby objektu na sokolovnu byly v přízemí vybudovány restaurace a kuželník. Jedním z nájemců byl také hostinský br. Schmitzer, otec slavného herce Jiřího Sováka. Rekonstrukce budovy trvala zhruba půl roku a košířská sokolovna byla slavnostně otevřena 25. září 1932.

Veškeré sportovní a kulturní aktivity ukončila německá okupace. 12. dubna 1941 byla zastavena veškerá činnost Sokola a jmění jednoty bylo zajištěno. Zastavení činnosti se nevztahovalo pouze na živnostenské podniky spolku – kuželník a hostinec. Po ukončení druhé světové války ožil Sokol Košíře již 5. května 1945, ale únor 1948 a následný nástup komunistů k moci mu zasadil další těžkou ránu. V roce 1950 byl Sokol „znormalizován“ a jednota přešla pod patronaci podniku Meopta Košíře.

V sezóně 1948/49 se volejbalistky probjovaly do I. ligy

Teprve 22. května 1990 TJ Sokol Košíře opět vstal z mrtvých a byla obnovena jeho činnost. Sokolský majetek byl však již buď nenávratně ztracen, a to včetně velmi cenných artefaktů (například archiv a technicky dokonale zařízené loutkové divadlo), nebo poničen. Avšak díky usilovné snaze a pílí členů a nemalými investicemi bylo dosaženo toho, že areál Klamovka je opět plnohodnotně zprovozněn a opět se stal místem sportovních a kulturních setkání.

(mk)

Foto: archiv Sokol Košíře

Křesťanské řešení problému

Barbara Coudenhove-Kalergi: deník *Standard*, 1. 9. 2011, překlad: Peter Žaloudek

Kardinál nemůže obít církevní právo. Mal by však vedět, že je možné žít křesťansky i bez církevního práva. Či existuje východisko z konfliktu mezi církevním vedením a PI (Iniciativou farářů) tak, aby nedošlo na jedné straně ku rozkolu církvi a na druhé k tomu, čomu hovorí Paul Zulehner pastorační krach? Myslím, že aspoň náznak řešení je možné hledat v Biblii. Povedané zjednodušeně: Platné normy netreba rušit, nech existují nadále tak jako doteraz. Napriek tomu je však možné konať i podľa iných noriem, pokiaľ sa dajú odôvodniť.

V Matúšovom Evanjelii čítame, že sa „skôr pomíne nebo i zem, ako by sa malo pomínúť zo zákona malé jota či háčik“ (Mt 5,18). A nie ďaleko od tohoto miesta je zachytená epizóda o tom, ako Ježiš dovolí, aby jeho hladujúci učeníci mohli trhať v sobotu klasy a jesť obilie (Mt 12,1) a na inom mieste, ako on sám v sobotu lieči človeka s vyschnutou rukou (Mt 12,10). Farizeji si ho kvôli tomu predvolajú a vyšetrojú, no vzápätí si musia z jeho úst vypočuť nielen to, že v sobotu je možné naozaj konať dobré skutky, ale i starozákonný citát: „Milosrdenstvo chcem, a nie obeť.“ (Pozri Mt 12,6 a Ozeáš 6,6.) Marek dokončuje túto udalosť ešte výstižnejšie: „Sobota bola ustanovená pre človeka a nie človek pre sobotu“ (Mk 2,27).

Ak prenesieme tieto Ježišove myšlienky na aktuálnu situáciu, mohlo by riešenie vypadáť takto: Manželstvo medzi mužom a ženou, ktoré vytrvá až do smrti jedného z partnerov, je dobrá vec. Ako takto chápaná norma by malo platiť i naďalej. Existujú však situácie, v ktorých je dobré manželstvo ukončiť, alebo zvoliť si úplne inú životnú formu. V takýchto prípadoch by malo byť naďalej dovolené prijímať sviatosť cirkvi.

Ďalšou normou, ktorú nie je potrebné meniť, je zabehnutá norma, že v kostole káže kňaz. Je to koniec-koncov jeho povolanie, tak nech káže. Len aby tých kňazov bolo naozaj dosť. Nie každý muž či každá žena by mala automaticky v nedelu kázať. Ak by mal však nejaký laik či laička čo povedať, tak by mu to malo byť automaticky umožnené.

U celibátu je to trochu komplikovanejšie. Ale i tu by sa dalo povedať: celibátny kňaz je norma, ženatý, či taký, ktorý žije vo vzťahu s iným človekom, by mal mať právo tejto voľby, i keď je už kňazom.

A k otázke žien? Svätiteľ ženy bez biskupa nie je možné. Malo by byť však možné poveriť ich inými cirkevnými úlohami, tak ako sa to už vlastne i na mnohých miestach deje. Mali by mať možnosť pôsobiť v pastoračii a tiež vo vedení cirkevných spoločenstiev.

PI hovorí: Chceme mať schválené to, čo sa už tak či tak oficiálne v cirkvi deje. Už sa nechceme viacej zmierovať s tým, že medzi realitou a včerajším, spiatočnickým obrazom cirkvi existuje neprekonateľná priepasť. Priepasť, ktorú však nie je dovolené na jednej strane oficiálne pomenovať a za ktorou sa, na strane druhej, skrýva otázna a trápna dvojzmyselná cirkevná politika. Používajúc pichľavý výraz „neposlušnosť“ tak konečne prinútili cirkevnú vrchnosť k tomu, aby začala reagovať.

Ježišov príklad by mohol byť v tejto napätej situácii určitým záchytným bodom. Viedenský arcibiskup nemô-

že obít cirkevné právo. Mohol by však priznať, že existujú možnosti křesťanského života i mimo cirkevného práva. Nebolo by to žiadne šlendriánske „rakúske riešenie“ a žiadna luhárska dvojité morálka. Bolo by to ľudské a křesťanské riešenie. A to i v takom prípade, ak by pre niektorých členov PI bolo toto riešenie príliš slabou náplastou na ich požiadavky a pre niektorých iných zadubených vatikánskych jazdcov by bolo zase až príliš veľkým krokom vpred.

P. S.: Barbara Coudenhove-Kalergi je Grande dame rakúskej mediálnej scény. Do svojho odchodu do dôchodku pracovala ako redaktorka v ORF a redaktorka mnohých rakúskych novín. Je praktikujúca katolíčka, sám ju často stretávam v dominikánskom kostole, blízko ktorého býva. Má české korene, hovorí plynule česky a po páde komunizmu v roku 1989 to bola práve ona, kto najčastejšie vystupoval v rakúskej televízii, viedla debaty, písala články a vôbec informovala rakúsku verejnosť o novej politickej situácii. Pre jej objektivnosť, serióznosť a kompetenciu si ju dodnes vážia všetky politické strany, ako i rakúske obyvateľstvo. Je šľachtického pôvodu, s kardinálom Schönbornom sa pozná osobne. O to viacej ma potešil tento jej článok. Som rád, že k otázke nielen tohoto konfliktu, ale i iných cirkevných sporov sa čoraz viacej vyjadrujú verejne práve laici.

Peter Žaloudek, Viedeň, 4. september 2011

Nevšední protest v dnešním divném světě

Opera G. Verdiho *Nabucco* se hrála v Římě letos při příležitosti 150. výročí moderní Itálie za přítomnosti neoblíbeného Berlusconiho a starosty Říma, který v rámci projevu před zahájením opery kritizoval škrty rozpočtu na kulturu. Už před začátkem opery byl dlouhý potlesk. Italové, jak víte, milují Verdiho a jeho opery a většinou znají nejen melodii, ale i text nazpaměť. Opera proběhla normálně až ke sboru zotročených Židů odvláčených po prohrané válce do Babylonu, jehož první slova v překladu jsou: „Ó má země, tak krásná a ztracená...“ V hledišti bylo zvláštní napětí, které cítil dirigent i účinkující. Když skončil sbor otroků, byl obrovský aplaus. Dirigent Muti slyšel výkřiky: „Opakovat!“ A rozruch neustával. Není zvykem opakovat hrané v průběhu opery, ale nakonec, když se rozruch utišil, obrátil se dirigent na Berlusconiho a řekl: „Jsem Ital. Cestuji po celém světě a teď se stydím za to, co se děje v mé zemi a proto (k obecnstvu) přijímám Vaši prosbu o opakování! – Nejen pro vlastenecký obsah, ale při dirigování slov »Ó má krásná ztracená země« myslím na to, že když budeme takto pokračovat, zničíme kulturu, která tvoří historický základ Itálie. V tom případě bude naše země opravdu ztracena. Mlčel jsem po léta. Nyní bych chtěl dát této písni skutečný význam. Jsme doma v Římě, v divadle se skvělým sborem a nádherným doprovodným orchestrem. Navrhuji Vám, abyste se připojili a budeme zpívat všichni spolu.“ Potom zahájil opakování písně sboru, obrátil se k publiku a dirigoval jejich zpěv. Lidi byli vidět jen tmavě, protože osvětlené bylo jen jeviště, ale jak publikum, tak všichni na jevišti zpívali vestoje. Když sbor skončil, bylo vidět, jak si ženy zpívající ve sboru utíraly slzy.

Video: http://www.youtube.com/embed/G_gmtO6JnRs
Zaslal: Rudla

Vrbice

aneb Cestovní ruch z jiného úhlu pohledu

Moderní doba s sebou přinesla kromě technicko-civilizačního pokroku také nový úhel pohledu na život a nové, dříve neznámé důvody pro cestování. V zemích s rozvinutou demokracií a jakýms takýms materiálním blahobytem se již stalo běžným zvykem trávit volný čas v cizím, exotickém a kompletně jiném prostředí, než je to, kde se člověk narodil, kde bydlí, jí, obléká se, praktikuje své náboženství atd. Za několik hodin nás letadlo dopraví tam, kam naši předkové neměli nikdy šanci se dostat. Během krátké doby se najednou ocitneme v prostředí, které na nás díky politickému režimu či výhodnému směnnému kurzu vůbec nepůsobí cize, přestože tam lidé mluví úplně jiným jazykem, jinak žijí a jedí, jinak se oblékají, vyznávají jiného boha, mají jinou kulturu i tradice. Naši předkové by z toho „byli na větvi“ a zřejmě – kdyby něco takového zažili – by zbytek života měli co dělat, aby strávili ten kulturní šok. Nám to však již vůbec nevádí a čím exotičtější krajina, čím exotičtější zvyky a způsob života, tím více nás to láká.

Avšak změnilo se i chování obyvatel oněch zemí, které jako zámožnější turisté navštěvujeme. To úmyslně zdůrazňuji, protože, jak známo, na zeměkouli jsou celé kontinenty, kde žijí miliony či dokonce miliardy lidí, kteří se kvůli bídě a skromnému způsobu života do Rakouska či jiné země tzv. západní civilizace nikdy nepodívají. Ano, opačně to nefunguje. Je to jen jednosměrná turistika – cesta k primitivněji žijícím lidem nás prostě láká, díváme se na ně jako na exoty či na opice v ZOO, obdivujeme, jak prostě žijí, jak krásná je příroda a moře, které jejich zemi omývá. I oni však již pochopili, že cestovní ruch je stejným zdrojem obživy jako průmysl nebo zemědělství. Nejen chlebem je člověk živ...

A tak vymýšlejí všechno možné, aby tu jejich zemi, ten jejich region navštěvovalo stále více turistů. Rekonstruuji historické budovy, protože vědí, že tyto turistické atrakce budou zdrojem příjmů pro mnohé. Nabízejí různé kulinářské pochoutky typické pro ten či onen kraj a zemi a spoustu všelijakých turistických vymožeností – cyklostezky, koupaliště, sauny, kina, obchodní centra.

Chtěl bych teď poukázat na jednu turistickou atrakci nedaleko Vídně, Brna i Bratislavy. Svůj úkol plní dokonale – vracím se na toto místo opakovaně a rád.

Vrbice. Malá moravská vesnička nedaleko Velkých Pavlovic na trase mezi Břeclaví a Brnem. Jsou to již léta letoucí, ještě kdysi za komunismu, kdy jsem kolem této vesničky jezdil a viděl ji z auta na dálnici nebo z okna vlaku. To jsem ještě neznal Itálii ani mnoho dalších krásných míst na světě. Tenkrát mne Vrbice jaksí nelákala. A proč taky? Zdálo se mi, že vypadala jako všechny ostatní vesnice. Teprve po změně režimu, už po mých četných cestách a pobytech v cizině, mě napadlo: tu vesničku na vrcholku kopce jako někde v Itálii bych rád viděl zblízka. Konečně nastal ten správný čas a já jsem řekl své ženě: teď, anebo nikdy. A tak jsme si tam naplánovali cestu.

Jeli jsme pomalu autem až na samý kopec, kde stojí kostel, hřbitov, pomník padlým vojákům z první a druhé světové války. Objevili jsme tam něco, co nás fascinovalo: překrásný pohled dolů do kraje na všechny světové strany – všude dokola vinohrady, sklípky a, div se světe, olivovníky a mandlovníky. Věděl jsem, že tuto oblast od Pavlovic

směrem k Pálavě a Mikulovu tvoří geograficky jakési pásmo nížiny, která umožňuje vát bez zábran teplému jižnímu větru, a že to je důvod, proč se zde tak daří vinné révě. Ale že někde na pomezí Moravy a Slovenska rostou olivovníky a mandlovníky, to by mě ani ve snu nenapadlo. I můj otec, který se našeho výletu do Vrbice rovněž zúčastnil, byl udiven tím, jak výjimečný je tento kraj. Všichni tři jsme unešeně chodili mezi olivovými stromy po vrcholku kopce kolem dokola a vůbec se nám nechtělo odejít.

Když jsme pak přesně jako v Itálii sjeli úzkými uličkami trochu níže do centra vesnice, začali jsme hledat nějakou hospodu či restauraci, abychom si pobyt v tomto romantickém kraji prodloužili. Jenže hospoda ani restaurace nikde, a protože byl pracovní den, nebylo vidět člověka. Nezbyvalo než vystoupit z auta a zazvonit u prvního domu, abych se zeptal na hospodu. Vyšla paní, pozdravil jsem a vysvětlil jí, že bychom rádi zašli do nějaké hospody, jestli nám může poradit. Paní se na mne podívala a že prý žádná hospoda „na Verbici“ není, jen obchod, že se snad někde něco staví, ale že to bohužel ještě potrvá. A pak dodala: „My sice nic moc doma nemáme, ale něco se určitě najde, pojdte prosím k nám.“ Byl jsem ohromen. Paní však již šla k autu a zvala mou ženu i otce, aby vystoupili. „Přece nebudeme obtěžovat cizí lidi,“ zdráhali se. „Jaképak cizí lidi. Jste našimi hosty, jen pojdte dál,“ řekla rázně. Nikomu z nás se popravdě nechtělo, přece jen jsme nebyli naladěni na takové improvizované posezení u kávy, ale nakonec jsme šli.

Dnes je to již dvanáct let a my pravidelně tuto rodinu navštěvujeme; když se tam někdy delší dobu neukážeme, volají nám nebo píšou, co se děje, proč jsme se tak dlouho nezastavili. Víím, že to není žádná samozřejmost, navštěvovat cizí lidi, a běžně to nedělám, i když díky zaměstnání mi komunikace s nimi nedělá problémy. Ale při setkání s těmito manželi na Vrbici vždycky žasnu nad tím, jak dobří lidé to jsou. Celý život těžce pracovali a ani po odchodu do penze nezahálejí, podílejí se i na různých veřejně prospěšných činnostech pro dobro vesnice. Jsou křesťané a drží se staré tradice, kterou je i dnes možné v této končině vidět vyobrazenou na různých obrázcích, výšivkách a na zdech vesnických domů: Host do domu – Bůh do domu. Přestože o tom nikdy nemluví, je to pro ně samozřejmost. U nich pokaždé prožívám spontánní radost z toho, že jsme se opět setkali. Nic světoborného či velkolepého si nevykládáme, jen mluvíme o životě – a já mívám nesmírně dobrý pocit na duši. Za vším, co tito naši přátelé říkají a jak žijí, se skrývá to, čemu se říká zdravý selský rozum. Z jeho bohatství a plnosti mluví plnost jejich srdce, a je to pro nás veliké potěšení moci být u toho.

Na cestování mě vždycky bavilo ne to cestování samo o sobě nebo nejrůznější atrakce cizí země, třebaže jsem si je rád prohlédl, ale hlavně lidi, kteří v těch místech žijí. Většinu svých cest jsem absolvoval kvůli lidem – konkrétním osobám, které jsem chtěl navštívit, nebo osobnostem, které jsem toužil poznat. Tak pěstujeme i toto dvanáct let staré přátelství. Má již hodně pevné základy.

Zatím naposledy jsme byli na Vrbici poslední srpovou neděli, kdy tam jsou hody. Na Vrbici se slaví tři dny, ale my jsme na to měli jen to nedělní odpoledne. Najedli jsme se k prasknutí, obdivovali nádherný krojovaný průvod mladých lidí přes celou vesnici a poslouchali krásnou dechovku. To zde uvádím jako stručný tip pro ty, kteří by

chtěli něco takového zažít – doporučuji hody příští rok na Vrbici.

Pan Jan, náš hostitel, je obdivuhodně čilý člověk, který navzdory důchodovému věku pracuje snad šestnáct hodin denně. Pěstuje zeleninu, praží mandle z vlastních mandlovníků, chová všemožná domácí zvířata, pořádá zabíjačky, vyrábí víno ze svého vinohradu a pálenku snad ze všech druhů ovoce, které ovšem také suší. Se svou paní, která je mu při všech těchto aktivitách skvělou pomocnicí, se navzájem perfektně doplňují. Dnes se všichni smějeme, jak nás před léty dala dohromady náhodná návštěva. Myslím, že mluvím za všechny, když přiznám, že jsme upřímně vděční za to, že jsme se poznali a že každé naše setkání bereme jako vzájemné obohacování.

Svým vyprávěním jsem naznačil tak trochu jiný důvod pro rozvoj cestovního ruchu. Je to něco, co mě láká, ale i obohacuje a posouvá v mém životě dál, kupředu.

Pan Jan mluví typickým vrbickým nářečím, je to skvělý vypravěč a mně často nezbyvá, než se v jednom kuse smát tomu, co říká. Snad i vás pobaví jeho vtipy:

U nás na Vrbici se říká, že existují jen tři druhy vína:

- 1) Dá se.
- 2) Dá se svařit.
- 3) Dá se Pražákům.

U nás na Vrbici se důchodci zdraví: „Nemám čas.“ A mladým lidem vzkazují: „Čím budete starší, tím víc vás budou bolet nohy, protože budete muset všude chodit a ptát se: Proč jsem sem šel? Co jsem to zapomněl? Kam jsem to položil?“

Vrbíčák říká Pražákovi: „Já jsem tak nemocný, že už mi nechutná ani to, co mi doktor zakázal.“

Na Vrbici přijde mladý kaplan. Starý farář ho zasvěcuje do každodenních činností, kaplan se rychle učí, jen to kázání mu jaksi nejde, a tak prosí faráře, aby mu poradil, co má dělat, aby lépe mluvil. Farař mu říká: „Dám ti dobrou radu.

Než začneš sloužit mši, dej si dvě deci vrbického vína. Trochu se ti rozváže jazyk a nebudeš tak napjatý.“ Kaplan v neděli káže a pak po mši, celý zvědavý, se ptá faráře: „Tak jaké to bylo, pane faráři?“ Farař se na něho zamračeně podívá a říká: „Já jsem ti říkal, že si máš dát před mší dvě deci, a ne dva litry. Když jdeš na kazatelnu, tak tam vystoupíš jako člověk, a neležeš po čtyřech, jak's to udělal ty. Když kázání končí, řekneš Amen, a ne Šmitec. Když skončí mše a loučíš se s lidmi, máš jim říct: Jděte v pokoji, a ne: Běžte do prdele...“

Mladý Vrbíčák se nachází v protialkoholní léčebně. Na prvním společném sezení mluví k alkoholikům psycholog. Ve snaze zastrašit je a ukázat jim, jaké hrozné následky může alkoholismus mít, říká: „Když budete hodně pít, opustí vás manželka.“ Vrbíčák zvedne ruku a ptá se: „Prosím vás, a kolik bych toho měl vypít?“

Průvodce po Vrbici doprovází lidi po starých uličkách a kolem sklípků, pak se zastaví na malém náměstíčku a říká: Zde byla v roce 1611 upálena poslední bosorka. Jeden pán se podívá mrzutě na svou ženu a podotkne: „Kecá!“

*Peter Žaloudek,
Videň, 28. 8. 2011*

ÚVAHA

České školství v krizi?

Stejně jako v Rakousku, i v České republice vyvolaly velké rozladění výsledky posledního mezinárodního hodnocení znalostí žáků základních škol PISA. Ukázalo se totiž, že patnáctiletí čeští školáci se výrazně zhoršili zejména ve čtení, kde skončili až na devatenácté příčce z pětadvaceti. A v matematice a v přírodních vědách, kde dříve okupovali nejvyšší příčky, se české školní děti umístily v šedivém průměru na dvanáctém či třináctém místě. Odborníci se nyní snaží analyzovat příčiny tohoto propadu. V Rakousku se hodně zvažuje dopad přistěhovalců, které vede k zavalení rakouských základních škol žáky nevládnými základy vyučovacího jazyka, v České republice k podobnému posunu ve složení žactva nedošlo. Někteří komentátoři špatné výsledky přičítají zastaralým vyučovacím metodám, to se však nejeví příliš věrohodné, protože právě tyto metody v ještě nedávné minulosti vedly k podstatně vyššímu

hodnocení. Jiní naopak kritizují současný úpadek disciplíny na českých základních školách a velké snižování nároků na znalosti žáků. Připomínají, že se rodiče ve velké většině v případě jakýchkoliv konfliktů ve škole staví na stranu svých potomků, aniž by se namáhali zjišťovat skutečné souvislosti konfliktu. Tyto problémy se však objevují v mnoha dalších zemích, kde přitom k takovému úpadku školních výsledků nedošlo, takže i toto vysvětlení může být pravdivé pouze zčásti. Studie poradenské firmy McKinsey & Company upozorňuje, že mezi sedmi zeměmi, jejichž žáci vykazovali nejhorší čtenářské schopnosti, patří všech pět států, které mají nejnížší státní příspěvek na jednoho žáka a učitelé zde musí počítat s výrazně nižšími platy než lidé jiných profesí. To samozřejmě odrazuje nejschopnější studenty od pedagogické kariéry. Přitom kvalitní učitelé představují naprostý základ pro dobrou výuku. Česká republika dnes vydává na provoz základních škol pouze necelých šest promile svého hrubého domácího produktu, což bylo

nejméně v celé Evropské unii. V roce 2009 sice došlo k jistému vzestupu, ale letos se opět na provozu základních škol šetří ve všech směrech. Ministr školství Josef Dobeš sice zvýšil platy učitelům na základních školách, zejména těm začínajícím, ale dělo se tak často na úkor škrtů v jiných výdajích na školy. I v následujícím roce sice má dojít k zvýšení platů učitelů (tentokrát především těch zkušenějších), ale resort bude muset vyjít se zhruba stejným objemem prostředků jako v letošním roce, což bude znamenat nepochybně velké problémy. Dokonce se hovořilo i o možnosti, že mohou dále klesnout mzdy nepedagogických pracovníků ve školství (například školníků, kuchařek ve školních jídelnách, hospodářek apod.), které již dnes jsou doslova na zoufalé úrovni. K tomu snad sice nakonec nedojde, ale i tak se budou úspory hledat, kde se dá. Na školy a jejich vybavení také nepochybně dopadnou nutné škrtky v rozpočtech jednotlivých měst a obcí, stejně jako v rozpoč-

tech krajů. Ministerstvo školství se problémy snaží řešit především přerozdělováním prostředků v neprospěch škol středních a vysokých, to však bezpochyby není dlouhodobě únosná cesta. Jenže vládě rozpočtové odpovědnosti, jak sám sebe označuje kabinet vedený Petrem Nečasem, postrádá jakoukoliv hospodářskou vizi a škrtky a úspory provádí do značné míry mechanicky. Vzdělání navíc chápe téměř výhradně utilitaristicky jako přípravu pro zaměstnání, což se zejména v dlouhodobém horizontu může České republice vymstít. I to však je problém, s nímž zápasí školy prakticky po celé Evropě. Pokud však nedojde v brzké době k výraznému zvýšení objemu finančních prostředků na školství, je asi naděje na jakýkoliv posun českých školáků v hodnocení PISA směrem vzhůru velmi malá. Protože i ve školství zkrátka platí, že za málo peněz, málo muziky.

(MaFr)

Jan & Tamara Brabenec freuen sich
Sie und Ihre Freunde zu der Ausstellung

MENSCHEN UND LEUTCHEN
von Olga Vohnoutová
einzuladen.

Vernissage:
Mittwoch, den 5. Oktober 2011 um 18.00 Uhr

Ausstellungsdauer:
5. 10. – 5. 11. 2011
Mo - Fr: 13 – 18 Uhr, Sa: 10 – 14 Uhr

Galerie-Atelier JAN
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
Tel. 52 65 422, mail: atelierjan@chello.at
www.atelierjan.at

...In mir aber war gespeichert, dass ich mich lustig machen will, vor allem über ältere Herren, die nach jungen Mädchen Ausschau halten. So ist z. B. die Plastik 'Auf der Gemäldeausstellung' entstanden. Er, der 'Experte', beobachtet mit 'professionellem' Blick die ausgestellten Akte. Seine 'Alte' wird diese Vorliebe schwer einzuschätzen wissen...

MUSIKALISCHE UNTERMALUNG: Anna Kellner - Gesang, Ivo Huněk - Akustische Gitarre, Major - Didgeridoo

15. 10. 19:30
EXKLUSIV-BENEFIZKONZERT
MUSICA SLOVACA
Schubert Saal, Konzerthaus, Lothringerstrasse 20, 1030 Wien

Slowakisches Kammerorchester Bohdan Warchal
Slowakisches Philharmonisches Chor
Dirigent: Ewald Danel
Chorleiterin: Blanka Juhaňáková
Adriana Kohútková (Sopran)
Terézia Kružliaková (Mezzosopran)
Pavol Breslik (Tenor)
Peter Mikulas (Bass)

Programm:

Jan Cikker: *Erinnerungen, Op. 25*
Lubica Čekovská: *Theatre Music*, Uraufführung
Franz Liszt: *Via crucis für Soli, Chor und Klavier*
Wolfgang Amadeus Mozart: *Krönungsmesse in C-Dur*, KV 317

Das Benefizkonzert Musica slovaca verspricht zu einer anregenden Hörpromenade von der reichhaltigen Musiklandschaft der Slowakei, von der Uraufführung der jungen Komponistin Lubica Čekovská, durch den 100. Geburtstag von UNESCO-Preisträger Jan Cikker bis Franz Liszt und Wolfgang Amadeus Mozart, die nach ihren zahlreichen Aufenthalte in Pressburg die Slowakei mit Wien für immer verbunden haben. Ihre geistlichen Werke *Via crucis* und *Krönungsmesse* gehören zu einem wahren musikalischen Hochgenuss.

Über das Konzert haben die Schirmherrschaft der Vizekanzler und Außenminister von Österreich Michael Spindelegger und der Außenminister der Slowakischen Republik Mikuláš Dzurinda, sowie auch die Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur Claudia Schmied und der Kulturminister der Slowakischen Republik Daniel Krajcer übernommen.

Der Erlös des Konzerts kommt in vollem Umfang den Opfern in Japan.

Die Karten für 35 EUR und 50 EUR sind an der Kasse des Konzerthauses zu kaufen.

Simon Wiesenthal Conference „Partituren der Erinnerung. Der Holocaust in der Musik“ vom 4. bis 6. Oktober 2011

Utl.: Die internationale Tagung wird mit 28 Vorträgen zeitgenössische Werke als Teil der kulturwissenschaftlichen Gedächtnisforschung thematisieren.

Wien (OTS): Auf Initiative des Wiener Wiesenthal Instituts für Holocaust-Studien (VWI) findet vom 4. bis 6. Oktober 2011 die internationale Konferenz „Partituren der Erinnerung. Der Holocaust in der Musik“ statt. Veranstaltet wird die Tagung gemeinsam mit der Universität für Musik und darstellende Kunst Wien.

Wie auch in anderen Kunstgattungen, setzte schon während des Holocaust selbst, vor allem aber in den 1950er- und 1960er-Jahren und später nach 1990 auch im musikalisch-kompositorischen Bereich die Thematisierung des nationalsozialistischen Massenmords ein: Dabei wurden einzelne Orte wie Konzentrations- und Vernichtungslager, Ghettos, Tatorte oder Personen, Ereignisse oder konkrete Aspekte sowie allgemeinere Themen wie Erinnerung, Trauer und Leid in zahlreichen Genres in durchaus unterschiedlicher Manier angesprochen.

Die Simon Wiesenthal Conference „Partituren der Erinnerung. Der Holocaust in der Musik“ widmet sich diesen Kompositionen, ihren Interpretationen, ihren kulturellen und politischen Kontexten, ihrer Geschichte und zum Teil auch ihrer Rezeption: In 28 englisch- und deutschsprachigen Referaten von Vortragenden aus Belarus, Deutschland, Israel, den Niederlanden, Österreich, Polen, der Tschechischen Republik, den USA und dem Vereinigten Königreich werden diese zeitgenössischen Werke als ein Medium der Erinnerung, Auseinandersetzung und Aufarbeitung herausgestellt und als Teil der kulturwissenschaftlichen Gedächtnisforschung analysiert. Im Zentrum wird die Frage stehen, in welchen Formen der Holocaust selbst, die Aufarbeitung, der Umgang und die Erinnerung daran in Kompositionen zeitgenössischer Musik Eingang gefunden haben bzw. wie der Holocaust die musikästhetische Diskussion beeinflusst hat.

Im Rahmen der Eröffnung am 4. Oktober um 9.30 Uhr wird Ferenc Snétberger im Fanny Hensel-Mendelssohn-Saal der Musikuniversität ein Gitarrensolo aus seinem Werk *For my people* vortragen. Am Abend des 4. Oktober ab 19.30 Uhr spielen Snétberger und das „Ensemble Kreativ“ im Arnold Schönberg Center Werke mit Bezug zum Holocaust bzw. Porrajmos, dem NS-Massenmord an Sinti und Roma.

Das Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien (VWI) widmet sich der Erforschung, Dokumentation und Vermittlung aller Fragen betreffend Antisemitismus, Rassismus und Holocaust, einschließlich dessen Vorgeschichte und Folgen und wird 2012 seinen Vollbetrieb aufnehmen. Mehr Informationen unter <http://www.vwi.ac.at>

Rückfragehinweis:

Dr. Béla Rásky, Geschäftsführer

Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien (VWI)

Tel.: +43-1-890 15 14-0

mailto: office@vwi.ac.at

Redakční poznámka: Bohužel tato zpráva došla opožděně, ale přesto ji vzhledem k významu otiskneme.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku si Vás dovoluje co nejsrdečněji pozvat na

literární pořad

Modré patky

kde svou knihu humorných příběhů představí

Radovan Dršata

autor úspěšné prvotiny *Kolíne, Kolíne...* (prezentována v Českém centru v únoru t. r.).
Ve své druhé knize *Modré patky* líčí na pozadí příběhů ze sedmdesátých a osmdesátých let, jak mládí se nejen stále někam žene, ale především tápe.

Čte pražský herec Jiří Brož.

Pořad se uskuteční v rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“.

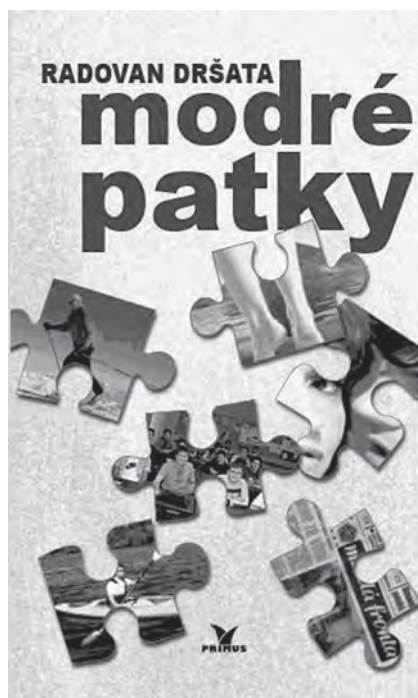
Úterý 15. listopadu v 18:00 hodin

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Radovan Dršata (*1962) pochází z Kolína, kde prožil dětství a dospívání. Vystudoval ČVUT v Praze a disertační práci obhájil na vídeňské Wirtschaftsuniversität. Práce u počítačových firem ho zavedla do Vídně, kde žije dodnes.

Má manželku lékařku a dvě dcery.

Modré patky, jeho „druhotinu“, vydalo nakladatelství Primus.

Radio Praha v letech 2006-2011

V období 2006-2011 prošlo Radio Praha dramatickými změnami. Česká vláda v rámci boje s deficitem veřejných financí začala redukovat vládní výdaje. Ministerstvo zahraničí, jehož prostřednictvím je zahraniční vysílání financováno, promítlo úsporná opatření do rozpočtu Radia Praha. V roce 2010 byl rozpočet zkrácen o 20 % a v roce 2011 o dalších 42 %. V důsledku toho byly zrušeny retranslace na krátkovlnných vysílačích v zahraničí a v roce 2010 byl vypnut jeden ze dvou krátkovlnných vysílačů v Litomyšli. K 31. lednu 2011 bylo po 75 letech zcela ukončeno vysílání na krátkých vlnách. Odejít musela čtvrtina zaměstnanců.

Navzdory úsporným opatřením tato situace neměla na zaměření ani na program zásadní dopad. Radio Praha jako jedna ze stanic Českého rozhlasu dále vyrábí zpravodajské půlhodinové pořady v šesti jazycích, v nichž zahraniční posluchače, krajany i cizince v České republice informuje o všem podstatném, co se ve státě děje. Začátkem roku 2011 byl do programu zařazen pořad *Hudební neděle*, prezentující českou hudbu.

Internet a nové technologie

Po ukončení vysílání na krátkých vlnách posílila role nových technologií a internetu, který se stal hlavní a nejvýznamnější platformou pro šíření vysílání. Ukazuje se, že dlouhodobé investice do internetu se vyplácejí a s potěšením lze konstatovat, že webové stránky Radia Praha www.radio.cz zaznamenávají zvyšující se návštěvnost.

Velmi důležité pro šíření vysílání jsou další nové technologie, především podcasting a mobilní telefony. V mobilních telefonech lze poslouchat živé vysílání Radia Praha ve formátech MP3, RealAudio, WMA a AAC. Podcasting byl zahájen v roce 2007. Průměrný počet stažených podcastů se pohybuje kolem 300 000 měsíčně, což svědčí o tom, že tato technologie je pro poslech rozhlasového vysílání perspektivní. Další cestou, kterou Radio Praha nastoupilo, je přítomnost na sociálních sítích (Facebook, Twitter).

Vysílání přes satelit pokračuje v nezměněné podobě. Veškeré vysílání Radia Praha v Evropě je možné přijímat v balení CS Link přes satelit Astra 3A na 23,5 stupňů východně. Vysílání v angličtině, němčině, francouzštině a ruštině je v Evropě přenášeno také v balení WRN na Eutelsatu Hotbird 6,13 stupňů východně.

Vysílání na AM a FM

Po ukončení vysílání na krátkých vlnách začátkem roku 2011 nezmizely pořady Radia Praha z éteru úplně. Radio Miami International šíří anglické a španělské vysílání v Severní Americe na frekvenci 9 955 kHz. Ruské vysílání je od roku 2006 přenášeno na středovlnné frekvenci 738 kHz v Moskvě díky World Radio Network.

Pokračuje také vysílání na FM v Praze. Od roku 2010 Český rozhlas Regina na 92,6 FM v Praze vysílá kromě zpráv v angličtině také zprávy v němčině a ruštině. Francouzský kulturní pořad Radia Praha je nadále vysílán na pražské frekvenci RFI 99,3 FM.

Rebroadcasting

Dalším důležitým způsobem šíření vysílání Radia Praha je rebroadcasting na partnerských rozhlasových stanicích.

Krajané

Zvláštní místo v publiku Radia Praha zaujímají krajané. Český rozhlas 7 pro krajany vysílá jednou týdně specializovaný pořad a provozuje webové stránky www.krajane.net. Jejich návštěvnost se pohybuje mezi 10 000 a 15 000 za měsíc. Stránky přináší mj. aktuality, praktické informace a databáze krajanských spolků a médií. Redaktoři Radia Praha se v rámci možností účastní akcí pořádaných krajany, na některých spolupracují. Od roku 2004, kdy webové stránky pro krajany vznikly, se staly efektivním nástrojem komunikace s Čechy v zahraničí.

Radio Praha podporuje krajanské rozhlasové stanice v zahraničí tím, že jim dodává program.

Mezinárodní spolupráce a projekty

V roce 2008 se Český rozhlas stal členem konsorcia Euranet, které nahradilo projekt Radio E. Euranet je sdružením evropských rozhlasových stanic, které společně produkují a vysílají rozhlasové pořady. Radio Praha přispívá do anglických, německých, francouzských a španělských pořadů Euranetu a vytváří české webové stránky projektu.

V roce 2006 Radio Praha vyrobilo a odvysílalo v češtině a němčině hru českého dramatika Miroslava Bamuška *Pryč*. Jednalo se o světovou premiéru. Obsah hry přibližuje na příběhu dvou mladých lidí složité období poválečného odsunu Němců z československého území. Hra byla následně prezentována v Českém centru ve Vídni a v Českém centru v Berlíně. Hra Miroslava Bamuška je ke stažení v češtině a němčině.

Posluchači

Mottem přístupu Radia Praha zůstává „posluchač je na prvním místě“. Sekretariát a redaktoři Radia Praha odpovídají na všechny došlé ohlasy. Počet ohlasů se bohužel vlivem zrušení krátkovlnného vysílání snižuje. Vliv internetu se projevuje i v komunikaci s posluchači. V posledních letech e-mailů převažují nad dopisy.

Jednou z forem komunikace s posluchači jsou soutěže. Největší je výroční soutěž Radia Praha, jejíž první ročník se konal v roce 2001. Vítězové soutěže získali týdenní pobyt v Praze.

Redakčně zkráceno. Autorem textu je ředitel Radia Praha Miroslav Krupička

Milí přátelé a příznivci kulturního spolku v Cáchách „Kulturverein Aachen – Prag“, rádi bychom Vás informovali o našich akcích v podzimního programu 2011 a dále upozornili na naši nově upravenou webovou stránku s Kulturní cenou Karla IV. Kulturního spolku Cáchy – Praha 2011, která byla opět velmi úspěšná a kde najdete také i zvukové záznamy:
www.aachen-prag.de nebo www.kvap.de.

Se srdečným pozdravem

Věra Blažková (předsedkyně)
Kulturverein Aachen – Prag e.V.
Königshügel 31; D-52074 Aachen
Tel./Fax: 0049-(0)241-875222;
libriac@web.de

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18
A-1080 Wien
 tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**
 e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2011 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2011 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2011 činí včetně poštovního **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otiskem inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:
 Centrální telefon a fax (od 10:00): **++43-1-79 88 454**
 e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé,
 dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51

Čeština – začátečníci i pokročilí,
 Mag. dr. BRANDEIS,
 tel./fax 0043-1-40 89 841

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
 KULTURNÍ SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
 rsk@slovaci.at www.slovaci.at

Kurzy

**slovenského jazyka
 na Slovenskom inštitúte**

Slovenský inštitút,
 Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
 informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka dr. Taťjana Langášková
 tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
 e-mail: ccwien@czech.cz
 Po – St 10:00-17:00
 Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
 +43 699 12 64 29 38 **mobil**
 office@sebelova.at **e-mail**
 www.sebelova.at **web**

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
 v Rakousku
*Informationszeitschrift der Tschechen
 und Slowaken in Österreich*
 Schlösselgasse 18, 1080 Wien
 mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
 fax: 0043-1-79 88 454
 e-mail: **info@kulturklub.at**
www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem si můžete zakoupit/objednat přímo v Kulturním klubu.

Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
 tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
 e-mail: si.wien@gmx.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
 předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
 tel. / fax 604 54 85,
 po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

Hodiny klavíru
 Info tel. 0650 967 80 80

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
 Universitätscampus
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka Michala SIVEKOVÁ
 tel.: 0043 1 533 21 933, fax: 0043 1 533 21 934
 e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
 Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
 tel./fax: **+420-284 818 008**
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, **www.theater-moki.at**

MUDr. Pavol MAZANIK, zubní lékař

Narodil se v r. 1953 na Slovensku, kde po skončení studia začal také pracovat. Má za sebou dlouholetou zubařskou praxi jak na Slovensku, tak od r. 1989 u vídeňské pokladny.

Ordinaci v 11. okrese na Etrichstraße 15/1/13 si otevřel v r. 2000. Pracuje zde v příjemném, klidném a vlídném prostředí. Čekací doby jsou krátké.

POSKYTUJE:

- porcelánové korunky a můstky;
- spolupracuje s implantologem (tzn. korunky, můstky, nasazuje i protézy na implantáty);
- bílé výplně (plomby);
- ústní hygienu;
- parodontologii.

POKLADNY:

- KFA;
- SVA;
- pro ostatní pokladny Wahlarzt.

OTEVŘENO:

- pondělí: 8:00-11:00 hod.
- úterý, čtvrtek: 14:00-18:00 hod.

TEL.: (01) 941 91 17

DOPRAVNÍ SPOJENÍ:

U-Bahn konečná stanice Simmering, pak tramvaj č. 71 směr Kaiserebersdorf, vystoupí se na zastávce Swietelkygasse. Ordinance je na rohu vedle restaurace Kaffee Haltestelle, v 1. patře.

Autem: S1 – výjezd Mannswörth
Tangentia – výjezd Simmeringer Haide

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

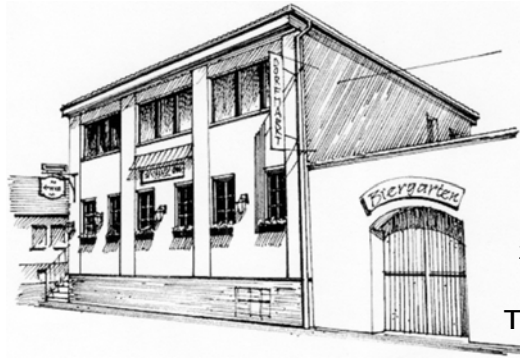
ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondìlí - pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

**Restaurant
Schönbrunner Stöckl**

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondìlí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü - Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímou v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň
Café
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

Kleines Wiener Cafe

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so – ne zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní. Oslavy
na objednávku. Budějovické pivo.

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR

choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL

zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA

oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK

soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION

zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION

všobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK

internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomspportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &**

Dr. dent. med. Josef LUDVÍK

FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle dohlavy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK

zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17

pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Iona POLZER

(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA

neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK

A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK

A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL

Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizier-
te Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
pavlina@chello.at, www.boehmova.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED

A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

Mateřská škola

tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

Privátní bilingvní reálné gymnázium 2. stupeň

1120 Wien, Singrienergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

F. D. Schachtner, znak křižovníků, kolorovaná mědirytina, Vídeň, polovina 18. století (ke konferenci věnované památce P. dr. Josefa Novotného)